

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE METAFOR KULLANIMINA
YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NIHAN SELÇİOĞLU ÖZGÖREN

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE METAFOR KULLANIMINA
YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NIHAN SELÇİOĞLU ÖZGÖREN

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. HASAN HÜSEYİN ŞAHAN

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 201012509009 numaralı Nihan SELÇİOĞLU ÖZGÖREN'in hazırladığı “ **İngilizce Öğretiminde Metafor Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri** ” konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 11/06/2024 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan) Doç. Dr. Nihat UYANGÖR

İmza

Üye (Danışman) Prof. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN

İmza

Üye Doç. Dr. Subhan EKŞİOĞLU

İmza

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

.../.../20...

İmza

Adı Soyadı

ÖNSÖZ

Bu yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda gerçekleştirdiğim akademik yolculuğun bir ürünüdür. Çalışmam, "İngilizce Öğretiminde Metafor Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri" üzerine odaklanmaktadır. Bu konuyu seçmemin nedeni, öğretim süreçlerinde metaforların kullanımının potansiyel etkilerini daha derinlemesine anlamak ve bu alanda Türkiye'de yapılan sınırlı çalışmalara katkıda bulunmaktır. Bu tez, özellikle İngilizce öğretmenlerinin, metafor kullanımının derslerdeki etkililiğine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktadır.

Tezimi hazırlarken, akademik ve kişisel gelişimimde bana rehberlik eden danışmanım Prof. Dr. Hasan Hüseyin Şahan'a şükranlarımı sunarım. Bilgi birikimi ve tecrübeleri, bu çalışmanın her aşamasında bana ilham kaynağı olmuştur. Ayrıca, bu süreçte bana her daim destek olan eşime ve oğluma teşekkür ediyorum. Onların sabrı ve motivasyonu, bu akademik yolculuğun en zor zamanlarında bile bana güç vermiştir. Araştırmanın sonuçları, metafor kullanımının dil öğretiminde nasıl bir rol oynayabileceği ve öğretmenlerin bu konudaki düşünceleri üzerine değerli içgörüler sunmaktadır. Umarım bu çalışma, gelecekteki eğitim bilimleri araştırmalarına ilham verir ve İngilizce öğretim metodolojisine katkı sağlar.

BALIKESİR, 2024

NİHAN SELÇİOĞLU ÖZGÖREN

ÖZET

İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE METAFOR KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

SELÇİOĞLU ÖZGÖREN, Nihan

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN

2024, 108 Sayfa

Yabancı dile günümüzde hayatın pek çok alanında ihtiyaç duyulmaktadır. Yabancı dili kalıcı olarak öğrenmek ve etkili bir şekilde kullanabilmek ülkemizde oldukça önemlidir. Kullanılan yeni yöntemlerin amacı dil öğrenme sürecinin kalıcılığını ve akademik başarıyı arttırmaktır.

Bu çalışmanın amacı, zihinsel bir kavram olan metaforun İngilizce derslerinde bir kelime öğretim yöntemi olarak kullanımını üzerine İngilizce öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir.

Bu görüşlere ayrıntılı anlam kazandırmak ve incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi ve bu araştırma yöntemine ait bir desen olan fenomenoloji kullanılmıştır. Bu çalışmada İzmir ilinde ilkokul, ortaokul ve lise kademesinde görev yapan 24 İngilizce öğretmenin görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmen görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini analiz etmek için betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre İngilizce öğretmenlerinin derslerinde kelime öğretiminde metafor kullanımını hakkında genel olarak etkili bir yöntem olarak değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Dil öğretimi, Metaforla kelime öğretimi

ABSTRACT

TEACHER VIEWS ON THE USE OF METAPHOR IN ENGLISH TEACHING

SELÇİOĞLU ÖZGÖREN, Nihan

Master Thesis, Department of Education Sciences

Advisor: Prof. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN

2024, 108 pages

Nowadays foreign languages are needed in many areas of life. Learning a foreign language permanently and to be able to use it effectively is very important in our country. The aim of the new methods is to increase the permanence of the language learning process and academic success.

The purpose of this study is to determine the views of English teachers on the use of metaphor, a mental concept, as a vocabulary teaching method in English lessons.

Qualitative research method and phenomenology, which is a design belonging to this research method, were used in order to give detailed meaning to and examine these views. In this study, the views of 24 English teachers working at primary, secondary and high school levels in Izmir province were included. A semi-structured interview form was used to obtain teachers' views. Descriptive analysis and content analysis methods were used to analyze the data.

According to the data obtained as a result of the research, it was concluded that English teachers generally evaluate the use of metaphor as an effective method in teaching vocabulary in their lessons.

Keywords: Metaphor, Language teaching, Teaching vocabulary with metaphor

Oğluma...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Araştırmanın Problemi	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	6
1.3.Araştırmanın Önemi.....	7
1.4.Araştırmanın Varsayımları	8
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları	8
1.6.Tanımlar	8
2. İLGİLİ ALANYAZIN	9
2.1.Kuramsal Çerçeve.....	9
2.1.1.Yabancı Dil Öğretimi	9
2.1.2.Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlkeler	13
2.1.3.Yabancı Dil Öğretim yöntemleri.....	14
2.1.3.1.Dilbilgisi Çeviri Yöntemi (Grammar Translation Method)	14
2.1.3.2.Düzvarım Yöntemi (Direct Metod).....	15
2.1.3.3.Kulak – Dil Alışkanlığı Yöntemi (Audio – lingualism).....	16
2.1.3.4.Durumsal Dil Öğretimi Yöntemi (Situational Language Teaching)....	16
2.1.3.5.Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı (Cognitive Code – Learning)	16
2.1.3.6.Doğal Yöntem (Natural Method).....	17
2.1.3.7.İletişimci Yaklaşım (Communicative Language Teaching).....	17
2.1.3.8.Seçmeli Yöntem (Eclectic Method).....	18
2.1.3.9.Telkin Yöntemi	19
2.1.3.10.Grupla Dil Öğretimi Yöntemi (Community Language Learning)	19
2.1.3.11.Sessizlik Yöntemi (The Silent Way)	19

2.1.3.12. Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi (Total Physical Response).....	20
2.1.4. Yabancı Dil Öğretim Teknikleri.....	21
2.1.4.1. Grupla Öğretim Teknikleri	21
2.1.4.2. Bireysel Öğretim Teknikleri	21
2.1.5. Yabancı Dilde Sözcük Öğretimi.....	22
2.1.5.1. İşımsal Kelime Ağları	26
2.1.5.2. Mnemonic (Görsel Hatırlatıcılar Tekniği).....	27
2.1.5.3. Fiziksel Tepki Yöntemi (TPR)	28
2.1.5.4. Suggestopedia (Telkin Yöntemi)	28
2.1.6. Metafor İle Öğrenme	28
2.1.6.1. Metafor Kullanımı.....	30
2.1.6.2. Metaforların Kullanım Yerleri.....	33
2.1.6.3. Metafor Kullanımının ilkeleri.....	34
2.1.6.3.1. Hareket	34
2.1.6.3.2. Abartma.....	34
2.1.6.3.3. Düzen / Sıralama	34
2.1.6.3.4. İlişkilendirme / Çağrışım	35
2.1.6.3.5. Espri	35
2.1.6.3.6. Sembolizm.....	35
2.1.6.3.7. Renk	35
2.1.6.4. Metafor Örnekleri	36
2.1.7. Metafor ve Dil Edinimi.....	39
2.1.7.1. Metafor Kullanımının Yararları ve Sınırlılıkları	40
2.1.8. Metafor Kullanımının Etkililiğini Arttırmaya Yönelik Öneriler	41
2.2. İlgili Araştırmalar.....	43
2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	43
2.2.1.1. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Araştırmalar	43
2.2.1.2. Metafor Kullanımına İlişkin Araştırmalar	44
2.2.1.3. Yabancı Dil Öğretiminde Metafor Kullanımına İlişkin Araştırmalar ...	46
2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	47
2.2.2.1. Yabancı Dil Öğretmenine İlişkin Araştırmalar.....	47
2.2.2.2. Metafor Kullanımına İlişkin Araştırmalar	48
2.2.2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Metafor Kullanımına İlişkin Araştırmalar ...	49

3. YÖNTEM.....	51
3.1.Araştırmanın Modeli	51
3.2.Evren ve Örneklem	52
3.3.Veriler Toplama Araçları ve Teknikleri.....	53
3.4.Verilerin Toplanma Süreci	54
3.5.Verilerin Analizi	54
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	59
4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar	59
4.1.1.“ İngilizcede kelime öğrenmenin önemine ilişkin düşünceleriniz nelerdir ?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	59
4.1.2.“ Öğrencilerinizin İngilizce dersinde kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgileri nasıldır ?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	63
4.1.3.“ İngilizce dersinde kelime öğretiminde daha çok hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz ?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	67
4.1.4.“ Metafor Kavramını Nasıl Açıklatarsınız ?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	72
4.1.5.“ İngilizce dersinde kelime öğretimine metafor kullanımının katkıları konusunda düşünceleriniz nelerdir ?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri	75
4.1.6.“ Metaforların İngilizce dersinde kullanılmasının dezavantajları neler olabilir?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri	79
4.1.7.“ İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına yönelik önerileriniz nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri ...	83
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar	86
4.2.1.“ İngilizcede kelime öğrenmenin önemine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar	86
4.2.2.“Öğrencilerinizin İngilizce dersinde kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgileri nasıldır ?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar	87
4.2.3.“İngilizce dersinde kelime öğretiminde daha çok hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar	88
4.2.4.“Metafor Kavramını Nasıl Açıklatarsınız?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar.....	89
4.2.5.“İngilizce dersinde kelime öğretimine metafor kullanımının katkıları konusunda düşünceleriniz nelerdir?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar	91

4.2.6.“Metaforların İngilizce dersinde kullanılmasının dezavantajları neler olabilir?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar	92
4.2.7.“İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına yönelik önerileriniz nelerdir?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar	93
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	94
5.1. Sonuçlar.....	94
5.2. Öneriler.....	96
5.2.1.Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	96
5.2.2.Yapılacak Araştırmalar İçin Öneriler	97
KAYNAKÇA	98
EKLER....	107

ÇİZELGELER LİSTESİ

	Sayfa
<u>Cizelge 1.</u> Öğrenme Metotları ve Öğrenci – Öğretmen Rollerini 20	20
<u>Cizelge 2.</u> Katılımcılara Ait Bilgiler 52	52
<u>Cizelge 3.</u> Çalışmada Alınan Geçerlik Ve Güvenirlik Önlemleri 56	56
<u>Cizelge 4.</u> Kelime Öğrenmenin Önemi (İlkokul).....59	59
<u>Cizelge 5.</u> Kelime Öğrenmenin Önemi (Ortaokul) 60	60
<u>Cizelge 6.</u> Kelime Öğrenimi (Lise).....62	62
<u>Cizelge 7.</u> Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler (İlkokul) 63	63
<u>Cizelge 8.</u> Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler (Ortaokul) 64	64
<u>Cizelge 9.</u> Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler (Lise).....65	65
<u>Cizelge 10.</u> Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler (İlkokul) 67	67
<u>Cizelge 11.</u> Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler (Ortaokul) 69	69
<u>Cizelge 12.</u> Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler (Lise) 71	71
<u>Cizelge 13.</u> Metafor Kavramı (İlkokul).....72	72
<u>Cizelge 14.</u> Metafor Kavramı (Ortaokul) 73	73
<u>Cizelge 15.</u> Metafor Kavramı (Lise) 74	74
<u>Cizelge 16.</u> Metafor Kullanımının Katkıları (İlkokul) 76	76
<u>Cizelge 17.</u> Metafor Kullanımının Katkıları (Ortaokul).....77	77
<u>Cizelge 18.</u> Metafor Kullanımının Katkıları (Lise).....78	78
<u>Cizelge 19.</u> Dezavantajlar (İlkokul) 79	79
<u>Cizelge 20.</u> Dezavantajlar (Ortaokul).....80	80
<u>Cizelge 21.</u> Dezavantajlar (Lise) 81	81
<u>Cizelge 22.</u> Etkili Kullanım (İlkokul).....83	83
<u>Cizelge 23.</u> Etkili Kullanım (Ortaokul) 84	84
<u>Cizelge 24.</u> Etkili Kullanım (Lise) 85	85
<u>Cizelge 25.</u> Kelime Öğrenmenin Önemine Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar 86	86
<u>Cizelge 26.</u> Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar 87	87
<u>Cizelge 27.</u> Kelime Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler Bakımından Benzerlik ve Farklılıklar 88	88
<u>Cizelge 28.</u> Metafor Kavramına Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar 89	89
<u>Cizelge 29.</u> Metafor Kullanımının Katkılarına Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar 91	91
<u>Cizelge 30.</u> Dezavantajlara Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar 92	92
<u>Cizelge 31.</u> Etkili Kullanıma Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar.....93	93

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
<u>Sekil 1.</u> Kaz Dağları.....	37
<u>Sekil 2.</u> Alışveriş Listesi.....	38

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, problem cümlesi ve alt problemler, araştırmanın varsayımları, araştırmanın sınırlılıkları ve çalışma ile ilgili tanımlar yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Hayat boyu devam eden eğitim, genel olarak insanlığın temel ihtiyaçlarından biri olmaktadır. Eğitimdeki en temel amaç nitelikli insan yetiştirmektir ve bununla beraber temel öğelerinden biri de etkili öğrenmedir. Etkili öğrenmenin nasıl olması gerektiği konusunda eğitim sürecinin her basamağında bir arayış vardır. Çağın gereksinimlerine göre şekillenen temel unsurlardan birisi de hiç şüphesiz eğitimde kullanılan yöntem ve tekniklerdir. Teknolojik hareketlerin yol gösterdiği bu yenileşmeleri özellikle çağdaş eğitim anlayışının temel eğitim aşamasında gözlemleyebilmekteyiz. 21. Yüzyıl insanından temel olarak beklenen, ana dili ile birlikte geçerli bir yabancı dili iyi seviyede bilip kullanabilmesi, bunun yanında günümüz koşullarına uygun eğitim almış olması, sorunların çözümünde araştırmacı rolünde olması, insanlarla ilişkilerinde de gerekli bilgi birikimine sahip olmasıdır (Doğançay, 1998:23-29).

Çağdaş eğitim anlayışının hedefi, bilgiyi yorumlayan, kendini geliştiren ve gerçekleştiren, eleştirel ve yaratıcı düşünen, problem çözen ve değişen koşullara uyum sağlayan bireylerin yetiştirilmesidir. Öğrenci merkezli olan bu anlayışın amacı; öğrenme hedeflerinin üst düzey öğrenmeye yönelik olarak belirlenmesinin sağlanması, öğrenme hedeflerinin üst düzeyde sağlanması, öğrenme içeriğinin ilgi çekici olması ve anlamlı olmasıdır (Acat ve Ekinci, 2005).

Dünyamız hızla değişmektedir ve bu düzen içinde bilgiye nasıl ulaşılacağı, 21. Yüzyılda öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları en büyük sorunlardan biridir. Çünkü içinde bulunduğumuz bu süreçte bilgi hızlı bir şekilde artmaktadır. Dolayısıyla toplumlarda bilginin nasıl yönetileceği gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır. Bu sebeple insanlar öğrenmeyi geniş bir kapsamda ele almalıdırlar (Watkins, vd 2000, s.96). Bu süreçte gerçek anlamda öğrenmeyi sağlayan etkili

öğrenme süreçlerinin temele alınması bir gerekliliktir.

Günümüzde dünyanın giderek küçüldüğünü ve toplumlar arası iletişimin arttığını düşündüğümüzde, yabancı dilin gittikçe daha da önem kazanmakta olduğunu görmekteyiz. İnsanlar uygun anlatım yolları ile kendilerini ifade etmektedirler. Aynı zamanda insan, ilişki kurduğu insanların duygularını ve düşüncelerini de her zaman anlayabilmeye çalışır (Alpar, M. 2013). İnsanın kendi düşüncelerini başkalarına anlatabilmesi ve başkalarının düşüncelerini anlayabilmesi için de etkin bir iletişime ihtiyaç duyar. İnsanın bu yeterliliğe ve yetkinliğe ulaşabilmesi için bilgi, beceri, tutum ve öğrenme araçlarını ve öz anlatım yollarını kullanmayı öğrenmelidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde dil, “biyolojik kalıttan daha çok insanların yaşantıları sonucunda elde ettikleri, kuşaktan kuşağa öğrenme ve iletişim yoluyla aktardıkları değerler bütünüdür” denilebilir (Başaran, 1998). Toplumlar sürekli birbirleriyle iletişim içinde oldukları için ve bunun sonucu olarak da yabancı dil bilen insanlara ihtiyaç olmaktadır. Bu doğrultuda yabancı dil eğitiminin de gittikçe daha fazla önem kazandığı görülmektedir (Uçar, 2012).

Genç (2012), bir Türk personel alımı web sitesi verilerini gözlemleyerek yabancı dile yönelik beklentileri belirlemiştir. İş dünyasında çalışacak personel alımlarında yabancı dilin çok önemli olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle bilişim, üretim, sağlık ve telekomünikasyon sektörlerinde yabancı dil beklentisinin çoğunlukla İngilizce olarak talep edildiğini belirtmiştir. Bu araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, günümüzde bir yabancı dil bilmek bir ihtiyaçtır (Demirkan, 2008). Ülkemizin kültürel ve ticari ilişkileri sebebiyle, ilişki içinde bulunduğu bu ülkelere ait dilleri bilmemiz gerekmektedir (Çevik, 2006).

Yabancı dil özellikle de İngilizce öğretimi günümüzde oldukça önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir ve sürekli yeni yöntemler ve teknikler hakkında çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Yabancı dil öğretiminde de daha çok öğretmen merkezli yaklaşımdan ziyade, öğrenen merkezli yaklaşıma geçildiği göz önüne alındığında, anlamlı öğrenmeye uygun olarak farklı seviyelere göre farklı teknikler kullanılması gerekmektedir (Harmer, 1991). Anlamlı öğrenme ile öğrenciler, öğrendikleri dili daha etkili bir şekilde kullanabilmektedirler. İhtiyaçlar, düşünceler, fikirler bu dil ile aktarabilmektedir. Böylece gerçek yaşama daha da yaklaşmaktadır (Brown, 2001:117). Bu sebeple öğrenmenin kalıcı hale gelebilmesi için öğretmenlerin bu doğrultuda yöntem ve teknikleri kullanması gerekmektedir.

Öğrenene ve öğretene avantaj sağlayan oldukça fazla özelliği olan eğitim içerikleri kullanılması gerekmektedir (Karaman, 2005). Öğrenme ortamları oluşturulurken de bağımsız öğrenme modülleri kullanılabilir. Bu doğrultuda sınıf içi ya da sınıf dışı öğretim etkinliklerinde, öğrenme nesneleri öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirmede, çoklu gösterimler sağlamada, öğrenilenleri yeni bilgiye transfer etmede uygulanabilir (Karaman, Özen ve Yıldırım, 2007).

Eğitsel aktiviteler, öğrenenlere belirli hedefler ve içerikler sunar. Öğrenenler kendilerine verilen görevleri yerine getirmek için ön bilgileri işe koşarlar. Bu süreçte öğrenenler yol alırken dönütler verilmektedir (Akgün, Nuhoğlu, Tüzün, Kaya ve Çınar, 2011).

2018 yılındaki öğretim programındaki hedeflere ulaşmak için kullanılan yöntem, öğrencilerin araştırmaya yönelebilecekleri, özgür ve yaratıcı düşüncelerine yol açacak etkinlikler olarak sıralanmıştır. Bu yöntemlerin kullanımı dersi daha ilgili ve çekici hale getirir, motivasyonu artırır. İlgi çekmek ve sürekliliği sağlamak için çeşitli materyaller kullanılabilir. Materyaller sayesinde kalıcı bilgiye ulaşılabilir.

Materyaller ile öğrencilere yeni durumlar açıklanabilir. Böylelikle bilgilerin hatırlanması kolaylaşır (lms.eba.gov.tr).

Kullanılan materyaller bilginin düzenlenmesini sağlar. Materyallerin çeşitli hedef ve öğretim yaklaşımlarına göre tasarlanmış olması, bilginin organize bir şekilde sunulmasını sağlar. Derste dikkat çekme amacıyla çeşitli yöntemler uygulanabilir. Bu bağlamda metaforik düşünme ve öğrenme önemli bir yer tutmaktadır ve metaforlarla öğrenilen her yeni bilgi de, çeşitli çağrışımsal bağlantılar ile görsel ve işitsel olarak hafızaya ihtiyaç duyulduğunda çağrılmak üzere kaydedilmektedir. Öğrenciler öğrenme kavramlarını ve düşünme biçimlerini kendi deneyimleriyle meydana getirmektedirler (Schwartz ve Fischer, 2006).

Etkili yabancı dil öğretimi konusunda Türkiye’de yıllardır çalışmalar yapılmaktadır. Değişen eğitim politikalarıyla, farklı yabancı dil öğretim metodları uygulanmıştır ancak yabancı dil öğretiminde, ne yazık ki istenen hedeflere ulaşılamamıştır (Çelebi, 2006; Doğru, 2014).

Yabancı dil öğretiminde, öğretmen yetiştiren programlar, daha yoğun bir şekilde dil bilgisi öğretilmesini ve dil bilgisinin kelimedenden önce geldiğini savunmuştur. Benzer şekilde kelime öğretiminde bazen de öğrencinin kelimeyi tek başına öğrenmesi istenmiştir (Allen, 1983; Thornbury, 2002; Schmitt, 2012; Demirel, 2012 akt:Başören, 2015).

Türkiye’de 2004 yılında öğretim programlarında büyük bir değişikliğe gidilerek yapılandırmacı yaklaşım modeli benimsenmiştir. Yapılandırmacı yaklaşım sayesinde derslerde aktif olan öğretmenin yerini öğrenci almış ve öğretmen yol gösterici, rehber pozisyonuna geçmiştir. Öğrenci aktiftir ve sürece doğrudan dahil olmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımda kişi, eski bilgilerini yeni bilgileri ile karşılaştırır ve eski bilgilerin yerine yeni bilgilerin gelmesi için zihinde yeni şema oluşturarak, öğrenmenin daha kalıcı hale gelmesini sağlar (Özmen, 2015). Bu amaç doğrultusunda, bilimsel bilgilerin kazanılmasında öğrencilerin aktif rol oynaması gerektiği fikri kullanılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2009).

Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de "toplumsal ve bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda eğitim sistemimizde yeniden yapılanmaya gidilmiştir" (MEB Tebliğler Dergisi, 1997). Bu yapılanma çerçevesinde, politik- ekonomik etmenler, eğitim politikalarına dayanan etmenler, sosyo-kültürel etmenler, psikolojik ve pedagojik etmenler gibi değişik etmenlere dayanılarak yabancı dil öğretimi, ilköğretim programının ilk kademesine çekilmiş ve bu alanda yoğun çalışmalara başlanmıştır. Ülkemizde uzun yıllardır yabancı dil öğretimi konusunda ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır. Yabancı dil öğretmenin az oluşu, yabancı dil öğretmenlerinin yeterli donanıma sahip olmayışları, dil öğrenenlerde yeterli güdülenme ve istek olmayışı, sınıfların kalabalık oluşu, ders araç gereçlerinin yeterli sayıda olmayışı gibi sorunlar, değişik çözüm önerileri arayışına sürüklemiştir (Bulut, 2003).

Günümüze kadar yabancı dil öğretiminde kelimeler göz ardı edilen bir alan iken son yıllarda, geniş bir kelime dağarcığına sahip olmadıkça iletişimde sıkıntıların yaşandığı fark edilmiştir. Yeterli kelime bilgisine sahip olunmadığında, okuduğunu anlama oldukça zorlaşır. Özellikle küçük yaş grubundaki öğrencilerin kelime bilgisi ile dil bilgisi edinimine göre daha kolaylıkla iletişimde bulunabildikleri doğrulanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarındaki kelime seçimi oldukça önemlidir. Program ve kılavuz kitaplar öğrencilerin kendi öğrenmelerini destekleyecek kelime öğretim yöntemlerini sunmalıdırlar (Cunningsworth, 1995).

Görünenler, okunan ya da duyulanlara oranla daha fazla hatırlanmaktadır (Hebb, 1972; Akt: Başören, 2015). Yeni bilgiler öğrenciler tarafından zihinde önceden var olan şema ile ilişkilendirilerek eski bilgilere bağlanırlar ve bu yolla akılda tutma da kolaylaşmaktadır. Bu şekilde öğrenme sürecinin kalitesi artmakta ve uzun dönem akılda tutma sağlanmaktadır. Bu yöntemle öğrencilerin dikkati çekilmekte ve derse aktif katılımı sağlanmaktadır. Metafor kullanımının bu sebeple etkili ve önemli bir öğretim aracı olduğu düşünülmektedir (Arslan ve Bayrakçı, 2007, s.102-103).

Metafor çoğunlukla öğeler arasında dilsel bir araç olarak kullanılarak zihinsel birleştirme meydana getirmektedir. Metafor oluşturma sürecinde, zihinde iyi bilinen ile daha az bilinen iki şey arasında benzetme yapılır. Bu sebeple metafor, kavramsal ve bilişsel bir araç olarak dil öğrenmede ve öğretmede önemli bir rol oynamaktadır. Metafor günlük yaşamımızın her yerinde mevcuttur. Kavramsal metafor yalnızca söz

bilime ait bir araç değildir, aynı zamanda insan dili ve bilişinde de önemli bir rolü vardır (Miao, 2023).

Lakoff ve Johnson'ın “ Metaphors We Live By” isimli çalışmalarından sonra metaforların dil biliminde ve dil öğretimindeki önemi artmıştır. Metaforların düşünce ve dili oluşturan temel dil ögesi olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu sebeple bilişsel dilbilimciler metaforları dilin doğal bir ögesi olarak kabul ederler.

Metafor kullanımı düşünceleri harekete geçirmektedir. Çocukların kullandıkları metaforlar düşüncelerini bir üst seviyeye çıkarır ve iki boşluk arasında köprü görevi üstlenir ve bilginin kalıcılığını arttırır (Wright vd., 2002). Öğrencilerin ön bilgileri ile yeni bilgileri arasında benzerlikler kurması metaforun yaratıcı, yenilikçi ve interaktif tarafıdır (Botha, 2009). 2018 yılı ilköğretim programları yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak düzenlenmiştir ve bu sebeple metaforlar, bilgiyi bireyin kendine özgü yolla anlamlandırmasına fırsat verdiği için yapılandırmacı anlayışla da uyumlu olduğu söylenebilir.

Metaforlar bireylerin belli kavramları başka kavramlarla görmelerini sağladığı için öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmesinde oldukça etkin rol oynarlar. Eğitim ortamlarında kullanılan metaforların öğrenmelerin niteliği üzerinde önemli olumlu etkileri vardır. Metaforlar, yeni bilgilerin saklanması, gerektiğinde çağrıştırıcılarla tekrar çağırılması rolleri ile kullanılan bilişsel bir araçtır (Güven ve Güven, 2009, s. 505). İngilizce öğretiminde akademik başarının yükselmesi ve öğrenilen bilgilerin kalıcı olması amacıyla kullanılacak metafor ile dil öğretimi yöntemi ile öğrencilerin okulda öğrendiği kelimeleri metaforlar aracılığı ile kalıcı öğrenmeye çevirerek ürün ortaya çıkarabilmesi açısından oldukça önemlidir. Aynı zamanda uygun ve doğru şekilde kullanımı, öğrencilerin başarılarını ve derse/öğrenmeye yönelik tutumlarını etkileyeceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, zihinsel bir kavram olan metafor kullanımının İngilizce öğretimindeki etkililiğine yönelik olarak öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda, araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Metaforun İngilizce derslerinde kullanımı üzerine İngilizce öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

2. Metafor kullanımına ilişkin ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde derslere giren İngilizce öğretmenlerinin görüşleri arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Metafor kullanımı ile ilgili olarak bugüne kadar yurtdışında oldukça fazla araştırma yapılmış olup, ülkemizde aynı konu sınırlı sayıda araştırmacı tarafından çalışılmıştır. Bu araştırma ile doğrudan ilgili olan, İngilizce derslerinde metafor kullanımını inceleyen sadece bir araştırma bulunmaktadır. Yabancı dil öğretiminde akademik başarıyı arttırmak ve kalıcı olmasını sağlamak için yaklaşımların ve yöntemlerin doğru seçilerek uygulanması doğrudan öğrencilerin başarı düzeylerini etkilemektedir. Günümüzde yabancı dil öğretimi kaçınılmazdır ve etkili bir öğrenme için farklı öğrenmelerde farklı yöntemler uygulanmalıdır. Örneğin, dil bilgisi kurallarını öğretirken dil bilgisi çeviri yöntemi ya da kelime öğretirken öğrenmeye görsellik ve anlam katan metaforik öğrenme tekniği kullanılabilir.

Hayatın pek çok yerinde kullanılan yabancı dil öğrenciler için oldukça önemlidir ve yabancı dili kalıcı olarak öğrenmeyi ve kullanmayı gerektirmektedir. Türkiye’de bu konuda eksiklikler bulunmaktadır. Geleceğimizin teminatı olan öğrencilerin hayata atıldıklarında, tüm yaşamları boyunca yabancı dile ihtiyaç duyacaklardır.

Yeni yöntemlerin kullanılması yabancı dil öğretiminde öğrenme sürecinin kalıcılığını arttıracak ve akademik başarıyı etkileyecektir. Bu sebeple yabancı dili kalıcı olacak biçimde öğrenmek gerekmektedir. Özellikle öğrenilen bilgiler metaforlar ve görsel hatırlatıcılarla yapıldığında yabancı dil edinimi, akademik başarı ve öğrenme üzerinde oldukça etkili olduğu düşünülmektedir.

İngilizce öğretiminde metafor kullanımına yönelik öğretmen görüşlerinin incelendiği bu çalışmanın öğrenme-öğretme sürecine yönelik bulgularıyla program geliştirenlere, öğrenme-öğretme sürecindeki etkinliklerin niteliklerine yönelik sonuçlarıyla İngilizce öğretmenlerine, elde edilen genel sonuçlarıyla ise eğitim

uzmanlarına, akademisyenlere ve üniversitelerdeki dil öğretimine dönütler vereceği ve belli oranda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada aşağıda belirtilen varsayımlara dayalı olarak yürütülmüştür:

- Araştırma için görüşmeye katılan İngilizce öğretmenlerinin sorulara içtenlikle yanıt verdiği varsayılmıştır.
- Kullanılacak veri toplama aracının kapsam geçerliğine ilişkin başvurulmuş uzmanların görüşlerinin yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmaya yönelik sınırlılıklar aşağıda maddeler şeklinde belirtilmiştir:

- Araştırma kuramsal çerçeve açısından ulaşılabilen alanyazınla sınırlıdır.
- Konu alanı olarak; ilköğretim, ortaokul ve lise kademesindeki İngilizce derslerin kelimelerin öğretimi ile sınırlıdır.
- Veri toplama araçları olarak ‘‘Görüşme Formu’’ ile sınırlıdır.
- Veri kaynağı olarak 2023 – 2024 eğitim ve öğretim yılında ilköğretim, ortaokul ve lise de görev yapmakta olan İngilizce öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Kuramsal çerçeve kısmında yer alan metafor ve kelime kavramlarının tanımlarına aşağıda yer verilmektedir:

Metafor: Soyut, karmaşık ve kuramsal bir yapının anlaşılmasında soyut kavramlar ile bilinen somut kavramları ilişkilendiren dilsel bir araç ve sembolik dil yapısıdır (Yob, 2003; Palmquist, 2001).

Kelime: ‘‘ Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında somut veya soyut bir kavrama karşılık olan yahut da somut ve soyut kavramlar arasında geçici ilişkiler kurmaya yarayan dil birimidir’’ (TDK, 2015).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde ilk olarak metafor kavramı ele alınmıştır. Daha sonra ise dil öğretiminde metafor kullanımı, metafor ve öğrenme süreçleri ile metaforun dil edinimine etkileri kavramları ayrı ayrı ele alınarak eğitimle olan ilişkilerine yer verilmiştir.

2.1.1. Yabancı Dil Öğretimi

İnsana özgü en önemli iletişim aracı olan dil bireylerin düşüncelerini biçimlendirir ve duyguların ifade edilmesini sağlar. Dünyayı analiz etmek, problem çözmek, mantık yürütmek bu aracın işlevlerindedir. Dil nedir sorusunun yanıtları da çeşitlilik göstermektedir:

- " Dil, iletişimde kullanılan bir araçtır" (Roucek, 1968)
- " Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlar ve toplumsal bir sistemdir" (Dilaçar, 1968)
- " Dil, anlamlar ve sözcükler arasında ilişki kuran bir ilkeler bütünüdür" (Langacker, 1972)
- "Dil, bir topluma ait duygu ve düşüncelerin nesillere aktarımını sağlar" (Aksan, 1977)

Bu tanımlamalardan ortak olan temel unsurlar; dilin bir sistem olduğu, seslerden oluştuğu, bir iletişim aracı olduğu, insanların duygu, düşünce ve isteklerini belirttikleri bir düşünme aracı olduğu ve toplumlarda kullanıldığı ortak ifadelerine ulaşılabilir (Demirel, 2011).

Öğrenme ve anlamının olduğu yerde dil önemli bir araçtır. Anlatmak istediğimizi dinleyicilere ulaştırmamızı sağlayan dildir. Vygotsky'e göre bütün öğrenmeler sosyal iletişim içinde var olmaktadır (Pinter, 2006).

Dil hakkında bilgi veren değil, öğrenciye zengin anlaşılabilir girdi sağlayan, dili iletişim ve öğrenme aracı olarak gören yöntemlere ihtiyaç bulunmaktadır (Krashen, 1989;1998; 2000; 2003; Ellis, 1994;1997 Akt.Işık, 2008).

Genelde eğitim, bireyde istedik ve kasıtlı davranış değiştirme sürecidir (Demirel, 2011). Eğitim bir süreçtir ve bireyin davranışlarının istedik olması beklenmektedir (Gürsel ve Hesapçioğlu, 2007). Başaran (1998), eğitimin amacını dört başlık altında toplamıştır:

- Eğitim, kültürler.
- Eğitim, toplumsallaştırır.
- Eğitim, üretkenliği artırır.
- Eğitim, bireyselliğe önem verir.

Türk Eğitim sistemine Tanzimat döneminde giren ve bugüne dek değişik evrelerden geçen yabancı dil öğretme çabaları, hem ilke olarak, hem uygulama da netlik kazanmamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Mayıs 2006 tarihinde yürürlüğe koyduğu Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği'nde (Mevzuat.meb.gov.tr, 2015), yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amaçlarını şu şekilde sıralamıştır:

MADDE 5 – (1) Örgün, yaygın ve uzaktan öğretim kurumlarındaki yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amacı, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak okul ve kurumların amaç ve seviyeleri de göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretimi yapılan yabancı dilde bireylerin;

- Dinleme-anlama,
- Okuma-anlama,
- Konuşma,
- Yazma becerileri olmak üzere dört beceri kazanmaları, öğrendiği dille iletişim kurmaları ve yabancı dil öğretimine karşı olumlu tutum geliştirmeleri beklenmektedir.

MEB, Şubat 2013 tarihinde yürürlüğe koyduğu İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) İngilizce Dersi (2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programıyla (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2015) beraber İngilizce öğretimine ilkokul 2. sınıftan başlanmasına karar vererek erken yaşlarda yabancı dil öğrenilmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur.

İletişimin çok önem kazandığı bir çağda, hiç kimse yabancı dil öğretimine karşı çıkamaz. Bilim, sanat ve teknikte ulusal sınırların çoktan aşıldığı dünyamızda, yabancı dil iletişimin en gerekli araçlarından bir haline gelmiştir. Bu nedenle, bir insanın ana dilinden başka, bir veya birkaç yabancı dil bilmesi, kendisi için de, içinde yaşadığı toplum için de önem arz etmektedir (Soner, 2007).

Artık ülkelerin sınırlarının olmadığı, rekabetin arttığı, iletişim araçları sayesinde anlık her noktaya ulaşılabilirdiği için, yabancı dil öğrenmenin gerekliliği ve zorunluluğu ortadadır. Gelişen teknoloji ve ticaretlerin içinde bulunabilmek için mutlaka dünyaya açılmak ve birden çok dil bilmek gerekmektedir (Doğan, 1996).

Ana dil edinimi, çocuğun doğumuyla birlikte başlayıp bilişsel gelişimine paralel olarak devam eder ancak yabancı dil edinimi bu süreçten daha farklı olarak gelişmektedir. Çocuklara yabancı dil öğretilirken onların karakteristik özellikleri ve becerileri öğretmenler tarafından göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuğun bu özellik ve becerileri şu şekilde tanımlanabilir.

- ‘‘Her bir kelimeyi anlamadan anlatılmak isteneni yorumlamakta oldukça iyidirler.
- Sınırlı sayıdaki dilsel bilgiyi yaratıcı bir şekilde kullanmakta oldukça iyidirler.
- Dolaylı öğrenmeye göre doğrudan öğrenmeyi daha sık gerçekleştirirler.
- Yaptıkları işlerde eğlence unsuru bir şeyler bulmaya ve yaratmaya bayılırlar.
- Hazır bir hayal dünyaları vardır.
- Hepsinden öte, konuşmaktan çok büyük zevk duyarlar (Halliwell,1992:3 akt: Bulut,2003).’’

Yabancı dil öğretmenleri seçici, dikkatli ve hassas olmalıdırlar. Dil öğretiminde ve öğretim materyali seçiminde temele alınan bazı sorular vardır. Örnek olarak; Seçilen materyaller öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda mıdır? , Seçilen materyaller konuya hizmet etmekte midir?, Seçilen

materyaller hangi beceriyi geliştirmektedir?, Her bir beceri alanı için yeterli zamana yer verilmekte midir? Gibi soruların yanında dil öğrenenlerin özellikleri ve öğretmenin dil öğretimindeki rolü de betimlenmelidir.

Metafor kullanımının dil öğretimindeki etkililiğini değerlendirirken, dil öğrenenlerin demografik ve psikolojik özelliklerini anlamak önemlidir. Bu kapsamda, öğrencilerin aşağıdaki özelliklerini incelemek bu çalışma için temel oluşturmaktadır:

- Yaşları, seviyeleri, beklentileri ve motivasyonları ne düzeydedir?
- Daha önceki dil öğrenme deneyimleri ne düzeydedir?
- Tercih ettikleri öğrenme stilleri nelerdir?
- İlgileri ve ihtiyaçları hangi doğrultudadır?

Bu çalışmada, İngilizce öğretiminde metafor kullanımının etkililiği üzerine öğretmenlerin görüşlerini derinlemesine anlamak hedeflenmektedir. Bu amaçla, öğretmenlerin eğitim sistemi içindeki rolleri ve öğretim stratejileri aşağıdaki sorularla sorgulanacaktır:

- Öğretmenin eğitim sistemindeki yeri nedir?
- Hangi eğitim yaklaşımlarını benimsemektedirler?
- Eğitim programını etkin bir şekilde kullanabiliyorlar mı?
- Dil öğretimindeki deneyimlerinin düzeyi nedir?
- Öğretmenin öğretim stratejileri nelerdir? Materyaller öğretmenler tarafından nasıl kullanılmaktadır?
- Öğretmenin amacı nedir? (Sarıçoban, 2006).

Başarılı bir dil öğretimi için temele alınan ilke ve yöntemler eğitimin niteliğini de belirlemektedir. Büyük kitlelerin eğitildiği bu eğitimde öğrencinin kendi kazanımları ile birlikte diğer öğrencilerden elde ettiği kazanımların da, çalışılacak materyali belirlemede ve yöntem tespitinde oldukça önemlidir (Dewey, 2010).

İngilizcenin ön planda olduğu yabancı dil öğretimi, gitgide gelişen dünyada oldukça önemlidir. Bu gelişim ve değişimi takip etmek ve dünyayla iletişime geçebilmek için İngilizce öğretiminin verimli ilerlemesi ve öğrencilerin İngilizceyi

kendilerine yeterli olacak şekilde öğrenme zorunluluğu vardır (Duyar ve Özkan, 2020).

Günümüzde yabancı dil eğitim sistemimizde önemli bir konudur. Yabancı dil öğretimi konusu, toplumlardaki gelişmelerden, eğitimin ihtiyaç ve gerçeklerinden büyük ölçüde etkilenecek içerik, yöntem ve araç- gereçlerde büyük değişikliklerle gelişmektedir. Bu gelişmeyi izlemek ve bunu uygulamalara yansıtılabilmek önemlidir (Demirel, 1983).

Dil öğreniminde bilinmesi gereken diğer önemli bir konu da bütün dillerin üç önemli içerikten oluştuğudur. Bunlar; ses sistemi (sound system), kelimeler (vocabulary) ve dil bilgisi (system of grammar) (Clark, Eschols, Rosa, 1985).

2.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlkeler

Dil öğretilirken dinleme, konuşma, okuma ve yazmadan oluşan dört temel beceri birlikte öğretilmesi gerekmektedir.

- Başarılı bir öğretimin temeli, öğretim etkinliklerini önceden planlamadır. yıllık, ünite ve günlük ders planları dikkatli bir şekilde oluşturulmalıdır.
- Yabancı dil öğretiminde basit bilinen bir cümle kalıbı ile bilinmeyen sözcükleri, bilinen sözcüklerle de bilinmeyen cümle kalıplarını öğretmek temel alınmalıdır.
- Konuşma alıştırmalarına ağırlık verilerek öğrencilerin mümkün olduğunca konuşturulmaya çalışılması temel alınmalıdır. Ana dilin sınıf içinde hiç kullanılmaması değil, tam tersine gerekli durumlarda kullanılması gerekmektedir.
- Tam öğrenmenin sağlanabilmesi için her seferinde yalnızca bir tek sözcük ya da yapı öğretilmelidir.
- Öğrenmelerin kalıcı olabilmesi için öğretilen bilgilerin, öğrencilere günlük yaşamda nasıl kullanılabileceği gösterilerek günlük hayata aktarılmalıdır.
- Tüm öğrenciler sınıf içindeki etkinliklere daha etkin bir katılım sağlamalıdır.

- Farklı ilgi ve yeteneklere sahip olan öğrenciler olduğu için bireysel farklılıklar dikkate alınmalı ve öğretim etkinlikleri bu doğrultuda planlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Güdüleme, öğrenci ile öğrenilecek konu arasında bağ kurmaktır. Bu sebeple her dersten önce öğrencilerin öğrenmeye karşı güdülenmeleri gerekmektedir (Demirel, 2011: 29-32).

Sınıf ortamında, başka bir dili öğrenmede başarılı olma konusunda, motivasyonun dil yeteneği ile birlikte merkezi bir rol oynadığı düşünülmektedir. Dil öğrenmede motivasyonun rolüne ilişkin çalışmalar, yaklaşık olarak 60 yıl önce Lambert ve Gardner'in çalışmalarına dayanmaktadır. O zamana, kadar başka bir dili öğrenmede önemli olanın zeka ve sözel yetenek olduğu düşünülmekteydi (Gardner, 2001. akt: Acat ve Demiral, 2002).

Yaygın diller arasında en kurallı olan olduğu için, İngilizceyi öğrenmek kolaydır. Kurallar iyi bir şekilde öğrenildiğinde okuma, dinleme ve konuşmayla pekiştirilerek oldukça iyi düzeyde İngilizce bilgisi edinilmektedir (Ören, 1996) ancak, kelime öğrenilmesi ve öğretilmesi bu kuralların dışında ve öğrencilere göre biraz can sıkıcı olduğu düşünülmektedir.

2.1.3. Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri

2.1.3.1. Dilbilgisi Çeviri Yöntemi (Grammar Translation Method)

Dilbilgisi çeviri yöntemi klasik dillerin öğretimiyle geliştirilmiş ve belli bir öğrenme kuramına göre geliştirilmemiştir.

“Öğretmen bilgiyi aktaran rolünde ve öğrenciler pasif durumdadır. Dilbilgisini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Örnek cümlelerle dil bilgisi kurallarının açıklanması, bilinmeyen yabancı dil kelimelerinin listesi, dil bilgisi kurallarının örneklendiği ve yeni öğrenilen kelimeleri içeren okuma bölümü, dil bilgisi ve sözcük dağarcığının kullanıldığı alıştırmalardan oluşur. Bu metotla genellikle çoğu öğrenciler ana dillerini kullanarak öğrenir. Dil bilgisi- çeviri metodu dil edinimi için çok az fırsat sağlar ve dil öğretimi için uygulamadan çok öğrenmeye ağırlık verir (Krashen, 1981: 103).”

Dilbilgisi Çeviri Yönteminin kullanım özellikleri şunlardır:

- Öncelikle dilbilgisi kalıpları verilir ve dilbilgisi, verilen metin incelemesiyle öğrenilir.

- Hedef dil anadile göre daha az kullanılır.
- Kelime dağarcığı önemlidir. Öğrencilere kelime listesi verilerek bu kelimeleri ezberlemeleri istenir Böylelikle öğrencinin kelime dağarcığı arttırılmak hedeflenmektedir.
- Dilbilgisi yapıları detaylı bir şekilde anlatılır çünkü bu şekilde dil öğrenilebilir.
- Başta kolay olan metinler ile çeviriye başlanır ve daha sonra gitgide zorlaşan metinlerin çevirisi istenir.
- Önemli olan metinde bulunan cümle yapılarıdır. Çünkü metin dil bilgisi açısından alıştıırma yapmak amacıyla kullanılır.
- Cümleler hedef dilden anadile çeviri çeviri şeklinde yapılır.
- Alıştıırmalarda telaffuz önemli değildir (Demirel, 2007).

2.1.3.2. Düzvarım Yöntemi (Direct Metod)

Düzvarım yöntemi Dilbilgisi Çeviri yöntemine karşı olarak ortaya çıkmış ve konuşmaya ağırlık verilmiştir. Bu yöntemle göre yabancı dil öğrenimi ana dil öğrenimi gibi doğal olmalıdır. Görerek öğrenme ve örneklendirme çok önemlidir. Bu yöntemle öğretilen olan dil ve ana dildeki kavram arasında doğrudan bir bağlantı oluşturulmaktadır. Dil bilgisi ve yeni sözcükler sözlü olarak, dilin yoğun bir şekilde kullanılmasıyla öğretimi mümkündür. Sınıf içinde anadilin kullanılmasına ve çeviri yapılmasına izin verilmez. Öğrenme ortamları için diyaloglar oluşturulur (Peköz, 2009).

2.1.3.3. Kulak – Dil Alışkanlığı Yöntemi (Audio – lingualism)

Bu yöntem davranışçılar ve yapısalcı dilbilimcilerin etkisi altında kalmıştır. Aslında ordudaki askerleri eğitmek ve ajan olarak kullanmak amacıyla bu yöntem uygulanmaya başlamış ve yabancı dil öğretiminde başarı sağladığı görülmüştür. Bu yöntemde yeni yapılar diyaloglar halinde sunulmakta ve tek tek öğretilmektedir. Tekrar yapmak, taklitler ve ezber önemlidir. Dil öğretiminde, dinleme, konuşma, okuma ve yazma doğrultusunda doğal öğrenme sırası izlenir. Dil laboratuvarları ve görsel öğeler oldukça önemli bir yerdedir. Yöntem akıcı dil kullanımının, çok pratik yapmakla gelişecek alışkanlıklara bağlı olduğu inancından oldukça etkilenmiştir. Bu pratiklerin çoğu dil laboratuvarlarında saatlerce sözel alıştırmalar yaparak gerçekleştirilmektedir (Yule, 1994).

2.1.3.4. Durumsal Dil Öğretimi Yöntemi (Situational Language Teaching)

Kulak dil alışkanlığı yöntemi Amerika'da yaygın bir şekilde kullanılıyorken, Durumsal Dil Öğretimi yöntemi de İngiltere'de ortaya çıkmıştır. Kulak dil alışkanlığı yönteminde daha çok dil kalıplar halinde öğretilir. Örnek olarak postahane, istasyonda veya restoranda gibi durumlarda kurulabilecek diyaloglar şeklinde öğrenme süreci devam eder ancak farklı bir durumla karşı karşıya kalındığında bu yöntem pek etkili olmaz (Peköz, 2009).

2.1.3.5. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı (Cognitive Code – Learning)

Bilişsel öğrenme kuramcılarında Ausubel ile dilbilimci Chomsky'nin görüşlerinin etkisiyle Kulak dil alışkanlığı yöntemine karşı olarak bu kuram ortaya çıkmıştır. Ausubel ve Chomsky'e göre dil, alışkanlık haline getirme biçimi değil, bilinçli olarak kuralları öğrenmedir. Duyduğunu anlama becerisine (listening) ağırlık verilmelidir. Dört temel beceri öncelik sırasına göre değil, önem sırasına göre öğretilmelidir ve çeviri önemli bir yerdedir. Bilinçli olarak anlama üzerine odaklanılmıştır. Her şey bir bütünlük içinde bilişsel süreç içinde öğretilmelidir.

Öğretmen öğrenmeyi kolaylaştırıcı rolündedir ve hatalar öğrenme sürecinin doğal bir parçası olarak görülmektedir (Peköz, 2009).

2.1.3.6. Doğal Yöntem (Natural Method)

Dilbilgisi Çeviri yöntemine tepki olarak ortaya çıkmıştır. Lemare ve Payne tarafından başlatılmış Ticknor, Marcel ve Heness'in katkılarıyla şekillendirilmiştir. Yabancı dil öğretiminin ana dil öğretimine benzer olması gerektiğini savunan bir yöntemdir. Konuşma dili amaç edinilmeli ve öğrenciler yalnızca yabancı dili kullanarak sürekli konuşmalıdır. Bu yöntem yalnızca dinleme ve konuşma etkinliklerine yer vererek dilbilgisi, okuma ve yazma etkinliklerini dışarıda bırakmaktadır. Dil öğrenimi öncelikle sözcük öğrenimidir. (Demirel, 2007).

2.1.3.7. İletişimci Yaklaşım (Communicative Language Teaching)

İletişimci Yaklaşım öğrenciyi merkeze alan, iletişim odaklı, anlamaya yönelik, ihtiyaçları ve ilgileri temele alan, gerçek yaşam durumlarının çalışıldığı bir yöntemdir (Peköz, 2009). İletişimsel dil yapaylığa karşı bilinçli olarak öğretilen bilgiler ile yalnız başarıya ulaşılabileceği düşüncesine karşı olarak tepki göstermiştir (Yule, 1994). Öğretim süreçleri esnasında çoğunlukla diyalog, grup çalışması, benzetim, problem çözme ve eğitsel oyunlar kullanılır (Demirel, 2011). Freeman ve Anderson (2011), iletişimsel dil öğretiminin amacının iletişim olduğu üzerinde durmuş ve kuramsal boyutu uygulamayı temele almışlardır. Harmer'a (2012) göre, dil öğrenmenin kendiliğinden gerçekleşmesi için, dilin kullanılabileceği imkanlar oluşturulmalı ve öğrencilerin iletişim isteği olmalıdır. İletişimsel Yaklaşımın bu noktada devreye girdiğini söyleyen Harmer, İletişimsel Yaklaşım tekniğinin başarılı bir şekilde kurulması temel noktadır (akt: Başören, 2015).

İletişimci Yaklaşım yönteminin kullanım özellikleri şunlardır;

- Öğrencilerin ilgi ve istekleri kazanımlara alınmalıdır.
- Öğrenme sürecine müdahale ederek düzeltmeler yerine topluca olarak sonradan düzeltme yapılır. Hatalar öğrenmenin doğal bir süreci olarak görülür ve öğrencilerin hata yaparak öğrendiği savunulur.

- Konuşma becerisi en önemli beceridir.
- Asıl olan doğru ve akıcı bir şekilde konuşmaktır.
- Konuşmalar gerçek hayatın içinden olmalıdır.
- Öğretmen, hedef dile hakim olmalıdır ve de alanında iyi olması beklenir.
- Drama ve grup çalışmaları temel etkinliklerin başındadır.
- Etkinlik, kelime ve yapılar gerçek hayatla ilişkili olmalıdır.
- Sınıf içinde iletişim önceliklidir.
- Öğretmenin görevi rehberlik etmektir (Demirel, 2007).

2.1.3.8. Seçmeli Yöntem (Eclectic Method)

Bu yöntem pek çok yöntemden esinlenmiştir. Bilinen tüm yöntemlerin amaca en uygun hizmet eden ve öğretimde en başarılı olacağı düşünülen yönleri seçilerek kullanılmasıyla elde edilen yöntemdir (Demircan, 2002). Seçmeli yöntemde tüm beceriler eşittir. Yabancı dil öğretimi hedef dille yapılmaktadır. Fakat gerekirse anadil de kullanılabilir. Bu yöneme göre öğrenmeye, pek çok değişken etki edebilir. Bu sebeple uygulanan yöntemlerden aynı sonuçlar beklenemez. Yabancı dil öğretmenleri, mutlaka farklı öğrenme durumları için farklı öğretme yöntemlerini tercih etmelidirler. Yani Seçmeli Yöntem dil öğretiminde diğer yöntem ve teknikleri etkili sınıf içi etkinlikleri için birleştirebilir (Demirel, 2007).

Seçmeli yöntemin kullanım özellikleri şunlardır;

- Dil öğretiminde hedef dil kullanılmalıdır. Gerekirse anadile başvurulabilir.
- Dil öğrenimi tutarlı ve hayatı içine alabilmelidir.
- Yeni öğrenenler için çeviri yapmak uygun değildir. Çeviri, özel bir dil becerisi gerektirmektedir.
- İletişimi merkeze alan alıştırmalara önem verilmelidir.
- Kelime öğrenme en başta olmalı ve kelimeler cümle içinde verilmelidir.
- Her seferinde tek bir yapı öğretilmelidir ve bir yapı iyice yerleşmeden başka bir yapıya geçilmemelidir.
- Dersin başında öğrenci bilgilendirilmelidir.

- Dil öğreniminde eğer öğrenci isterse başarı sağlanabilir.
- Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalı. Yüksek sesle okuma yalnızca telaffuz ve kelime okumayı geliştirir. Bu sebeple buna gerek yoktur.
- Öğrenmede dört temel beceri esas olmalıdır. Okuma ve yazma becerileri için öğrencinin hazır bulunuşluğu önemlidir.
- Öğretim etkinlikleri somuttan soyuta, basitten karmaşığa ve bilinenden bilinmeyene doğru düzenlenmelidir (Demirel, 2007).

2.1.3.9. Telkin Yöntemi

Telkin yöntemi Bulgar psikiyatr Lozanov tarafından 1960 sonrası geliştirilmiştir. Yöntem öğrencinin kendini anlatmasını ister, bunu da ortamda geziniyor hissi vererek yapması istenir (Hengirmen, 1993). Telkin Yönteminin çok fazla dil bilgisi üzerinde durmadığı görülmektedir (Krashen, 1981: 108). Bu yöntemin getirdiği en önemli katkılardan biri de sınıf içi iletişimin rahat bir ortamda yapılmasını sağlamasıdır. Müzik en etkili ders aracıdır. Öğrenciler sıra yerine rahat koltuklarda müzik eşliğinde derslerini işlemektedirler. Bu şekilde yöntemin geliştiricisi Lozanov yabancı dil öğretiminde başarılı olunacağını savunmaktadır (Demirel, 2007).

2.1.3.10. Grupla Dil Öğretimi Yöntemi (Community Language Learning)

Amerikalı Psikiyatrist Curran tarafından geliştirilen bir yöntemdir. İkinci dil öğrenirken öğrencilerin hata yapma korkuları olduğunu tespit etmiş ve bu korku ve kaygıdan kurtulmak için öğretmen-öğrenci ilişkisine danışman-danışan ilişkisi olarak bakmaya başlamıştır. Bu yöntemin merkezinde öğrenciler vardır. Öğrencilerin grup çalışması yapmak istedikleri konuda tartışmalarına izin verilir. Öğretmen hedef dilde konuşma yapılması için destek olmaktadır ve bu şekilde öğrencilerin dile karşı olumlu tutum edinmeleri beklenmektedir (Demirel, 2007).

2.1.3.11. Sessizlik Yöntemi (The Silent Way)

Bu yöntem Gattegno tarafından 1972 yılında geliştirilmiştir (Demirel, 2011). Bu yöntemde öğrenciler, etkinlikleri dikkatli bir şekilde gözlemler ve daha sonra söz

olarak iletişimi başlatması beklenir. Anadil kullanımı yoktur (Demircan, 2002). Öğrencilerin sınıf içindeki hareketleri dikkatle izlemeleri ve bunlardan anlam çıkarmaları beklenmektedir (Demirel, 2007).

2.1.3.12. Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi (Total Physical Response)

Bu kurama göre bir olayın yapılış sıklığı ve iz bırakmış olması o olayın hatırlanmasını kolaylaştırır. Bu yöntemde öğretmen yönetmen, öğrenciler de oyuncular. Çoğunlukla başlangıç düzeyinde kullanılan bir yöntemdir (Demirel, 2007). Tüm fiziksel tepki metodu öğrencilerin, öğretmenleri tarafından verilen “Otur”, “Yürü” gibi komutları alıp uygulaması, ardından öğrendikçe daha karmaşık komutlara cevap vermesi beklenir (Krashen, 1981).

Ortaya atılan bütün bu yöntemlerin etkinliğini karşılaştıran birçok çalışma vardır. Bu yöntemler pek çok açıdan yetersiz kalmaktadırlar, çünkü temelde hiçbir yöntem tek başına, her türlü durumda ve her türlü ortamda birbirinden daha iyi olamamaktadır (Littlewood, 1992: 112).

Çizelge 1. Öğrenme Metotları ve Öğrenci – Öğretmen Roller

Metot	Öğretmenin Rolü	Öğrencinin Rolü
Durumsal Dil Öğretimi	Metin hazırlar, yanlışları düzeltir	Taklit eder. Ezberler.
Kulak Dil Alışkanlığı Yöntemi	Dil kullanımı modelidir. Alıştırma, pratik lideridir.	Örnek Alıştırmalar yapar Dili doğru kullanmaya isteklidir.
İletişimci Yaklaşım	Analizler yapar. Görevlendirme verir.	Ön hazırlık yapmadan konuşur. Diyaloglar hazırlar.
Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi	Komut verir. Hareketleri denetler.	Komutları dinler. Verilen komutları uygular.
Grupla Dil Öğretimi Yöntemi	Danışmanlık yapar. Gerekli açıklamaları yapar.	Tüm öğrenciler ile işbirliği halinde çalışır
Doğal Yöntem	Canlandırma, rol yapar. Destek sağlar.	Tahmin etmeye çalışır. Olayları kurgular.
Telkin Yöntem	Hipnotize eder. Yetkili kişidir.	Öğrenme ortamında rahatlar. Ortamdan girdi için çabalar.

Kaynak: Rodgers, 2001, <http://www.cal.org/resources/Digest/rodgers.html> (akt:Beşkardeş,2007)

2.1.4. Yabancı Dil Öğretim Teknikleri

Yabancı dil öğretiminde teknikler, yöntem ve araçlarını kullanarak öğretme işinin yapılmasıdır. Yabancı dil öğretiminde yöntemlerin önemi kadar onları uygulamaya koyma biçimi olan teknikler de önemlidir. Yabancı dil öğretiminde kullanılan teknikler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

2.1.4.1. Grupla Öğretim Teknikleri

- Brain Storming (Beyin Fırtınası)
- Demonstration (Gösterim)
- Question-Answer (Soru-Cevap)
- Drama and Role Play (Drama ve Rol Yapma)
- Simulation (Benzetim)
- Pair Work and Group Work (İkili çalışma ve Grup Çalışması)
- The six Thinking Hats (Altı Şapkalı Düşünme)
- Mindmapping (Zihin Haritaları)
- Communion and Grammar Games (İletişim ve Dilbilgisoyunları)

2.1.4.2. Bireysel Öğretim Teknikleri

- Individualized Instruction (Bireyselleştirilmiş Öğretim)
- Programmed Instruction (Programlı Öğretim)
- Computer Assisted Instruction (Bilgisayar Destekli Öğretim) (Richards ve Rodgers, 2001; Demirel, 2007).

Krashen (1981) Dil Edinim Kuramında çocuklara yabancı dil öğretiminde uygulanan yaklaşımlar, yöntemler ve tekniklere temel oluşturan 5 hipotez öne sürmektedir:

a) Öğrenmeye Karşı Edinme Hipotezi: Yetişkinlerin ikinci bir dili öğrendiklerini, çocukların ise daha çok bu dili edindiklerine dikkati çekmektedir.

b) Doğal Sıra Hipotezi: Resmi bir ortamda ne öğretilirse öğretilsin, bir dilin yapıları hemen hemen aynı sırayla kazanılmaktadır.

c) Monitör Hipotezi: Monitör; beyinde öğrenilmiş kuralları uygulayan bir tetikleme mekanizmasıdır. Yanlış yapan bir dil kullanıcısının bu yanlışını fark etmesini sağlamaktadır.

d) Girdi Hipotezi: Dil öğrencisinin dil edinim miktarında en önemli unsur, bu kişinin maruz kaldığı dil miktarıdır. İnsanlar dili ancak anlamlı girdiler alarak kazanabilirler.

e) Duyuşsal Filtre Hipotezi: bu hipoteze göre filtre öğrencilerde var olan engellerdir. Kaygı durumlarında filtre yukarı çıkarken güdülenmenin ve özgüvenin yüksek olduğu, öğrencinin kendine güvendiği ve öğrenmenin kaygıdan uzak bir ortamda gerçekleştiği durumlarda filtre düşmektedir.

2.1.5. Yabancı Dilde Sözcük Öğretimi

Yabancı dil öğreniminde öğrenciler, öğrendikleri dilin onların ihtiyaçlarını karşılamalarını, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmede kolaylık sağlamasını beklemektedirler. Bu sebeple yabancı dil öğretiminde hayata yakınlık çok önemlidir (Harmer, 1991).

Öğrenciler yabancı dil öğrenirken hedefleri arkadaş edinmek yada bir kültüre adapte olmaya çalışmak değildir. Onlar yabancı dili matematik, fen bilgisi gibi bir ders olarak öğrenmektedirler. Hatta okul dışında öğrenilen bu dilin aktif olarak kullanılma şansı da pek yoktur. Eğitim programlarına yabancı dilin konulmasının amacı, öğrencilere farklı dillerin ve kültürlerin de olduğunu öğrenmesidir (Pinter, 2006).

Okulda sunulan yabancı dil öğrenme süreci ile aile çevresinde başlayan ve devam eden birinci dil edinimi farklı koşullarda gerçekleşmektedir. Öğrenme okul ortamında planlı bir şekilde gerçekleşirken, edinme gündelik yaşamda kendiliğinden meydana gelen bir süreçtir (Zuralski 2006, s.20; Sauer 2004, s.25; Apeltauer 1997, s.14; akt: Hanbay, 2013).

Öğrenme psikolojisinde olan değişimler dil öğretimi etkileyen önemli faktörlerdendir. Öğrenme kuramlarında farklı görüşlerin ortaya çıkmasıyla dil öğrenme sürecinde değişmiştir. Bu kuram ve yaklaşımlardan en yaygın olanları;

- a) Mastery Learning (Tam Öğrenme)
  - b) Cooperative Learning (İşbirlikçi Öğrenme)
  - c) Computer Assisted Language Learning (Bilgisayar Destekli Dil Öğrenme)
  - d) Project Based Learning (Proje Tabanlı Öğrenme)
  - e) Problem Based Learning (Probleme Dayalı Öğrenme)
  - f) Multiple Intelligences Based Learning (Çoklu Zeka Tabanlı Öğrenme)
  - g) Brain Based Learning (Beyin Temelli Öğrenme)
  - h) Portfolio Oriented Language Learning (Portfolyo Destekli Dil Öğrenme)
  - i) Constructivism in Language Learning (Dil Öğrenmede Yapılandırıcılık)
  - j) ICT embedded Learning (İletişim Teknolojisi Katkılı Öğrenme)
- (Demirel, 2007).

Önceden yabancı dil öğretiminde sözcük öğretimi göz ardı edilmekteydi ancak yeterli ve nitelikli kelime olmadan iletişim kurmanın ne kadar zor olduğu anlaşıldı. Yabancı dili yeni öğrenen alt sınıflarda öğrencilerin dilbilgisi olmadan sadece kelimelerle de anlaşabildikleri fark edildi ve bundan sonra kelime öğretimi alanında çalışmalara ağırlık verildi (Cunningsworth, 1995).

Kelime öğretimi dil öğretiminde oldukça önemlidir ve yabancı dil öğreniminde yıllardır, kelime öğretimi dil bilgisi öğretiminden sonraya bırakılmıştır. Buna göre kelimeler derste verilebilir ve yalnızca kelime yeterli değildir. Edinilen deneyimlerle öğrenilebileceği ileri sürülmüştür (Allen, 1983; Thornbury, 2002; Schmitt, 2012; Demirel, 2012akt: Başören, 2015).

1950’li yıllardan önce sözcükler ana dilde anlamlarının karşılıklarına yazıldığı listeler halinde verilirken, düz varım yönteminin ortaya çıkmasıyla sözcüklerin tek başına değil, anlamsal bir bağlam içinde (contex) öğretilmesi savunulmuştur. 19. yüzyılım başlarından itibaren kabul gören Dil bilgisi-Çeviri (GrammarTranslation) yönteminde öğrenilen kelimeler edebi eserlerdeki kelimelerle sınırlıydı. Öğrencilerden kelimelerin anlamlarını bulmaları isteniyordu. Öncelikle dinleme ve

konuşma daha sonra okuma ve yazma olmalıydı. 1970’li yıllardan sonra da sözcüklerin iletişimsel bir içerik içerisinde öğretiminin daha faydalı olacağı savunulmuştur (Demirel, 2007; McDonough, Shaw, 1996).

1970’li yıllarda iletişimsel dil öğretim yaklaşımıyla birlikte, kelime öğretimi ön plana çıkmaya başlamıştır (Schmitt, 2012). Kelime öğretiminin yabancı dildeki önemini savunan Wilkins’e göre; dil bilgisi olmadan bir şeyler anlatılabilir ancak kelime olmadan hiçbir şey anlatılamaz (Thornbury, 2002 akt: Başören, 2015).

Dilin anlama ve anlatma işlevini sağlayan temel dil becerileri, kelimeler aracılığıyla anlamlandırılır ve şekillendirilir. Hem ana dilinde hem de öğrendiği yabancı dilde kişinin sahip olduğu kelime dağarcığı ne kadar zengin olursa, okuduğunu ve dinlediğini o kadar iyi anlayabilir, kendini etkili ve doğru bir şekilde ifade edebilir (Köktürk, 2021).

Sözcük öğrenmenin en iyi yolunun sözlükten kelimenin anlamına bakmak ya da kelime listeleri hazırlamak olmadığı görülmüştür. Sözcüklerin, ilişkisel ve anlamsal ilişkilerinin bulunması (anlamına göre eş anlamlı-zıt anlamlı olması), birlikte sıkça kullanıldıkları sözcük ve sözcük gruplarıyla öğrenilmesi ve yapısal olarak kelimenin kullanılış görevleriyle birlikte öğrenilmesinin kelime listesi öğrenmekten daha faydalı olduğu savunulmuştur (Cunningsworth, 1995, s.38).

Kelime öğretiminde dilsel-iletişimsel bütünlükle birlikte çocuklara özgü bütünsel öğrenme niteliğini de sözcük öğretiminde iyi kullanılması gerekmektedir. Çocukların sağ ve sol beyinleri bütünsel olarak çalıştığından dolayı, öğrenme süreci daha çok hareket, müzik, ritim, resim gibi unsurlarla birlikte desteklendiğinde nitelikli bir sonuç elde etmek mümkündür. Bu durumda somut olarak sözcüğün resim veya resim kartlarıyla gösterilerek öğretilmesi önem kazanmaktadır (Hanbay, 2013, s.29-30).

Yabancı dil öğretmenlerinin kelime öğretiminde cevap aradıkları sorular şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencilerin ihtiyaç duyduğu kelimeler hangileridir?
- Bu önem öğrencilere nasıl aktarılabilir?

- İhtiyaç duyulan kelimeler sınırlı bir sürede nasıl verilir?
- Sınıf içerisinde öğrenme düzeyleri aynı olmayan öğrenciler olduğunda neler yapılabilir?
- Bazı kelimeleri öğrenmek neden kolaydır?
- Kelime öğretimine nasıl yardımcı olunabilir?
- Öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olabilmeleri için neler yapılabilir?
- Öğretilen kelimelerin anlaşılıp anlaşılmadığını nasıl öğrenebiliriz?’’(Allen, 1983 akt: Başören, 2015)

Ders içerisinde öğrencilerin öğrendikleri sözcükleri kullanabilmeleri, anlamları sorulduğunda hatırlayabilmeleri yani sözcükleri aktif olarak kullanabilmesi çok önemlidir. Bununla birlikte sözcüklerin telaffuzu ve cümle içinde doğru şekliyle kullanımı da aynı şekilde önemlidir. Her birey farklı olduğu için ihtiyaçları ve ilgileri de farklı farklı olmaktadır. Sınıf içinde farklı öğrencilerin farklı ihtiyaçları için sözcük öğretimi yapılırken:

- Gerçek objeler kullanılabilir
- Beden dili kullanılarak sözcüğün anlamı öğrenciye açıklanabilir
- Resimler ya da tahtaya yapılan çizimler, dergi, flashcard, poster, slaytlar gibi araçlar kullanılabilir
- Öğrencinin anlayabileceği bir düzeyde, daha önce öğretilen sözcüklerin eş anlamları- zıt anlamları yabancı dil kullanarak açıklanabilir.
- Metaforlar kullanılarak yabancı dildeki sözcükler ile anadildeki sözcükler arasında ses yönünden bağ kurulabilir.
- Öğrencilerden sözcüklerin anlamlarını okudukları metin ya da cümlenin içinden çıkarmaları istenebilir (Demirel, 2007).

Grup tabanlı çalışma ile kelime öğretiminde öğrenciler tüm yöntemleri değerlendirebilirler ve ilk karşılaştıkları ve anlamı anlaşılır olmayan kelime anlamını tahmin edebilmek için oldukça yararlıdır. Yani grupla çalışıldığında metaforik ifadelerde çeşitlilik olabilir. Metafor tabanlı sözcük öğrenme yöntemleri ile yabancı dil öğretilirken, öğretmenler grup tabanlı yaklaşım kullanabilirler veya öğretmenler öğrencilere istedikleri becerileri geliştirmeleri için fırsat tanıyabilirler (Littlemore, 2004).

Görsel hafıza gücünün üstünlüğünü avantaj olarak kullanmada hafızayı etkileyecek değişkenlere daha fazla yer verilmelidir. Bu sebeple öğrenilen bilgilerin resmedilmesi, şekillerin kullanımı, renklerin kullanılması, önemli yerlerin işaretlenmesi yada olayların karikatür kullanarak anlatılması hafızada kalma sürelerini arttıran bileşenlerdir. Bilgilerin “tekrar edilmesi” ve “bilginin farklı şekillerde” işlenmesi gerekmektedir (Duyar, 2001:29).

Liste şeklinde sözcüklerin hafızada tutulması ve hatırlanması hakkında yapılan deneylerde sözcüklerin sırayla; sessiz olarak okunması, sesli okunması, benzer veya aynı kategoride olan sözcüklere dikkat edilmesi, sözcüklerle ilgili hayali bir hikâye veya olay oluşturarak bunların cümle içerisinde kullanılmaları ve son olarak da oluşturulan hikâye veya olayın kâğıt üzerinde resimlenmesi söylenmiştir. Çalışmanın sonunda her bir basamağın kendinden önceki basamaktan daha faydalı olduğu öğrenme performansını olumlu yönde etkilediği ortaya konulmuştur (Duyar, 2001, s.35).

Ana dilde bile sözcük öğretimi yeterince zorken yabancı dilde sözcük öğretimi daha da zor olabilmektedir (Haznedar ve Uysal, 2010, s.213). Yabancı dil öğrenenlerden bazı kelimeleri ezberlemeleri ve gerektiğinde tekrar hatırlayarak doğru bir şekilde kullanmaları istenmektedir. Yani eğer kelime öğrenmede dikkat eksik olursa kelimeyi hatırlama da gittikçe zorlaşır. Öğrenci o kelimeyi gerektiğinde hatırlayabilmesi için dikkatli olmalıdır. Ezberleme yönteminin iki unsuru vardır, bunlardan birincisi ilişkilendirme. İkincisi ise çağrışımkurulabilmesidir (Joyce ve Weil, 1972).

Liste halindeki yabancı sözcüklerin öğrenilmesinde “İşinsal Kelime Ağları”, “Mnemonics (Görsel Hatırlatıcılar Tekniği)”, “Fiziksel Tepki Yöntemi (TPR)”, ve “Suggestopedia (Telkin Yöntemi)” kullanılmaktadır.

2.1.5.1. İşinsal Kelime Ağları

İşinsal kelime ağları düşüncede oluşan ilişkileri sağlamlaştırırken, şekil ve renklerin de kullanılmasıyla beynin sağ lob fonksiyonlarını harekete geçirerek sözcüklerin kalıcı hafızaya yerleşmesini sağlamaktadır. İşinsal kelime ağları kullanılırken takip edilmesi gereken yöntemler şu şekildedir:

- “İşinsal Kelime Ağı” kelimenin bir kağıdın ortasına yazılmasıyla

başlamaktadır.

- Bu sözcükten oklar yardımıyla dallandırmalar yapılarak sözcüğün yabancı dildeki anlamıyla, Türkçe anlamı bu şekil üzerinde anahtar sözcüklerle belirtilir.
- Sözcüğün kendisinden başka bir dallanma yapılarak sözcükle ilgili görsel hatırlatıcı gösterilir.
- Sözcüğün kendisinden başka bir dallanma yapılarak, kelimenin çağrıştırdığı kelimeler belirtilir.
- En yapılacak olan dallanmada ise sözcüğün varsa isim, fiil, sıfat ve zarf hali bu kısımda yer alır (Duyar, 2001, s. 47-51).

2.1.5.2. Mnemonic (Görsel Hatırlatıcılar Tekniği)

Yapılan araştırmalar yabancı dilde sözcük öğrenirken, sözcüklerin akustik ve ses özelliklerine göre sınıflandırmalarının tercih edildiğini ortaya koymuştur. Hatırlatıcı Görsel Kelimeler tekniğinin çıkış noktası bu bulguya dayanmaktadır:

- İnsanlar duyduklarından çok gördüklerini hatırlamaktadırlar.
- Sözcükler başlangıç ve bitiş seslerine göre beyinde depolanmakta ve bunlar yardımıyla hatırlanmaktadır.
- Sözcüklerin öğrenilmesi ve hatırlanmasında sözcüklerin akustik ve ses özellikleri ön plandadır. Yabancı sözcüklerin okunuşunun benzediği veya anımsattığı Türkçe kelime görsel bir ilişki ile Türkçe anlamı kolayca anımsatabilmektedir.

Hatırlatıcı kelimelerin seçiminde sadece ana dildeki kelime ve isimlerle sınırlı kalınmaması gerekmektedir. Yabancı dilde biraz ilerleyen biri yabancı dilde de hatırlatıcı kelimeler kullanmayı tercih edebilirler. Örneğin; “Adore” sözcüğü yeni öğrenilecek kelime olduğunda, hatırlatıcı kelime olarak “ A DOOR” kullanılabilir. Türkçede “kapı” anlamına gelen “door” kelimesi ilk öğrenilen İngilizce sözcükler arasındadır. Öğrenilecek sözcük ile kalbin aşırı derecede sevginin kapısı olduğu düşünüldüğünde “adore” sözcüğünün hatırlanması daha kolay olmaktadır (Duyar, 2001).

2.1.5.3. Fiziksel Tepki Yöntemi (TPR)

Fiziksel tepki yöntemi yabancı dilin hareketlerle öğrenilmesi tekniğidir. Fiziksel tepki yöntemi “kalemi al getir, defteri al getir, çantayı al getir” gibi komutlarla somut sözcüklerin öğrenilmesinde oldukça etkili bir yöntemdir ancak soyut ifadelerin anlatılmasında yetersiz kalmaktadır (Duyar, 2001).

2.1.5.4. Suggestopedia (Telkin Yöntemi)

Öğrenmede beynin sağ lobunu aktif hale getirerek öğrenme daha kalıcı hale getirebilmektedir. Bunun için müzik ve ritim ile birlikte öğrenilen bilgilerin daha kolay hatırlandığı ortaya konulmuştur. Bu yöntem beden fonksiyonlarının belli bir seviyede çalışması sırasında zihinsel faaliyetlerin daha etkili çalıştığına dayanmaktadır. Müzikli ve müziksiz olmak üzere iki aşamada gerçekleşmektedir. Öğrenmede öncelikli olarak müziksiz olan bölümde kelimeler sessiz bir şekilde okunmaktadır. Daha sonra ritmik müzik eşliğinde okunan yabancı sözcüklerin dinlenmesi gerekmektedir (Duyar,2001).

2.1.6. Metafor İle Öğrenme

Metafor sözcüğü, Yunanca metapherein “iletmek” anlamına gelmektedir. Meta “ötesinde” ve pherein “taşımak” sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Böylece “metafor”, anlamın bir şeyden başka bir şeye taşınması olarak ifade edilebilir (Nikitina ve Furuoka, 2008).

Metafor: “İstiare; 1. Ödünç, borç veya eğreti alma, ödünçleme, metafor. 2. Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma. 3. Bir şeyi anlatmak için ona benzetilen başka bir şeyin adını eğreti olarak kullanma, eğretileme” (TDK).

Geleneksel olarak metafor; sanatsal ve ikna etme (retorik) amacıyla kullanılan, iki kavram arasındaki benzerliğe dayanan kelimelere özgü bir nitelik iken George Lakoff ve Mark Johnson bu geleneğe karşı bilişsel ve dilsel (cognitive linguistic) bir metafor görüşü ileri sürmüşlerdir. Bu görüşe göre metafor; çoğunlukla benzerliğe dayanmayan, sadece kelimeleri değil, kavramları da niteleyen, amacı sadece sanatsal ve estetik kaygıları olmayıp belirli kavramları daha iyi anlatmak olan düşünmenin ve

akıl yürütmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Metaforlar düşüncelerimizi yalnızca daha açık ve ilginç hale getirmezler, ayrıca algılarımızı ve anlayışlarımızı da biçimlendirirler. Metaforlar günlük yaşamda çok yaygın olarak kullanılmaktadırlar ve sadece dilde değil, düşünme ve harekete geçmede de önemli bir rol üstlenirler (Lackoff ve Johnson, 2003).

Bizler Plato'nun mağaralar ve gölgeler benzetmesiyle ilk büyük eğitimsel ve politik metafor tanımıyla karşılaşmaktayız. Sonrasında ise metafor bizim dilimizi, edebiyatımızı, ve sanatımızı, ilişkilerimizi ve kültürümüzün içine girmiştir (Jensen, 2006, s. 2).

Yob (2003) ve Palmquist (2001)' e göre metafor; soyut, karmaşık ve kuramsal bir yapının anlaşılmasında soyut kavramlar ile bilinen somut kavramları ilişkilendiren dilsel bir araç ve sembolik dil yapısıdır (akt. Taşdemir ve Taşdemir, 2001). Taylor (1984) metafor için, anlamak istediğimiz bir kavramı başka bir anlama ait kavramlar bütünü içinde tekrar kavramsallaştırarak değişik açılardan görmemizi sağlamaktadır (akt.:Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Metaforlar karmaşık kavramların ve olguların anlamlı bir şekilde iletilmesinde kullanılırlar. Anlamın, düşüncenin ve eylemin temelidirler ve metaforsuz bir dil olamaz (Yousefi, 2005).

Son zamanlarda inançların ve değerlerin araştırılmasında metaforlar çalışmaların önemli bir parçası haline gelmiştir. Çevremizde olanları daha iyi anlamamızı sağlarlar. Düşüncelerin en önemli aracıdır (Kesen, 2010). Son yıllarda zihinsel bir kavram olan metaforun hem sözel, hem de düşünce dünyasında önemli bir yeri olduğu, bu yönüyle de metaforun yalnızca bir çeşit dil tarzı olmakla kalmayıp bilinçli veya bilinçsiz olarak günlük hayatımızın da düşünsel ve dilsel açıdan önemli bir parçası olduğu ileri sürülmüştür (Yağız, 2004). Metaforlar bireylerin oldukça soyut, karmaşık ve teorik olan olguları anlamaya ve açıklamaya çalıştıkları güçlü zihinsel araçlardır (Gürol ve Donmus, 2010). Wahyudi'ye göre günlük yaşamdaki metafor kullanımı, kasıtlı olarak ya da fark etmeden bizim düşünce ve davranışlarımızın bir parçası olduğunun göstergesidir. Soyut veya zor olan kavramların yeni anlamlar üreterek veya yorumlayarak okuyucuya bu bilgiler ışığında yeni kavramları açıklamada etkili birer araç haline gelmiştir (Matterson, Jones, 2000:34). Taşdemir ve Taşdemir (2011) metaforu, sözcüklerin gerçek anlamı dışında

kullanıldığı “sözcük metaforları”, fikirlerin gerçek anlamı dışında kullanıldığı “fikir metaforları” olmak üzere ikiye ayırmaktadırlar.

Bir kavram başka bir kavrama benzetilerek anlatıldığında metafor kullanılmış olur. Bu iki kavramın birbirine çok benziyor olması gerekmemektedir, yalnızca bir tanesini tanıyan olmak, ikincisini anlamayı kolaylaştırır. Metaforlar semboldür ve sembollerin duygusal yoğunluğu normal kelimelerden daha fazladır ve bu iki kavram arasındaki ilişkiyi bağlamayı çağrışımlar yoluyla kolaylaştırır (http-1). Örneğin, “hayat bir oyundur” ya da “dünya bir sahnedir” dediğimizde konuşmaya bir akıcılık ve yaratıcılık kazandırmaktayız (Yousefi, 2005).

Çağrışımlar kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Ancak insanın dünyaya bakışı, içinde yaşadığı toplumun penceresi olan dil ile mümkündür. Yabancı dil öğretiminde de belli dilsel ifadelerin, beyindeki olguları birleştirmesi ancak çağrışımlar yoluyla mümkün olabilir. Yabancı dil derslerinde kelimeler, cümleler ile veya cümle kalıpları içinde kişiye sunularak çağrışım mümkün hale getirilebilir. Bu çağrışımları işe koşmada, öğretim sürecinde kullanılan metaforlar oldukça işe yaramaktadır.

Metafor kullanımı düşünceleri harekete geçirir. Çocukların kullandıkları metaforlar düşüncelerini bir üst seviyeye çıkarır ve iki boşluk arasında köprü görevi üstlenirler (Wright, Sundberg, Yarbrough, Wilson, Stallworth, 2002). Öğrencilerin ön bilgileri ile yeni bilgileri arasında benzerlikler kurması metaforun yaratıcı, yenilikçi ve interaktif rolüdür (Botha, 2009). Bu tanımlar doğrultusunda Groth ve Bergner (2005)’in de belirttiği gibi aslında, “metafor bir penceredir” ki bu da metaforik bir tanımlamadır. “Metaforlar ifade ettiklerinden çok daha derin anlamları içinde barındırırlar” (Sennett, 1980 akt: Çelikten, 2006). Kullanılan metaforlar, bireylerin kişisel deneyimleri kaynaklı oldukları için Miller (1987), “tecrübelerin dili” olarak da tanımlamıştır (akt: Saban, 2004).

2.1.6.1. Metafor Kullanımı

Belirsiz kavramların somut olarak daha anlamlı biçimde yapılandırılmasında metaforlar oldukça etkin bir yol kullanır ve bu süreçte güçlü zihinsel model rolü oynarlar. Kavramları anlayabilmek, bu kavramlar hakkında konuşarak fikir belirtmek ve akıl yürütmek için mecazlar kullanırız. Bir çok kavram ve özellikle soyut kavramlar, bilginin tanıdık gelen kaynaktan daha az tanıdık gelen amaç alanının

mecazi eşleştirmesi aracılığıyla yapılandırılmaktadır (Gibbs, vd 1997, s.141).

Benzetme, mecaz, istiare gibi anlamları ve başka farklı anlamı olan metaforlar, günlük yaşamda ifade edilmek istenen birçok kelimeye karşılık gelebilir. Ayrıca, söylenmek veya vurgulanmak istenen Şeyin, pratik ve akılda kalıcı yoldan ifade edilmesine yardımcı olurlar (Tosuncuoğlu, 2018).

Bir ifadenin metaforik özellikleri bağlama, yere ve zamana göre farklılık gösterebilir. Bu da metaforun çeşitliliğinin fazla olduğunu göstermektedir (Ebbesson, 2012, s.268).

Birbirimize duygu ve düşüncelerimizi aktarırken birçok yöntem kullanmaktayız. Metafor, insan zihnindeki soyut olan düşünce ve duyguları belirginleştirmek ve somutlaştırmak için kullanılan bir iletişim aracıdır (Koçak, 2011).

Metaforlar yalnızca ifadeleri süsleyen söz sanatı değil, aynı zamanda genel olarak dünyayı kavrama biçimimize yardımcı olan bir düşünme Şeklidir. Morgan (1980)'ın da belirttiği gibi, yapılan araştırmalar sonucu metaforların düşünme biçimi, dil ve bilim üzerinde olduğu gibi bireylerin kendilerini ifade etmeleri üzerinde de etkilidirler (akt: elikten, 2006).

Program geliştirme alanında da metaforlar yerini almaktadır. Semerci (2007)'e göre "metaforik düşünen bir kişi olmak yapılandırmacı öğrenen kişi olmak demektir". İlkretim programları geliştirilirken yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak düzenlenmiştir ve öğrenciler metaforlar ile karmaşık kavramları daha kolay anlamaktadırlar. Aslında biz öğretmenler farkında olmadan derslerimize çeşitlilik ve zenginlik katmak amacıyla ve ifadelerin canlılığını sağlamak için metaforları kullanmaktayız.

ğrenme teorileri, zihinsel davranışlar ve biliş süreci ile ilgilendiği için metaforlara dayanmaktadır (Thornbury, 1991). Kavram sistemimiz, bizim farkında olduğumuz bir Şey değildir ve gündelik hayatımızın çoğunda biz tecrübelerimizin belirlediği bir doğrultuda düşünür ve bu düşünceleri eyleme dönüştürürüz (Lackoff ve Johnson, 2003).

Eğitim programındaki hedeflere ulaşmak için kullanılan yöntem öğrencilerin araştırmaya yönelebilecekleri, zgr ve yaratıcı düşünmelerini sağlayacakları

etkinlikler olarak düzenlenmiştir. Öğrencilerin yeni öğrendikleri bilgileri bildikleri, ilgisiz bir olaya veya nesneye benzetmeleri metafordur (Açıkgöz, 2011). Bu anlamda metaforik düşünme ve öğrenme burada önemli bir yer tutmaktadır çünkü metaforlar eğitimin çeşitli alanlarında kullanılabilir. Vadeboncoeur ve Torres (2003) metaforları; “Eğitimin bir çok alanında bir araç olarak görmektedir (Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Kullanılan metaforda üç niteliğin bulunması gerekir; “1- kelimenin gerçek anlamının dışında kullanılması, 2- benzetme amacının bulunması, 3- kelimenin gerçek anlamında kullanılmasını engelleyen bir durumun bulunması” (Altun, 2003 akt:Taşdemir ve Taşdemir, 2011).

Metafor kullanımında, kaynak alan ve hedef alan olmak üzere iki kavram bulunmaktadır. Kaynak alan, diğer kavramın anlaşılması için metaforik yapıları kullandığımız alandır. Hedef alan ise bu şekilde anlaşılması sağlanan kavramsal alandır. Örneğin; “Hayat bir yolculuktur” metaforunda olduğu gibi, “yolculuk” kaynak alanı ile “hayat” hedef alanına ulaşılabilir (Kövecses, 2010 :14).

Bir kavramın metaforik olması ve bu tür bir kavramın gündelik yaşamdaki etkisi için Lackoff ve Johnson “tartışma” kavramı ve “Tartışma Savaştır” kavram metaforu örneğini vermişlerdir. Tartışmalar kısmen savaşa göre yapılmakta, anlaşılakta ve dolayısıyla bu şekilde dile getirilmektedir. “iddialarınız savunulamaz, eleştirileri doğrudan hedefi buldu, bu stratejiyi kullanırsan o seni bitirecek” metaforik kullanımlarında kavram, eylem ve bunların sonucu olarak da dil metaforik bir yapıya kavuşmaktadır (Lackoff ve Johnson, 2003, s. 26-29).

Jensen (2006), metaforların dört genel kategoriye ayrılarak kullanılmakta olduklarını söylemektedir. Bunlardan ilki dinleyicilerin kolaylıkla anlamlandırabildikleri “aktif metaforlar”dır. Yapılan benzetmelerde doğrudan ilişkilendirilebilecek, anlam karışıklığına yol açmayacak araçlar kullanılmaktadır. İkincisi “aktif olmayan metaforlar”dır. Kullanılan metaforda anlam karışıklığına yol açabilecek birçok anlama gelen kelimelerin kullanıldığı metaforlardır. Üçüncüsü “ölü metaforlar”dır. Dil şemamızda artık kullanılmayan, anlamını kaybetmiş veya yeterli bilgiye ulaşamayacak kaynak alanın kullanılmasıdır. Dördüncüsü ise “temel metaforlar”dır. Kullanılan metaforların doğrudan belirtilmek istenen önemli özelliğe vurgu yapmasıdır.

Yob (2003)'e göre “ gerçekte metafor, sözü edilen olgunun kendisi değil, onun sadece metaforudur (akt: Semerci, 2007). Metaforlar doğaları gereği kavramsaldır ve dilsel bir görünüme sahiptirler. Bu sebeple bunlara “metaforik dilsel ifadeler” denmektedir. Ancak kavramsal metaforlar dil kullanılmadan da ifade edilebilirler (Kövecses, 2010, s. 63).

2.1.6.2. Metaforların Kullanım Yerleri

Filmler kavramsal metaforların içinde yer alırlar. Filmlerdeki kahramanlar bir ya da bir çok metaforik kavramı temsil edebilirler (Kövecses, 2010, s.63-64)

Çizgi filmler, karikatürler, heykeller ve binalar metaforların dil kullanılmadan ifade edildiği zengin kaynaklardandır. Örneğin, başından duman çıkan bir adam resmi ile öfke gösterilebilir. Kavramsal metaforlar çocuklar tarafından genellikle görsel somutlaştırmalarla çizilir. Kişileştirme çocuklar tarafından cansız objelerin insan özelliklerine büründürülmesidir. Örneğin, beş yaşındaki bir çocuk bir evi insanmış gibi kişileştirerek çizebilir. Heykellerde de kavramsal metaforlar bulunmaktadır. Örneğin sanat tarihine bakıldığında, kahramanların önemini belirtmek için olduklarından çok daha büyük yapıldıkları görülmektedir. Benzer özellikler mimaride de görülmektedir. Örneğin Mısır Piramitlerinin görkemi oraya gömülmüş olan hükümdarın değerini göstermektedir (Kövecses, 2010:64).

Reklamlar, insanların ilgisini çeken resimlerin ve sözcüklerin kullanıldığı kavramsal metaforlardandır. Reklamcılık alanında çoğu marka, markanın ötesinde anlamlar yüklemek amacıyla metaforu kullanır. Yeni nesil pazarlama ve reklamcılık anlayışı çerçevesinde oluşturulan reklamlara bakıldığında, reklamı yapılan ürünün fiziksel özelliklerinin öne çıkarılmasından daha çok, kullanıcıların duygularına hitap edecek şekilde ürün ya da hizmetlere çeşitli anlamlar yüklendiği görülmektedir. Böylece ifadelerin akılda kalıcılığı artmaktadır. Özellikle küçük yaşta çocukların soyut kavramları algılamalarını kolaylaştırmak için metaforlara çokça başvurulur. Yerinde ve iyi seçilmiş bir metafor üründe merak uyandırarak satışını yükseltir (Kövecses, 2010, s. 65).

Genel semboller ve kültürel semboller özellikle kültürdeki metaforlara dayanabilirler. Bir sembolü anlamak demek o sembolün içindeki kavramsal metaforun

bir parçası olabilmektir (Kövecses, 2010, s. 65).

Kavramsal metaforlar efsaneler içinde çeşitli şekilde bulunabilirler. Bunlardan biri, metaforun efsane içerisinde anahtar rolü oynamasıdır. Başka bir yolu ise metaforlar efsane karakterleri oluşturarak, efsaneye dahil olurlar (Kövecses, 2010, s. 66).

2.1.6.3. Metafor Kullanımının ilkeleri

Metafor kavramı iki ana ilkedен oluşur, bunlardan biri hayal gücü, diğeri ise çağrışımdır. Her öğrenilen yeni bilgi, çeşitli çağrışımsal bağlantılar ile görsel ve işitsel olarak hafızaya kaydedilmektedir. Bu bilgilerin hatırlanmasında çağrıştırıcılar “ne kadar büyük, parlak, abartılı, saçma hale getirilip, renk, ritim hareket, espri eklenirse” hafızada kalıcı olmaktadır. Nasıl hayatımızdaki ilginç, olağanüstü olaylar kolaylıkla hatırlanıyorsa, öğrenilmek istenen yeni bilgilerde bu şekilde kolaylıkla kalıcı hale getirilebilir (http-1).

2.1.6.3.1. Hareket

Beyin hareketli cisimleri durağan cisimlere göre daha kolay hatırlama eğilimindedir. Bu yüzden çağrışımsal bağlar aracılığı ile hatırlanmak istenen bilgi ya da nesnelere olabildiğince hareketlenmelidir.

2.1.6.3.2. Abartma

Olaylar ya da nesnelere boyutları değiştirilip, farklı şekillere sokulduğunda istenilen bilgiler zihinde eğlenceli ve kolaylıkla kalıcı hale gelecektir. Hatırlanmak isten nesnelere ne kadar abartı ve saçmalık varsa hatırlanması o kadar kolay olur.

2.1.6.3.3. Düzen / Sıralama

Düzen ve sıralama, bilgiler ve nesnelere belli bir sınıflandırmaya göre yapıldığında çağrışımı daha kolay olur. Sayıların da kullanıldığı çeşitli düzenleme yöntemleri beyinin daha düzenli ve sistematik bir şekilde çalışmasını sağlayacaktır.

2.1.6.3.4. İlişkilendirme / Çağrışım

Nesneler birbiriyle ilişkilendirilerek hatırlanır. Hatırlanmak istenen bilgi, bilinen bir şey ile ilişkilendirildiğinde hatırlama tekniklerinin daha iyi sonuç verdiği görülmektedir.

2.1.6.3.5. Espri

Hatırlanmak istenen bilgiler esprili bir hale getirildiğinde, hareket kazanır ve hatırlanma olasılığı artar.

2.1.6.3.6. Sembolizm

Kışkırtıcı ve renkli semboller kullanmak hatırlanmak istenen bilginin hatırlanma gücünü artırır.

2.1.6.3.7. Renk

Renksiz ve sıkıcı notlar yerine renkli notlar hazırlamak hatırlamayı güçlendirmektedir. Renklerden faydalanmak hafızayı geliştirmektedir hatta sadece renkleri kullanmak bile hafızayı %50 güçlendirmektedir (http-1).

Öğrenciler öğrenme kavramlarını ve düşünme biçimlerin, kendi deneyimleriyle oluşturmaktadırlar (Schwartz ve Fischer, 2006). Katılımcı ve istekli bir yapıya sahiptirler ve bu yüzden birçok etkinliğe katılmak isterler. Ancak, konsantrasyon süreleri çok kısadır, bu yüzden katıldıkları bir etkinlikten çabucak sıkılabilirler ve öğrendiklerini çabuk unuturlar. (Halliwell,1992, s.7 akt: Bulut, 2003). Bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta gitmek eğitimin iki temel ilkesidir. Metaforlar ile soyut kavramlar somut örneklerle açıklanmaktadır (Çelikten, 2006). Öğrenme teorileri metaforlara bağlıdır çünkü zihinsel eylemler ve biliş süreci ile ilgilenmektedir (Thornbury, 1991). Metaforlar dile zenginlik ve çeşitlilik katarlar, ayrıca bireylerin kavramlarla ilgili düşüncelerini anlamada oldukça etkilidirler. Kullanılan benzetmelerle bireylerin kavramları anlama düzeyine bir pencere açılır

(Groth ve Bergner, 2005). Eğitimde görsel araçların kullanımı öğrenmede kalıcı olması açısından oldukça önemlidir. İlgi ve dikkat çektiği için öğrenme daha kolay hale gelmektedir. Birden fazla duyu organına hitap eden öğrenme etkinlikleri kalıcı izli olmaktadır (Demircan, 2002, s.199). Yeni bilgiler öğrenciler tarafından zihinde önceden var olan şemaya yapıştırılarak eski bilgilere bağlanırlar ve akılda tutma gelişir. Bu şekilde öğrenme sürecinin kalitesi artar ve uzun dönem akılda tutmayı sağladığı için metafor önemli bir öğretim aracı olarak kabul edilmektedir. Metaforlar bu nedenle bilimsel alanda da oldukça önemli bir yer tutar. Bilim adamlarına anlaşılması zor olan fiziksel ve bilimsel kavramların açıklanmasında oldukça yararlı olmuştur (Arslan ve Bayrakçı, 2007, s. 102-103).

Metaforlar bireylerin belli kavramları başka kavramlarla görmelerini sağladığı için öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmesinde oldukça etkilidirler. Eğitim ortamlarında kullanılan metaforların önemli etkileri vardır. Bir olayın kalıcı hafızaya aktarılması tamamen duyguların işin içine katılıp katılmamasıyla ilişkilidir. Bu nedenle heyecan ve duygu dolu olaylar daha kolay hatırlanmaktadır (Duyar, 2001, s.12). Yeni bilgilerin saklanması, gerektiğinde çağrıştırıcılarla tekrar çağırılması rolleri ile hem öğretmen hem de öğrencinin görevlerini kolaylaştıran bilişsel bir araçtır (Güven ve Güven, 2009, s.505). Aslında metaforların öğretme etkinliklerinde kullanılmaları çok eskilere dayanmaktadır (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Öğrencilerin sezgilerinin ve duygularının gelişmesine yardımcı olurlar ve bilimsel araştırma sürecinde de önemli bir veri toplama tekniği olarak kullanılmaktadır (Taşdemir ve Taşdemir, 2011).

Metafor ve benzetme kullanımı çocukların düşünmelerini cesaretlendirir ve genellikle düşüncelerinin bir üst seviyeye çıkmasına yardımcı olur. Öğretmen; aile, öğretici, arkadaş ve yönlendirici gibi roller üstlenir (Wright vd., 2002). Ne öğretildiği ve nasıl öğretildiği konusunda doğrudan metaforlarla bağlantı kurulabilir (Herron, 1982, s.235).

2.1.6.4. Metafor Örnekleri

Bu metaforik hikâyede Marmara Bölgesi'nin dağları anlatılmaktadır:

Marmara Bölgesi'nde fazla yükseltisi olmayan dağlarda, küçük bir kaz yaşarmış. Kaz dağlarının bir bölümü Marmara Bölgesi'nde olduğundan küçük kaz

fazla büyümemiş. Bir gün Marmara Bölgesi'nin en yüksek dağı olan Uludağ'a gezi yapmaya karar vermiş. Uludağ'da ayakları üşümüş ve samanların üzerine çıkarak ayaklarını ısıtmış. Şiddetli rüzgârdan, korunmak için de koruların yanında durmuş Fakat küçük kaz karanlıktan çok korktuğundan etrafa ışık saçan yıldızların altında oturmuş ve acıkınca yanında getirdiği Biga bisküvilerini çıtır çıtır yemiştir. Uludağ'dan Marmara Bölgesi'ni seyrederken bölgenin sade ve fazla yüksek olmadığını fakat dağların çok dağınık olduğunu görmüş, coğrafya dersinde bu bilgileri arkadaşlarına anlatmaya karar vermiş.

Şekil 1: Kaz Dağları

Sorular:

Kazımız neden küçük?

Cevap: Çünkü Kaz Dağlarının küçük bir bölümü Marmara Bölgesi'ndedir.

a) Neden ayak sağlığına dikkat etmek için bot giymiyor da samanların üzerine çıkıyor?

Cevap: Küçük kaz bot giyerse, samanların üzerine çıkamaz ve samanlı dağlarını hayalinizdeki çağrışmsal tabloda göremezsiniz.

b) Neden üzerine palto giymiyor da koruların yanında rüzgardan korunuyor?

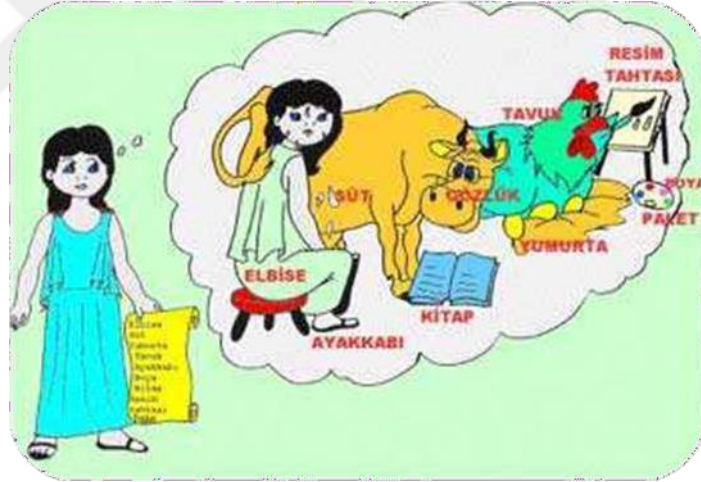
Cevap: Hayalinizdeki çağrışmsal tabloda küçük kaz koruların yanında durarak koruların dikkatinizi çekmesini istiyor."üşürüm ama yine de öğrencilerin kuru dağlarını öğrenmesi için palto giymem" diyor.

c) Küçük kaz neden yıldız ışıklarının altını seçiyor?

Cevap: Küçük kaz karanlıktan korktuğu halde yıldız ışıklarının altında durarak size yıldız ve Işıklar dağlarını öğretiyor.

d) Küçük kaz neden Biga bisküvisi yer?

Cevap: Çünkü, hayalimizde oluşturacağımız çağrışmsal tablomuzda küçük kazımız Biga Dağı'nı çağrıştırmak için, Biga bisküvisi ile beslenmek zorunda kalıyor (http-1).

Şekil 2. Alışveriş Listesi

Alışveriş Listesi:

- Elbise
- Süt
- Yumurta
- Tavuk
- Ayakkabı
- Boya
- Kitap
- Resim tahtası

- Palet
- Gözlük

Yunanlı kadın gözlük takmış kitap okuyan ineğinden süt sağarken sütlerin her yanına fıskırdığını elbisesinin ve ayakkabısının çok kirlendiğini hemen elbise ve ayakkabı alması gerektiğini düşünür. Bu sırada yumurtlayan tavuğun resim tahtasına paletiyle boya yaptığını hayal ederek alışveriş listesini yazmadan hafızasına almaktaymış.

Yunanlılar daima Çağrışım Sistemini kullanarak mükemmel belleğe ulaşmışlardır (http-1).

2.1.7. Metafor ve Dil Edinimi

Metafor, kelimelerin gerçek anlamları dışında anlamlar yüklenerek kullanılması olarak tanımlanabilir. Tek sözcükle birden fazla sözcüğün anlatacağı şeyleri anlatmaktır. Böylelikle daha kısa zamanda daha fazla ve daha etkili aktarımlar yapılabilir (Kart, 2016).

Metaforların bir öğretim aracı olarak uzun yıllardır kullanıldığı bilinmektedir. Bundan dolayı eğitimle ilgili araştırmalarda metaforların kişisel algıların belirlenmesi ve soyut kavramların somut hale getirilmesi gibi değişik amaçlarla kullanıldığı söylenebilir (Ceylan, 2016).

Metaforlar dilin ve düşüncelerin nasıl yapılandığını anlamamızda önemli bir rol oynadığı için dil öğrenme ve öğretiminde de dikkat çekmektedir. Daha öncede vurgulandığı gibi, günlük dilde sıkça kullanılan metaforik ifadelerle, öğrenme süreci içerisinde pek çok kez karşılaşılmaktadır. Metaforlar dilde soyut anlamlar oluşturduğu için kavramsal dil edinimi genellikle yabancı dil öğrenen ve öğretenler için sıkıntı yaratmaktadır. Öğrenme daha önceden var olan şemalara, benzetme yoluyla yeni bilgiyi saklayarak gerçekleşmektedir. Öğrenciler, dilin oluşturabileceği anlamlardan daha fazlasını metaforlar sayesinde elde edebilirler. Böylece dil yapılandırılırken öğrencilere yaratıcı destek sağlamaktadır. Metaforik dil bize soyut ve zor olan kavramların somut bir şekilde ifade edilebilmesini sağlar (Yağız ve Yiğiter, 2007).

Dil öğrenim sürecinde yaş, cinsiyet, motivasyon, yabancı dile olan yatkınlık gibi bireysel farklılıklar oldukça önem kazanmaktadır (Yağız, 2004). Bu yüzden Littlemore (2001), metaforik zekayı da zeka türleri arasına sokmakta ve bunun dil

öğrenimine pek çok olumlu katkısı olacağını savunmaktadır. Sadece kelime öğretiminde değil, zaman yapıları gibi gramer öğretiminde de kullanmanın mümkün olduğu düşünülmektedir.

Dil edinimi sürecinde öğrenme, zihinde yeni bağlantılar kurmak ve yeni anlamlar yaratma sürecidir. Bu yaratma sürecinde bilgiler ezbere dayalı yöntemlerle öğretilirse kalıcı hafızaya aktarılmadığı için kısa bir süre sonra silinmektedir. Bilim adamları tarafından öğrenilen yeni bilginin çağrıştırmacılarla, metaforlarla, müzikle desteklendiğinde beyinde dinamik bir sentezin oluştuğu ve biyo-kimyasal yapıda değişimler olduğu öne sürülmüştür. Örneğin Marmara Bölgesi'ndeki dağlar klasik yöntemle anlatıldığında kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılmadığı için bir süre sonra bilgide kayıplar oluşmaktadır. Ancak aynı konu bilinen kavramlara benzetilerek metaforik bir hikaye ile anlatıldığında kolay, hızlı ve eğlenceli bir öğrenme olmaktadır (http-1).

2.1.7.1. Metafor Kullanımının Yararları ve Sınırlılıkları

Metafor kullanmak öğrenme süreçlerinde bireylerin bilişsel ve duygusal gelişmelerini de olumlu yönde etkiler. Metaforlarla kavramların değişik özelliklerini ve taraflarını görebiliriz (Kart, 2016).

Öğretmenler kendi anlama ve açıklama güçlerini metaforlar aracılığı ile ortaya koymaktadırlar. Ancak metafor kullanımının olumlu yönleri olduğu gibi olumsuz yönleri de bulunmaktadır:

Olumlu Yönleri:

- İki kavramı birbirine bağlar (Palmquist, 2001, s.1-2).
- Karşılaştırma olanağına sahiptir (Çelikten, 2005, s.232).
- Motivasyonu arttırarak öğrenmeyi kolaylaştırırlar (Fraser, 2001, s. 3).
- Bilginin kalıcılığını sağlarlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006, s.106).
- Sezgilere ve duygusal gelişime olumlu katkı sağlarlar (Fraser, 2001:12).
- Ders içinde oluşabilecek korku ve isteksizliği ortadan kaldırır (Osborn,1997, s. 1-2).
- Öğrenmenin yaratıcı ve keşfedici olmasını sağlar (Sanchez, 2000, s.358).

- Hayal gücünün geliştirilmesine olumlu katkıda bulunur (Hanson, 1993, s. 273; akt:Semerci, 2007, s.127).

Gerçek dünyadaki benzerliklere dikkat çekerek soyut kavramların daha kolay anlaşılmasını ve görselleştirilmesini sağlarlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Metafor kullanımı yabancı dil öğretiminde, öğretim aracı olarak kullanıldığı zaman; bilginin düzenlenmesinde ve muhafaza edilmesinde, kavramların netleştirilmesinde, sıradan sözlük ifadesi yerine kullanıldığında oldukça etkili olduğu belirtilmektedir. Kalıcı öğrenmenin sağlanması, düşünme becerilerinin geliştirilmesi ve motivasyonun artırılmasında etkili dönüt kullanımının büyük rolü vardır. Bilişsel mekanizmaların en temel unsurlarından olan metaforların dönütlerdeki rolü ise oldukça etkilidir (Öztürk, 2012). Ayrıca bu sayede öğrenciler kendi yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini kullanarak kendilerini ifade edebilme şansı bulurken öğretmenler de bir kavram için benzerlikleri, farklılıkları, karşılaştırmaları bakımından pek çok soru sorma şansı bulmaktadır (Yağız ve Yiğiter, 2007).

Olumsuz Yönleri:

- Yaşantıların ve kavramların belirli bir kısmını yansıtabilirler (Perry ve Cooper, 2001, s.45)
- Anlamlar karıştırılabilir veya üst üste gelebilir (Tyson, 1995, s.3)
- Önyargıların olumsuz etkileri olabilir (Fretzin, 2001, s.1 akt:Semerci, 2007, s.127).
- Metafor kullanımında dikkatli olunmazsa konu ve programla uyumsuz olma tehlikesi vardır ve böylece amaçlanan hedefe ulaşılamayabilir (Williams, 2000, s.5 akt: Beşkardeş, 2007).
- Metafor kullanımı benzerlikleri görmemizi sağlarken, farklılıkları da gözden kaçırmamıza yol açabilir (Yousefi, 2005).

2.1.8. Metafor Kullanımının Etkililiğini Arttırmaya Yönelik Öneriler

Metafor, anlaşılması için aktif katılım gerektirdiğinden, dikkati çekmek, hayal gücünü çalıştırmak ve yeni anlayışlar üretmek için son derece güçlü bir araçtır. Metafor sayesinde öğrencilerin öğrenilecek kavramları oyun gibi görerek yaratıcılıklarını kullanmalarını öğrenmelerine oldukça önemli bir katkıda

bulunmaktadır. Bir öğretim aracı olarak metafor, uzun dönem akılda tutmayı sağlamaktadır. Dersler metaforlar ile oyunlaştırıldığında hem öğrenme kolaylaşmakta hem de öğretmeyi zorlaştıran önyargıları ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin bilgi ve kavramları daha derinlemesine anlamaları yönünde teşvik etmektedir. Bu süreç içerisinde öğrenciler bildikleri kavramları bilmedikleri kavramlar ile bağlayarak ilişki kurmalarını sağlamaktadırlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006, s.102-104).

Metafor kullanımını öğretmenlere, öğrencilere ve sistem olarak okullara; öğretim süreçlerini kişisel olarak değerlendirmelerine ve öğretim sürecinin karmaşıklığını anlamaya yardımcı olur. Fakat, bu karmaşıklık tek bir metafor kullanımı ile öğretmenin anlamasını sınırlandırabilir. Hatta metaforla öğretim sadece öğretmenin bakış açısını gösterdiği için, öğrenci tarafından farkındalık yaratılmak istenen kavram aynı şekilde anlaşılabilir (Wright vd., 2002).

Öğretim amaçlı olarak kullanılan metaforlar her yöntemde olduğu gibi, daha etkili olması için öğrencilerin özelliklerinin çok iyi bilinmesi gerekmektedir. Bununla birlikte öğretmen öğrencilerinin hangi tecrübelerle sahip olduğunu, hangi yaşantıları geçirdiğini iyi bilmelidir (Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Sanders ve Sanders (1984 akt:Arslan ve Bayrakçı, 2006) metafor kullanılarak işlenecek bir dersin akışını belirlemiştir. Buna göre;

- Özel bir hedef doğrultusunda istenen kavramların öğretilmesi
- Kavram için uygun metafor belirleme
- Kullanılacak olan metaforik kavrama göre öğrencilerin derse katılımını sağlayacak etkinliklerin hazırlanması
- Seçilen metafora göre dersin işlenmesi
- Öğrencilerin seçtikleri metaforların etkinliklerde uygulanması
- Öğrencilere bu deneyim sonrasında sorular sorulması (Ne hissettiniz?, Ne gördünüz?, Sizde hangi yeni düşünceler uyandı?)
- Metaforik kavramın öğrencilerin bağlantı yapabilecekleri dersin asıl amacına ulaştırılması ve sonuç: yaratıcı kavrayış ve tanıma.

2.2. İlgili Araştırmalar

İngilizce öğretiminde metafor kullanımına yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma ile ilgili olduğu düşünülen araştırmalar aşağıda özetlenmiştir.

2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

2.2.1.1. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Araştırmalar

Yabancı dil öğretimi ile ilgili ulusal alanyazın incelendiğinde hem yetişkinler ile hem de çocuklarla yapılan değişik değişkenlerle oldukça çok sayıda çalışmaya rastlanmaktadır. Yabancı dil öğretimi ulusal alanyazınında betimsel çalışmaların olduğu kadar deneysel çalışmalarında sayısı oldukça önemli bir orandadır. Çocuklarla yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak ilköğretim öğrencileri ile iken, yetişkinlerle yapılanlar da ağırlıklı olarak öğretmenler ve öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmalardır. Çalışmalarda genellikle Yabancı dil öğretimi değişkenler üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bulgular ağırlıklı olarak Yabancı dil öğretimi belirlenen değişkenler üzerinde olumlu yönde etkisinin olduğu ve anlamlı farklılığa yol açtığı yönündedir. Ancak bu tez çalışmasının konusu ile doğrudan ilgili olan yurt dışı ve yurt içi araştırmaların sayısının yok denecek kadar az olması da dikkat çekicidir. Bu durum yapılan tez çalışmasının özgünlüğünün göstergesi olarak kabul edilebilir.

Çevik (2006), betimsel çalışmasında, bir yabancı dil öğretim tekniği olan dramanın önemi, dramanın tarihçesi ve tanımı, dramanın çocuk eğitiminde sağlayabileceği yararlar, çocuktaki dil gelişimi, drama sürecini etkileyen faktörler, dramanın uygulama basamakları ve alanları ve dramanın yabancı dil öğretimine etkilerini açıklamıştır. Araştırmanın sonucunda dramanın dört temel dil becerisine katkısı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Merter (2006), kelime öğretiminde fotoğrafları kullanmıştır. Kelime öğretiminde fotoğraf kullanımı tekniğini uygularken en sık kullanılan yirmi dört tane kelimeyi seçip fotoğrafları öğrencilere göstermiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin ilgi ve başarılarında artış olduğu tespit edilmiştir.

Atay (2007), İngilizce dersinde kelime oyunlarıyla kelime öğretiminin okuduğunu anlama düzeyleri üzerine etkisinin araştırdığı ve kontrol gruplu ön test - son test desenini kullandığı çalışmayı Konya Bozkır Anadolu Lisesi 9. Sınıf

öğrencileriyle yürütmüştür. Sekiz hafta süren çalışma boyunca, deney grubuna ders dışında ek çalışma yapan araştırmacı kontrol grubuna herhangi bir ilave çalışma uygulamamıştır. Araştırma sonunda kelime oyunlarıyla kelime öğretimi yapılan öğrencilerin cümle, paragraf ve genel olarak okuduğunu anlama düzeyi bakımından deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Hazar (2007), ortaöğretim dokuzuncu sınıf İngilizce dersinde geçen isim, fiil ve sıfat kelime türlerinin öğretiminde resim tekniğini kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda resim tekniğinin kullanıldığı deney grubu ile düz çeviri yapılan kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Kimsesiz (2012), Türkçe ve İngilizcenin benzer kelimelerinin İngilizcede kelime öğretimine faydalarını araştırmıştır. Araştırma sonunda, birbirine benzeyen kelimelerin, daha önceden bu kelimelerle karşılaşan öğrenciler tarafından fark edildiği ve anlamlarını da tahmin edebildikleri sonucuna varmıştır.

Memiş ve Erdem (2013), Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştirileri ortaya koymayı amaçladığı çalışmada yabancı dil öğretiminde ortaya atılan yeni yöntemlerin eksik ve yetersiz kalınan noktaları kapatmak amacıyla ortaya çıktığını ve dil öğretimini daha etkili hale getirdiğini vurgulamıştır. Yabancı dil öğretim yöntemleri ile ilgili Türkçe olarak yayımlanmış çeşitli kaynaklarda farklı, eksik ya da diğer kaynaklarla uyumayan bilgilere rastlandığı için bu bilgileri inceleyerek bu eksikliklerin belirlenip giderilmesini bu çalışmada amaçlamıştır.

2.2.1.2. Metafor Kullanımına İlişkin Araştırmalar

Son zamanlarda metaforların insan tutum ve düşünceleri üzerindeki etkileri yanında, araştırmacılar tarafından okulların işletilmesinde, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesinde, çocukların öğrenmelerini kolaylaştıran araçlar hakkında, çalışanların örgütleri nasıl algıladıkları konularında pek çok çalışma yapılmaktadır (Çelikten, 2006: 2). Metafor ile ilgili ulusal alanyazın incelendiğinde çalışmaların ağırlıklı olarak yetişkinler ile yapılmış olduğu görülmektedir. Yetişkinlerle yapılan çalışmaların yaygın olarak metaforlar kullanılarak ifade etme biçimleri, çocuklarla yapılanlar arasında da yine yaygın olarak ifade ediş ve akademik

başarı ilişkisi incelenmektedir. Çocuklarla yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak ilköğretim öğrencileri ile iken, yetişkinlerle yapılan çalışmalarda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının yanı sıra çeşitli sektörlerde idarecilik yapan yöneticiler incelenmiştir. Metafor alanyazınında deneysel çalışmalara oranla betimsel çalışmaların sayısının oldukça fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bulgular araştırmacılara ve uygulanan örnekleme göre değişkenlik göstermektedir.

Saban (2004), "Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Öğretmen" Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar" çalışmasında, öğretmen adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin algılarını ortaya koymak amacıyla yaptığı betimsel çalışmasının sonucunda, öğretmen adaylarının öğrenme, öğretme gibi kavramlara ilişkin düşüncelerini belirlemede metaforların oldukça güçlü ve etkili olduğu sonucuna varmıştır.

Güven ve Güven (2009), "İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Metafor Oluşturma Becerilerine İlişkin Nicel bir İnceleme" yaparak, "Öğrencilerin oluşturduğu metaforların öğrencilerin cinsiyet, dersi sevme, sınıf düzeyi gibi özelliklerine bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin cinsiyet sınıf düzeyi ve dersi sevme durumlarının metafor oluşturmada etkili olduğu ancak öğrenim görmekte oldukları okulların metafor oluşturmaya etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır."

Öztürk, 2012 "İngiliz dili eğitiminde sınıf içi söylemde metafor kullanılarak verilen dönütün etkisinin incelenmesi" çalışmasında, metafor kullanılarak verilen dönütlerin İngiliz Dili Eğitimi Programı öğretmen adaylarının tutum ve davranışlarına olan etkisini araştırmaktadır. Araştırma üç alt faktöre sahip on üç maddeden oluşan bir tutum ölçeği ile gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek ile öğretmen adaylarının, kalıcı öğrenme, ileri düşünme becerileri ve motivasyon seviyeleri araştırılmıştır. Öğretmen adayları İngiliz Dili Eğitimi Programında Dil Öğretim Becerileri dersi bünyesinde yedi haftalık bir uygulamaya tabi tutulmuşlardır. Bu araştırmada, hem nitel hem de nicel veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Ön test ve son test olarak metafor kullanılarak verilen dönüt ölçeği hem kontrol hem de deney grubuna uygulanmıştır. Bu ölçeğe ek olarak, öğretmen adaylarının tutum ve davranışlarındaki muhtemel değişikliği gözlemlemek için nitel bir araç olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nicel araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının kalıcı öğrenme, ileri düşünme becerileri ve motivasyon seviyelerinde deney grubunda gelişme

gözlenirken kontrol grubunda bir gelişme görülmemiştir. Nitel araştırmanın da sonuçları nicel verilerle aynı doğrultuda olmuştur.

Bu çalışmada İngiliz Dili Eğitimi öğretmen adaylarının kalıcı öğrenme, ileri düşünme becerileri ve motivasyonları üzerine tutum ve davranışlarında anlamlı bir değişiklik sağladığı saptanmıştır.

Yağız (2004), "Metaphor as a mental phenomenon in language and language teaching / Zihinsel bir kavram olarak dil ve dil öğretiminde metafor" çalışmasında; Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümü öğrencilerinden 90 bayan ve erkek deney grubu olarak kullanmış ve bu öğrencilerin metafor üretme orijinalitesi, metafor içeren bir kullanımda anlam bulma ve bu süreçteki hız kabiliyetiyle, metafor yorumlayabilme güçleri ve bu kabiliyetler arasında gerek anadil gerekse yabancı dil olarak bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmeye çalışmıştır ve bunun sonucunda tüm bunların birbiriyle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca ikinci dildeki metafor üretiminin ana dilde metafor üretme performansına göre daha düşük olduğu bulunmuştur. İki dilde üretilen metaforlar arasında belirgin farklar olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Polat (2010) çalışmasında; ilköğretim altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin gündelik hayatlarında kullandıkları metaforlar yardımıyla matematik kavramını nasıl algıladıklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmaya Tokat ilindeki yetmiş üç öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda matematik lehine olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Taşyapan (2023), İngilizce öğretmenlerinin yabancı dil öğretimine yönelik görüşleri ve kullandıkları metaforlar çalışmasında, İngilizce öğretmenlerinin İngilizce öğretimi kavramına yönelik algılarını ve bu kavram için kullandıkları metaforlara ait verileri 85 öğretmene uyguladığı görüşme formları ile toplamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre İngilizce öğretmenlerinin İngilizce öğretimi kavramına yönelik kullandıkları metaforların çoğunlukla olumlu anlamlar içerdiğini ortaya koymuştur.

2.2.1.3. Yabancı Dil Öğretiminde Metafor Kullanımına İlişkin Araştırmalar

Yurtiçinde yabancı dil öğretiminde metafor kullanımı ile ilgili alanyazın incelendiğinde çalışmaların sınırlı sayıda olduğu göze çarpmaktadır. Mevcut çalışma,

özellikle ilköğretim öğrencileri örneklemini üzerinde, deneysel olarak hazırlanmış bir süreç içinde, öğrencilerin dil ve kelime öğrenme becerileri arasındaki ilişkiye dair bir çalışmadır. Sonuçta, bu tez çalışmasının konusu ile doğrudan ilgili olan araştırmalarda yurt içinde sadece bir çalışmaya rastlanmıştır.

Beşkardeş (2007), “Üstün Zekalı ve Özel Yetenekli Öğrencilerin Yabancı dil Öğretiminde Metafor Sisteminin Uygulanması” tezinde Bilim Sanat Merkezleri’ndeki üstün ve özel yetenekli öğrencilerin yabancı dil öğretiminde çoklu zeka kuramına göre metafor tekniğini kullanarak öğrencilerin akademik başarı düzeylerini etkileyip etkilemediğini deneysel olarak araştırmıştır. Araştırma sonucunda, yabancı dil dersinde metafor tekniği uygulanan deney grubu öğrencileri, geleneksel öğretim metodunun uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinden akademik başarı düzeyi bakımından daha başarılı olduğu görülmüştür.

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

2.2.2.1. Yabancı Dil Öğretmenine İlişkin Araştırmalar

Foil ve Alber (2002), öğrencilerin kelime becerilerini geliştirmek amacıyla eğlenceli ve etkili yolların bulunması gerektiğini savunduğu çalışmada drama, anahtar kelime yöntemi, eşleştirme ve video teknolojisi yöntemlerini incelemiştir. Araştırma sonunda okuduğunu anlamada kelime çalışmalarının önemli olduğu, sadece sözlük kullanarak başarılı olunamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Akbari (2008), resimlerle İngilizce kelime öğretme konulu çalışmasını yaşları 12-15 arasında değişen İranlı 32 erkek öğrenciyle gerçekleştirmiştir. Resim ve görsel içeriklerle kelime öğrenen deney grubu lehine anlamlı farklılık bulunmuş ve küçük yaşta çocuklar için kelime öğrenmede resim kullanımının çok etkili olduğunu ifade etmiştir.

Larrotta (2011), çalışmasını ikinci dilde kelime öğrenim ve öğretim konusunda İspanyolca öğrenmek isteyen 17 öğrenciyle yürütmüştür. Öğrencilerden yeni öğrendikleri kelimelerden kendilerine ait sözlük ve kart oluşturmalarını istemiş ve kendi ürünlerini ortaya koyan öğrencilerin kelime öğreniminde başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Zoghi, ve Mirzaei (2014), çalışmalarında, yazılı metinlerdeki görseller ile

kelime öğretimi arasındaki farkı incelemişlerdir. İran’da yaşları 14 ile 30 arasında değişen yetmiş öğrenciye uygulamıştır. Araştırma sonucunda görsel metinlerin kelime öğrenimi üzerinde daha etkili oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.2.2. Metafor Kullanımına İlişkin Araştırmalar

Nikitina ve Furuoka (2008), “Metafor Ölçümleri: Öğrencilerin Dil Öğretmenlerini Algılayışları Faktör Analizi” çalışmasında öğrenciler tarafından dil öğretmenleri ile ilgili ürettikleri metaforlar üzerine odaklanmaktadır. Malaysia Sabah Üniversitesinde Rusça öğrenen 98 öğrenciye, dil öğretmenleri ile ilgili 25 metaforun bulunduğu anketler verilmiştir. Bu anketlerde “tamamen katılıyorum” ve “tamamen katılmıyorum” ifadelerinin bulunduğu 5li likert ölçeği kullanılmıştır. Öğrenci algılarının düzenlenmesi için faktör analizi tekniği kullanılmıştır.

Groth ve Bergner (2005), “ İlköğretim Okulu Öğretmen Adaylarının İstatistiksel Örnek Kavramı Metaforları” araştırmasında; öğretmen adaylarının, öğretme süreci boyunca oluşturdukları kişisel kavramların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Düşünceleri tanımlamak ve araştırmak amacıyla, çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma 54 öğretmen adayı tarafından yazılan anlık düşüncelerden oluşmakta ve veri analizi sonucunda bu düşünceler 7 farklı kategoriye bölünmektedir. Araştırmanın sonucunda metaforun, öğrencilerin önemli istatistiksel konuları anlamalarına yardımcı olacak önemli bir öğretim aracı olduğunu belirtmişlerdir.

“Öğretmenlerin Okul Fen Bilgisi Programı Hakkındaki Algılarında Metafor Kullanımı: Endonezya Örneği” ile Wahyudi (2007), öğretmenlerin okuldaki fen bilgisi programının resmi ve kullandıkları program seviyesi hakkındaki algılarını belirlemeye çalışmıştır. Çalışma kırsalda ve şehirde çalışan altı fen bilgisi öğretmeni ile yapılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin öğretilmedeki rolü ve öğretme-öğrenme süreci içerisinde geliştirdikleri metaforlar belirlenmiştir.

Jensen (2006), “Eğitimsel ve Toplumsal Durumu Anlamada Köprü Olarak Metaforlar” çalışmasında; eğitimsel teori ve uygulamaların daha iyi anlaşılmasında, eğitim araştırmacıları tarafından araştırmalar yapılırken metaforlar durum tespitinde önemli rol oynamaktadırlar. Jensen, bu çalışmasında literatür taraması yöntemiyle verileri elde etmiş ve eğitimsel araştırmalarda kullanılan metaforların analizi

sonucunda beş önemli başlık elde etmiştir. Örneğin öğretmenlik kavramına ait metaforları “pusula, anne-baba, melek, anne, bahçıvan” olarak ifade etmiş ve bu kullanılan metaforların ışığında, öğretmenin sevgi, bilgi kaynağı veya yol gösterici olarak algılandığı sonucuna ulaşmıştır. Kavramları derinlemesine incelemek ve anlamak için metaforların önemli bir dil aracı olduğunu ileri sürmüştür.

Yousefi (2005), "Organizasyonel Metaforlar" çalışmasında; yönetim alanında yöneticilerin daha etkili yönetim şekilleri uygulayarak, iş yerlerindeki çalışma verimliliğini arttırmalarını hedefleyen bu çalışma betimsel niteliktedir. Yönetimsel hedeflere etkili bir şekilde ulaşmak için metaforlar etkili bir araç olarak kullanılmıştır. Daha etkili bir yönetim anlayışı için yöneticilerin çeşitli yönetim yaklaşımları kullanması tavsiye edilmektedir.

"Öğretmen Yetiştirme Eğitiminde Mesleki Gelişimi Destekleyici Kişisel Öğretim Metaforları Analizi" çalışmasında Bullough ve Stokes (1994), formasyon programındaki 22 aday öğretmeni bir yıl boyunca aldıkları eğitimde geliştirdikleri kişisel öğretme metaforlarını betimsel olarak analiz etmişler ve analizler sonucunda aday öğretmenlerin mesleki gelişim eğitiminde uygulanan yaklaşımlarda güçlü ve zayıf oldukları yönleri belirlemişlerdir. Çalışmaları sonucunda öğretmen yetiştirme programı uygulamaları hakkında tavsiyelerde bulunmuşlardır.

2.2.2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Metafor Kullanımına İlişkin Araştırmalar

Bu tez çalışmasının konusu ile doğrudan ilgili olan yurt dışı literatürde sadece bir çalışmaya rastlanmıştır.

İngilizce Kelime Öğretiminde Kavramsal Metafor Uygulaması adlı makalede Maoting (2021), kavramsal metafora dayalı kelime öğretiminin uygulanabilirliğini ve ontolojik metafor, yapısal metafor ve yönelimsel metafor rehberliğinde kelime öğretiminin somut etkilerini araştırmıştır. Araştırma sonunda metaforların, kelime öğretimi sürecinde var olan sorunların giderilmesine ve öğrencilerin bilişsel kazanım yeterliliklerinin geliştirilmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Metaforların kullanımına yönelik yurt içi ve yurt dışı literatüre bakıldığında, metafor kullanımının dilsel bir öge olarak yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bir kavramı açıklamaya, derinlemesine araştırmaya ve tanımlamaya

yönelik etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda metafor kullanımı ile yaratıcılığın arttırılmasında çoğunlukla etkili olduğu ve ifadeleri güçlendirmede ve derinlemesine incelemede oldukça yararlı olduğu vurgulanmaktadır. Yabancı dil öğretiminde günümüzde karşılaşılan sorunlara yönelik olarak da yeni yöntemlerin araştırıldığı ve var olan yöntemlerin daha etkili kullanımları üzerine çalışmalar yapılmakta olduğu görülmektedir. Bu çalışmada da, hem metaforların dilsel bir öge olarak, hem de kelime öğretiminde etkin bir yöntem olarak da kullanılmasının sonuçları hakkında, bu yöntemi kullanan İngilizce öğretmenlerinin dil öğretiminde metafor kullanımına yönelik görüşlerine, deneyimlerine ve düşüncelerine betimleyici bir şekilde yer verilmiştir. Araştırma bu nedenle bugüne dek yapılmış araştırmalardan farklı bir amaç ve içerikte olduğu görülmekte ve bu konu hakkındaki literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve teknikleri, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

İngilizce öğretiminde metafor kullanımına yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılandırılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bir olguya ayrıntılı anlam kazandırmak ve incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi ve bu araştırma yöntemine ait bir desen olan fenomenoloji (olgubilim) kullanılmıştır. Fenomenoloji, detaylı bilgi sahibi olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2000).

Büyüköztürk, (2010) nitel araştırmalarda olgu, olay veya davranışların doğal ortamda gerçekleştiğini, araştırmacıların verilere doğrudan kaynağından ulaştığını, detaylı betimlemelerin yapıldığını, olgu ve davranışların nasıl ve neden gerçekleştiğini ve araştırma deseninin çalışmanın durumuna göre esneklik gösterebildiğini belirtmektedir.

Fenomenoloji, hayatımızda karşılaştığımız ancak detaylı olarak bilgi sahibi olmadığımız ya da üzerine çok düşünmediğimiz olay, deneyim ya da durum gibi olguları derinlemesine inceleyen nitel araştırma desendir (Creswell, 2009). Genel olarak, kuramsal bir görüş açısı ile edinilen doğrudan deneyimi araştırır. Katılımcıların yaşamış oldukları deneyim ile ilgili hissettikleri, algılar, düşünceleri ve bunları nasıl yapılandırıp kendilerine nasıl bilinçli bir durum oluşturduğu fenomenoloji çalışmalarında incelenir (Van Manen, 2007).

Bu bilgiler ışığında, İngilizce öğretmenlerinin dil öğretiminde metafor kullanımına yönelik görüşlerini ve deneyimlerini ayrıntılı bir şekilde sorgulamak amacıyla yapılan çalışmada, nitel araştırma yöntemine ait olan desenlerden fenomenoloji benimsenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem ve kolay ulaşılabilir durum rneklemesi kullanılmıştır. Amaçlı rneklem; seçim için önemli olduğu varsayılan ölçütler belirlenmiş ve bu ölçütlere göre seçilen örneklem, araştırma evreninin bütün niteliklerini temsil ettiği düşünülür (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Amaçlı alışma grubunun türü olan ölçüte yönelik çalışma grubu tercih edilmiştir. Burada bahsedilen ölçüt ya da ölçütler araştırmacının kendi oluşturduğu ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi olabilir. Kolay ulaşılabilir durum rneklemesi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve şimşek, 2008). Buna göre çalışmanın katılımcıları her kademedede çalışan özel ve devlet okullarında görev yapan İngilizce öğretmenlerinden seçilmiştir. Ölçüt olarak, araştırmacının belirlemiş olduğu ölçüt olan, dil ğretiminde derslerinde metafor kullanan İngilizce ğretmenleri seçilmiştir. Görüşme yapılan 24 ğretmen; İÖ1 (İlkokul zel1), İD1 (İlkokul Devlet1), OÖ1 (Ortaokul zel1) , OD1 (Ortaokul Devlet 1) , LÖ1 (Lise zel 1), LD1 (Lise Devlet 1)... şeklinde kodlanmıştır.

Çizelge 2. Katılımcılara Ait Bilgiler

KADEME	OKUL TÜRÜ	SAYI	TOPLAM
İlkokul	Devlet	6	8
	zel	2	
Ortaokul	Devlet	6	8
	zel	2	
Lise	Devlet	6	8
	zel	2	
			24

3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Görüşme, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir ve insanların bir konu hakkında neyi ve neden düşündüklerini anlamak için onlarla iletişime girmektir. Görüşme daha çok, önceden belirlenmiş ve bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlama yöntemine dayalı, karşılıklı etkileşim olarak tanımlanmaktadır. Görüşmenin asıl amacı, iletişim kurulan bireyin araştırılan konu hakkında duygu, düşünce ve inançlarının neler olduğunu ortaya koymaktır (Karasar, 2010). Bu doğrultuda İngilizce öğretiminde metafor kullanımına yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amacıyla görüşme tekniği ile veri toplanmıştır.

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşme, görüşmeciyi sınırlayan, hareket özgürlüğü bırakmayan katı kurallara dayalı olarak yapılan görüşme türüdür. Ne tür soruların sorulacağı ve hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı şekilde saptar. Yapılandırılmamış görüşme ise “keşfe yönelik” bir görüşme süreci gibi görüşmeciye büyük hareket sağlayan, esnek, büyük ölçüde açık uçlu sorulara dayanan görüşme türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yapılandırılmışlık bir derece durumudur ve bu iki uç arasında yer alan görüşmeler de yarı yapılandırılmış görüşmelerdir (Karasar, 2010). Bu nedenle bu araştırmada, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması ile ilgili süreçte öncelikle araştırma konusu ile ilgili alanyazın taraması yapılmış ve alanyazından elde edilen verilerden de yararlanılarak 5 soru ve 2., 3., 4. sorulara ait sordalardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu uzman görüşü alınarak ifade, içerik ve amaca uygunluk bakımından değerlendirilerek, soruların açıklığı, uygunluğu, yeterliliği gibi açılardan gerekli düzeltmeler yapılmış, 7 soru ve 1., 2., 4., 5., 6., 7. sorulara ait sordalardan oluşan görüşme sorularına son hali verilmiştir. Hazırlanan görüşme formu ile ilgili olarak bir akademisyen ve bir öğretmen olmak üzere iki konu uzmanının görüşleri alınmış, ardından çalışmaya katılan öğretmenlerden farklı, iki öğretmenden soruların okunabilirlik ve anlaşılabilirlik açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda araştırmacı tarafından soruların açıklığı, uygunluğu gibi

konular açısından formda gerekli düzeltmeler yapılarak nihai forma (EK-1) ulaşılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

İngilizce öğretiminde metafor kullanımına yönelik öğretmen görüşlerine ait verilerin toplanması sürecinde, görüşmenin konusu ve amacı hakkında katılımcılara önceden bilgi verilmiş, daha sonra görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Görüşmeler randevu alınarak katılımcıların görev yaptığı okullarda 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar döneminde İngilizce öğretmeni olarak çalışan 8 ilkokul, 8 ortaokul ve 8 lise öğretmeni ile yapılmış ve verilerin toplanma süreci üç hafta sürmüştür. Görüşmeler sessiz ve sakin bir ortamda yüz yüze şekilde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde ses kaydına izin veren katılımcılarla yaklaşık 20-25 dakika süren görüşmeler yapılarak sesleri kaydedilmiştir. Kaydedilen görüşmeler daha sonra bire bir yazıya dökülmüş, katılımcılara transkript hali gönderilerek tekrar onayları alınmış ve daha sonra analiz edilmiştir. Bu yolla öğretmenlerin İngilizce öğretiminde metafor kullanımına yönelik görüşleri ayrıntılı olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada görüşme verilerini analiz etmek için betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak analiz çeşitlenmesi yapılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler, önceden belirlenmiş olan kategorilere göre özetlenir ve yorumlanır. İçerik analizinde ise temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kategoriler altında bir araya getirmek, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ulaşmak ve bunları okuyucunun anlayacağı biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada bazı kavramların betimsel, bazı kavramların ise içerik analizi gerektirdiğinden dolayı bu iki analiz yöntemi birlikte kullanılmıştır.

Veri analizi süreci, verilerin organizasyonu, veri tabanının ön okuma işleminden geçirilmesi, kategorileri kodlama ve düzenleme, veri sunumu ve bunları yorumlamayı içerir (Creswell, 2009). Nitel çalışmada veri analizi çeşitlilik,

yaratıcılık ve esneklik demektir. Buna göre araştırmacı verilerin analizi için nitel veri analizi ile ilgili çeşitli kaynakları incelemiş ve bir veri analizi planı oluşturmuştur. Planın aşamaları şoyledir (Yıldırım ve şimşek, 2008);

a) Ön hazırlık: Yapılan görüşmelere ait yazılı ve sözlü materyaller toplanmış ve dosyalanmıştır. Veriler aslına sadık kalınarak bilgisayar ortamına geçirilmiştir. Ardından veri çözümlemesi sürecine girilmiştir.

b) Kavramsal Çerçevenin Geliştirilmesi: İlgili alanyazın ve ilgili araştırmalar incelenerek ve uzman görüşleri alınarak kavramsal çerçeve geliştirilmiştir. Geliştirilen kavramsal çerçeve görüşme sorularının düzenlenmesinde ve kodlanmasında kullanılmıştır.

c) Verilerin Kodlanması: Görüşme verileri İngilizce öğretimi ve metaforlarla ilgili kavramsal çerçeveye uygun olacak şekilde sözcükler halinde kodlanmıştır. Nitel araştırmalarda başlangıçta oluşturulan kavramsal çerçevenin veri analizi sürecinde değiştirilmesi ve geliştirilmesi mümkündür. Bu sebepten dolayı birbirlerini kapsadığı düşünölen bazı veriler kodlanırken birleştirilmiştir.

d) Verilerin Sunumu: Verilerin analizi sonucu ortaya çıkan kodlar arasındaki ilişkilere göre kategoriler belirlenmiştir. Yapılan kodlamaların ve ortaya çıkan kategorilerin sunumunda görsel şekillerden yararlanılmıştır.

e) Verileri Yorumlama: Elde edilen bulgular benzer çalışmaların sonuçlarına ve uzman görüşlerine göre yorumlanmıştır (Yıldırım ve şimşek, 2008).

f) Verilerin analizinden elde edilen bulgular tablolarla görselleştirilerek yorumlanmış ve doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmanın etik ilkelerine uygunluğunu sağlamak amacıyla, doğrudan alıntılar yapılmış ve görüşme yapılan öğretmenlerin gerçek isimleri yerine İD1, İÖ1, OD1, OÖ1, LD1, LÖ1 şeklinde kodlanmıştır.

Nitel araştırmalarda genel olarak geçerlik bilimsel bulguların doğruluğuyla, güvenilirlik ise bilimsel bulguların tekrarlanabilirliği ile ilgili olduğu söylenebilir. Yani, “Dış geçerlik” araştırma sonuçlarının benzer gruplara ve ya ortamlara aktarılabilirliğini, “iç geçerlik” ise bulgulara ulaşırken izlenen sürecin gerçekliği ortaya koyma yeterliliğini ifade etmektedir. “Dış güvenilirlik” ulaşılan sonuçların

benzer ortamlarda da aynı sonucu verip veremeyeceğini, “İç güvenilirlik” ise farklı araştırmacıların aynı veri ile aynı sonuca ulaşip ulaşamayacağını ortaya koyar (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada da geçerlik ve güvenilirliği etkileyen faktörleri en aza indirmek veya ortadan kaldırmak amacıyla araştırmacı tarafından alınan önlemler Tablo 2’de sunulmuştur.

Çizelge 3. Çalışmada Alınan Geçerlik Ve Güvenirlik Önlemleri

Geçerlik	İç Geçerlik	<ul style="list-style-type: none"> - Uzman görüşünün alınması - Katılımcı teyidi - Uzun süreli etkileşim - Doğrudan alıntı
	Dış geçerlik	<ul style="list-style-type: none"> - Veri toplama aracı ve sürecinin açıklanması - Veri analiz sürecinin açıklanması - Çalışma grubunun özelliklerinin açıklanması - Çalışma grubunun seçim şeklinin belirlenmesi - Araştırmacıların rolünün betimlenmesi - Çalışmanın uygulama sürecinin betimlenmesi - Kullanılan yöntemin seçim gerekçesinin açıklanması - Geçerlilik ve güvenilirlik önlemlerinin açıklanması - Amaçlı çalışma grubu
Güvenirlik	İç güvenilirlik	<ul style="list-style-type: none"> - Kayıt cihazı kullanarak veri kaybının önlenmesi - Bulguların yorum yapılmadan sunulması
	Dış güvenilirlik	<ul style="list-style-type: none"> - Verilerin sonuç kısmında uygun şekilde tartışılması - Veriler arasında tutarlılığın kontrol edilmesi

Araştırmanın iç geçerliğini sağlamak için; araştırmada kullanılmak üzere araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu için uygulama öncesinde uzman görüşlerine başvurulmuştur. Hazırlanan görüşme formu ile ilgili olarak bir akademisyen ve bir öğretmen olmak üzere iki konu uzmanının görüşleri alınmış, ardından çalışmaya katılan öğretmenlerden farklı, iki öğretmenden soruların okunabilirlik ve anlaşılabilirlik açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda araştırmacı tarafından soruların açıklığı, uygunluğu gibi konular açısından formda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler esnasında her bir soru ile ilgili katılımcıların cevapları tekrar edilerek katılımcılardan teyit etmeleri istenmiş, yanlış anlaşılan kısımlar varsa anında düzeltilmiştir. Yapılan görüşmelerin öncesinde katılımcılara açıklamalarda bulunulmuş ve katılımcılar ile araştırmacı arasında doğal bir sohbet ortamı oluşturmaya çalışılmıştır. Görüşmelerin süresi yaklaşık olarak 20-25 dakika sürmüştür. Katılımcıların sorulara verdiği cevaplar bulgular kısmında aynen alıntılar şeklinde sunulmuştur. İç geçerliliği sınırlayacak faktörler arasında veri çeşitlemesinin yapılamaması yani veri toplama aracı olarak yalnızca görüşmenin kullanılması gösterilebilir. Dış geçerliği sağlamak için; araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve bulguların nasıl düzenlendiği ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Ayrıca araştırmanın katılımcıları, çalışmanın amacına katkı sağlayacak uygun öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırmanın iç güvenilirliğini sağlamak amacıyla bulguların tamamı yorum yapılmadan sunulmuş ve kayıt cihazı kullanılarak veri kaybı önlenmiştir. Son olarak da, sonuç ve bulgular bölümlerinin tutarlı olup olmadığı konusunda uzman kontrolü yapılmıştır. Böylelikle çalışmanın dış güvenilirliği arttırılmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırmalarda araştırmacının araştıracağı konu ile ilgili kavramsal bilgisinin olması dikkat edilmesi gereken önceliklerdendir. Nitel çalışmalarda araştırmacının araştırmak istediği konu hakkında bilgi sahibi olması, süreci kolaylaştırmaktadır (Merriam, 2013). Araştırmacı alanyazındaki temel kaynakları, yurt dışında ve yurt içinde yapılan ilgili araştırmaları inceleyerek kavramsal bilgisini genişletmiştir. Araştırmacının yüksek lisans eğitimi sırasında aldığı derslerde görüşme tekniğini kullanarak deneyim elde etmiştir. Nitel araştırmaya yönelik bu deneyimlerin, yapılan araştırmanın her aşamasında kolaylaştırıcı bir rol oynadığı düşünülmektedir. Aynı zamanda araştırmacının da İngilizce öğretmeni olması ve

derslerinde ve kelime öğretiminde metaforları etkin bir şekilde kullanması araştırmacıya veri toplama ve analiz sürecinde daha geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etmeye imkan tanıdığı söylenebilir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, İngilizce öğretiminde Metafor kullanımına yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymak için elde edilen bulgular ve bulgulara ait yorumlar yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

4.1.1. ‘İngilizcede kelime öğrenmenin önemine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?’ Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çizelge 4. Kelime Öğrenmenin Önemi (İlkokul)

TEMA	KODLAR	İD1	İD2	İD3	İD4	İD5	İD6	İÖ1	İÖ2
Kelime Öğrenmenin Önemi	Katkı Sağlar	X	X	X	X	X		X	X
	İlerlemeye yardımcı		X	X	X		X		X
	Temel taşıdır - temelidir	X	X	X	X	X			
	Rahat ifade	X	X		X	X		X	X
	Başarı artışı	X		X	X	X	X	X	X

Çalışma grubunda bulunan 8 ilkokul kademesinde İngilizce dersine giren öğretmenin görüşme verilerinin analizi sonucunda, kelime öğrenmenin önemine yönelik olarak farklı ifadeler kullanılmıştır. Çizelge 4.. incelendiğinde İngilizcede kelime öğrenmenin önemine yönelik en çok katkı sağladığı ve kelime öğrenmenin başarıyı arttırdığı görüşleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte öğretmenler, kelime öğrenmenin önemine ilişkin olarak ilerlemeye yardımcı olduğu, öğrencilerin kelimelerle kendilerini daha rahat ifade edebildiğini ve dil öğrenirken kelime öğretiminin temel taşı olduğu bulguları elde edilmiştir.

Kelime öğrenmenin önemine ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

İD1: "...kelime öğrenmenin katkısı dil öğrenmenin temelini oluşturuyor bence. Dil öğrenme deyince akla kelime öğrenme geliyor. Kelime bence bir dil öğrenmenin temel taşı. Ne kadar çok kelime hazinen varsa o kadar çok kendini ifade edebiliyorsun ve başarılı hissediyorsun diye düşünüyorum..."

İD2: "... bence hani bir yol olarak düşünürsek oradaki temel taşlardır, olmazsa olmazdır, katkısı çok fazladır..."

İÖ1: "...İngilizcede kelime öğrenmek de çok önemlidir. Dil öğrenmeye olumlu katkı sağlar, öğrenciyi ilerletir ve böylelikle kendini daha rahat ifade etmesini sağlar..."

İÖ2: "...dil öğretiminde ilerlemenin temelidir..."

İD3: "...katkısı büyük. Öğrenci ilerledikçe başarısı da doğru orantıda artar..."

İD6: "...yani bence kelimelerle çok hızlı yol alabiliyoruz, eğleniyoruz, bu da başarıyı kolaylıkla getiriyor. Yani kelimeler başarı getirir bence..."

Çizelge 5. Kelime Öğrenmenin Önemi (Ortaokul)

TEMA	KODLAR	OD1	OD2	OD3	OD4	OD5	OD6	OÖ1	OÖ2
Kelime Öğrenmenin Önemi	Katkı sağlar.	X	X	X	X	X	X	X	
	İlerlemeye yardımcı olur.			X		X		X	X
	Temel taşıdır – temelidir.		X	X			X		X
	Rahat ifade	X			X		X		X

Çizelge 5-devamı

Akıcı konuşma	X	X	X	X				X
Başarı artışı	X	X	X		X	X		
İyi iletişim		X	X	X			X	X
Özgüven artışı		X	X		X	X		X
Olmazsa olmazı							X	

Çalışma grubunda bulunan 8 ortaokul kademesinde İngilizce dersine giren öğretmenin görüşme verilerinin analizi sonucunda, bu kademe kelime öğrenmenin önemine yönelik olarak oldukça fazla ifade kullanılmıştır. Çizelge 5. incelendiğinde İngilizcede kelime öğrenmenin önemine yönelik en çok katkı sağladığı, temel taşı olduğu, akıcı konuşmayı sağladığı, başarı artışı, iyi iletişim kurabilmeyi sağladığı ve özgüveni arttırdığına yönelik görüşler ortaya çıkmıştır.

Kelime öğrenmenin önemine ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

OD2: "... yani bence İngilizce öğrenirken kelime öğrenmek temeli oluşturuyor, katkı sağlıyor. Kelime İngilizcenin temel parçası...öğrenci ne kadar fazla kelime bilirse o kadar iyi iletişim kurabilir ve akıcı konuşabilir. Bu durumda kendine olan özgüveni de başarısı da artar diye düşünüyorum..."

OÖ1: "...hangi dil olursa olsun iyi iletişim kurmak için kelime bilgisinin şart olduğunu düşünüyorum. Dil bilgisi açısından hatalı bir cümle kurulsa dahi anlatılmak istenen konu kelimelerin katkısı ile karşı tarafa aktarılabilir. Konuşmanın ilerlemesine yardımcı oluyor yani bence kesinlikle dilin olmazsa olmazı..."

OD4: "... olmaz mı hiç? katkısı büyük. Öğrenci bir kere önce kendini rahat ifade edebilmeli, e bu da nasıl olacak ,tabii ki akıcı konuşarak. Akıcı konuşacak ki iletişim de sağlıklı olsun, güzel olsun..."

OD5: "...özgüven, başarı, bunlar hep aynı pota altında birleşiyor aslına bakarsak. Büyük bir katkı sağlıyor. Kelimelere hakim oldukça öğrenci başarısı artıyor..."

Çizelge 6. Kelime Öğrenimi (Lise)

TEMA	KODLAR	LD1	LD2	LD3	LD4	LD5	LD6	LÖ1	LÖ2
Kelime Öğrenmenin Önemi	Katkı sağlar	X	X	X	X	X		X	X
	İyi iletişim	X		X	X	X			X
	Özgüven artışı	X	X	X	X			X	
	Rahat ifade		X		X	X	X		
	Başarı artışı			X		X	X	X	X

Çalışma grubunda bulunan 8 lise kademesinde İngilizce dersine giren öğretmenin görüşme verilerinin analizine göre Çizelge 6. incelendiğinde İngilizcede kelime öğrenmenin önemine yönelik en çok katkı sağladığı, iyi iletişim kurabilmeye yardımcı olduğu, kendilerini daha rahat ifade edebilmelerini sağladığı, özgüveni ve başarıyı arttırdığına yönelik görüşler ortaya çıkmıştır.

Kelime öğrenmenin önemine ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

LD2: "...yani öğrenci ne kadar fazla kelime öğrenirse kendini o kadar rahat ifade edebilir. Hafızamızda ne kadar çok kelime varsa kendimizi o kadar iyi anlatabilir ve düşüncelerimizi en doğru şekilde aktarabiliriz diye düşünüyorum. Kelimenin dil öğretiminde katkısını ciddi oranda büyük görüyorum... tabi özgüveni de İngilizce konuşabildiğini, kendini anlatabildiğini gördükçe artacaktır..."

LÖ2: "...kelime öğrendikçe daha iyi iletişim daha güçlü ifadeler kullanabilir. Etkili iletişim kurabilmede katkısı büyüktür bence. Hem bu başarıyı da artırır..."

LD4: "... İngilizce de kelime öğrenmek çok önemli katkı sağlar. Nasıl daha iyi iletişim kuracak? Kendini rahat ifade edebilmeli ki kendine özgüveni de artsın..."

LD5: "...evet kelime dağarcığı zengin öğrenciler daha akıcı konuşabiliyor, kelimelerin burada çok katkısı var. Böylece kurduğu cümleler, diyaloglar daha başarılı oluyor. Kendini rahat ifade edebildiğinde iyi bir iletişimden bahsedebiliriz zaten..."

4.1.2. “ Öğrencilerinizin İngilizce dersinde kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgileri nasıldır ?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çizelge 7. Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler (İlkokul)

TEMA	KODLAR	İD1	İD2	İD3	İD4	İD5	İD6	İÖ1	İÖ2
Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler	Konuya bağlı değişiyor	X		X	X	X			
	Sıkıntılı		X				X	X	X
	Zor		X				X	X	X
	İstekli	X	X	X	X	X		X	X
	Eğlenceli	X	X	X	X	X		X	X
	İlgili	X	X	X		X	X	X	
	İlgisiz- Umursamaz	X	X	X		X	X	X	

Çizelge 7. İncelendiğinde İlkokulda görev yapan İngilizce öğretmenleri, öğrencilerin kelime öğretimine yönelik ilgi ve tutumlarını çoğunlukla istekli, eğlenceli, ilgili ve ilgisiz tutum olarak belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin kelime öğretimini zor ve sıkıntılı bulduklarını ve konuya göre değişen bir tutum içinde oldukları görüşü ortaya çıkmıştır.

Kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgilere ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

İD1: “...öğrencilerim kelime öğrenmeye karşı oldukça istekli ve ilgili. Özellikle kelime öğretirken dikkat çeken yöntem ve teknikleri kullandığımızda daha kalıcı öğrenmeler gerçekleşiyor. Tabi bunun yanında ne yapsan da ilgisini bir türlü çekemediğimiz öğrencilerimiz de oluyor. Bu biraz da ünitenin konusuna da bağlı. Eğer o ünite ona eğlenceli gelmiş, dikkatini çekmişse daha istekli oluyor...”

İD2: “... genel anlamda ilgili ve hevesliler. İngilizce hayatlarında ne kadar çok yer alırsa bu heves ve istek de artıyor tabi. Mesela İngilizce şarkı dinledikçe ya da çizgi film izledikçe, İngilizceyi öğrenme konusundaki istekleri de direkt olarak artıyor...”

İD6: “...zor geliyor. Kelimeler yığıldıkça biraz daha zor geliyor. Zor geldikçe çalışmıyorlar, başarıları düşüyor...”

İÖ2: “...öğrencilerim ders esnasında kelime öğrenimini dil bilgisi konularından daha eğlenceli buluyorlar. Yani aslında ben derslerimin başlangıç, işleniş ve bitiş aşamalarında seviyelerine uygun şarkı ve oyunlarla desteklediğim için onların derse yönelik ilgilerinin çoğunlukla istediğim düzeyde olduğunu söyleyebilirim. Tabi ki sıkıntı yaşayanlar, ilgisiz duranlar da var, onlara bunlar eğlenceli değil zor geliyor hatta...”

Çizelge 8. Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler (Ortaokul)

TEMA	KODLAR	OD1	OD2	OD3	OD4	OD5	OD6	OÖ1	OÖ2
Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler	Konuya bağlı değişiyor			X	X				X
	Sıkıntılı	X			X				X
	Zor	X			X		X		X
	Motivasyonlu	X	X		X		X	X	X
	Özgüvenli	X			X	X	X	X	X
	İstekli	X	X	X			X	X	
	Eğlenceli	X		X	X			X	X
	İlgili		X	X		X			
	Gereksiz			X				X	X
	Meraklı	X			X			X	X
	İlgisiz-Umursamaz		X	X		X			X
Korku		X		X			X		

Çalışma grubunda bulunan 8 ortaokul kademesinde İngilizce dersine giren öğretmenin görüşme verilerinin analizi sonucunda, öğrencilerin kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgilerini tanımlamaya yönelik oldukça fazla ifade kullanılmıştır. Çizelge 8. incelendiğinde tutum ve ilgilere yönelik en çok motivasyonlarının yüksek olduğu, özgüvenli ve istekli oldukları ve kelime öğretimini eğlenceli bulduklarına yönelik görüşler çoğunluktadır. Bununla birlikte, bazı öğrencilerin kelime öğrenmeye karşı ilgili ve meraklı oldukları görülürken, bazılarının ise, kelime öğrenmeye karşı ilgisiz-umursamaz olduğu ve kelime öğrenmeyi gereksiz, sıkıntılı, zor olarak gördüklerini kelime öğrenmekten korktuklarını ya da konuya göre ilgilerinin değiştiğini belirtmişlerdir.

Kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgilere ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

OD3: "...yani onlar o konuyu gereksiz gibi görebiliyor bazen tabii işin aslını anlayamıyor. Bazılarına çok eğlenceli geliyor, odaklanıyor, merak ediyor, yeni şeyler öğrenmek hoşuna gidiyor. Ama bazı çocuklar da umursamıyor. Amaaaann bir şekilde hallederim diyor. Çok ilgililer de var ilgisizlerde var. Yeri gelince çok sonradan artık ayyy keşke öğrenseydim diyenler oluyor. Ya da zamanında iyi ki öğrendim diyor..."

OD4: "...aslında zaman zaman ilgileri değişebiliyor yani konuya bağlı oluyor. Konunun zorluğuna ve çekiciliğine bağlı olabiliyor. Kelime öğrenmeyi genelde zor buluyorlar diyeyim. Yani daha çok tekrar gerekiyor onlar için. O konuda biraz sıkıntı yaşıyorlar ve korkuyorlar doğal olarak ama eğer kelimeleri iyi biliyorlarsa, öğrendilerse kelimeleri tam olarak tabii motivasyonları yüksek oluyor, kendilerini daha iyi ifade ediyorlar. Özgüvenleri daha yüksek oluyor, derse daha iyi katılıyorlar..."

OÖ1: "...ama bilmeyen nasıl olsa bilmiyorum deyip kendini yeni öğrenmelere de kapatıyor. Bilmiyorum, bilemeyeceğim, öğrenemeyeceğim gibi. Korku oluşuyor bence dünyasında..."

OD5: "...derste başta ilgililer yani öğrendiklerini düşünüyoruz ama geri dönütler biraz istediğimiz gibi olmuyor. Yani kelime öğrenmede başta çok güzel başlıyoruz ama bugün sınav yaptım mesela, dönütler istediğim gibi değil..."

OD6: "...yani derse ne kadar ilgililerse kelime bilgileri o kadar çok diyeyim. Derse ne kadar ilgisizlerse kelime bilgileri o kadar düşük. Motivasyonları aslında iyi gibi ama evde yeterince tekrar ve değerlendirme yapmadıkları için kelimeleri çabuk unutuyorlar. Yani motivasyon konusunda beş ve altılarda iyiyiz de yedi ve sekizlerde oldukça düşüyor..."

Çizelge 9. Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler (Lise)

TEMA	KODLAR	LD1	LD2	LD3	LD4	LD5	LD6	LÖ1	LÖ2
Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler	Konuya bağlı değişiyor	X	X	X	X	X	X	X	X
	Sıkıntılı	X	X		X	X			X
	Aktif katılım	X		X			X	X	
	Önyargı	X	X	X		X		X	X
	Özgüven	X	X		X	X	X		

Çizelge 9-devamı

İstekli	X		X		X			
Eğlenceli		X	X			X	X	X
İlgili		X		X	X		X	X
İlgisiz-Umursamaz		X		X	X		X	X
Zor		X	X	X		X	X	X

Çalışma grubunda bulunan lise kademesinde İngilizce dersine giren 8 öğretmenin görüşme verilerinin analizine göre Çizelge 9 incelendiğinde, İngilizcede kelime öğretimine yönelik ilgi ve tutumlar incelendiğinde, ağırlıklı olarak bu kademedeki kelime öğretimi, konuya bağlı değişiklik gösterdiği, bu kademe türünde daha çok önyargılı bulunduğu, kelime öğretiminin zor olduğu, istekli, aktif katılım sağlayan, özgüvenli ve kelime öğrenmeyi eğlenceli bulan öğrencilerin yanı sıra ilgili ve ilgisiz ve sıkıntılı tutum gösteren öğrencilerin arasında çeşitlilik olduğuna yönelik görüşler ortaya çıkmıştır.

Kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgilere ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

LD1: "...öte yandan ilgilerini çeken konu olursa derse yönelik motivasyon da yüksek oluyor, aktif katılım sağlıyorlar derse, istekli oluyorlar. Öğrendikleri kelime yapılarını etkin kullanabildikleri eğitim ortamlarında motivasyon hep yüksektir. Bununla doğru orantılı olarak motivasyon arttıkça özgüven geliyor ama önyargılı yaklaşanlar için bu durum sıkıntılı bir sürece dönüşüyor..."

LÖ1: "...benim öğrencilerim kelimeleri hafızada tutma konusunda sorunlar yaşıyorlar. Yani öğrendikleri kelimeleri bir hafta gibi kısa bir sürede unutabiliyorlar. İlgisizlerde.. Dolayısıyla bu durum onlarda derse karşı bir önyargı oluşmasına neden oluyor. Gerçi yine de zevkli konularda daha ilgili olabiliyorlar, dikkatlerini daha kolay çekiyor. Başta motive olarak derse giriyor ama konuların birikmesiyle bu motivasyonları düşmeye başlıyor.."

LD2: "... zaman zaman ilgileri değişiyor açıkçası konuya bağlı oluyor. Kelime öğrenmeyi bütünüyle zor ve sıkıntılı buluyorlar. Bu önyargıyla işe başlayınca da devamı olmuyor doğal olarak. Zorlanıyorlar ve umurlarında olmuyor hatta. Ne öğretiliyor ne anlatılıyor umru değil. Ama kimisi de eğleniyor, ilgi duyuyor böyle olunca öğrenmesi daha kolay oluyor, başarılı oluyor. Başardıkça da özgüveni artırıyor..."

LÖ2: "... konu ilgisini çekmişse tamam, yakalıyoruz öğrenciyi. İlgisini çekmemişse eğer konu, mesela environment, sıkıntı yaşıyor toparlanamıyor, ipin ucu da kaçtıysa bir kere noluyor önyargı geliştiriyor o konuya, kelimelere, ne anlattıysan. Kimisi hep eğlenceli konular olsun istiyor, eğlensin istiyor ama bazı konular gerçekten oldukça ciddi, çekmiyor ilgisini..."

4.1.3. "İngilizce dersinde kelime öğretiminde daha çok hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?" Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çizelge 10. Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler (İlkokul)

TEMA	KODLAR	İD1	İD2	İD3	İD4	İD5	İD6	İÖ1	İÖ2
Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler	Resimli sözlük	X	X	X	X	X	X	X	X
	Köprü-bağ kurma		X	X		X	X		
	Kodlama	X			X			X	
	Eş anlam-zıt anlam	X	X	X	X	X	X	X	X
	Tekrarlama	X		X	X	X	X	X	X
	Cümle içinde kullanma	X	X	X	X	X	X	X	X
	Flash kartlar-Görseller	X	X	X	X	X	X	X	X

Çizelge 10. Devamı

Oyunlar	X	X	X	X	X	X	X	X
Çeviri	X	X	X	X	X	X	X	X
Hatırlatıcılar	X	X	X	X	X	X	X	X
Vücut dili	X	X	X	X	X	X	X	X
Benzerlikler	X	X	X	X	X	X	X	X

Çalışma grubunda bulunan 8 ilkokul kademesinde İngilizce dersine giren öğretmenin görüşme verilerinin analizine göre Çizelge 10. incelendiğinde, İngilizcede kelime öğretiminde kullanılan Yöntem ve Tekniklere ait, ağırlıklı olarak kelime öğretiminde, ilkokul kademesindeki tüm öğretmenlerin resimli sözlük, eş anlam- zıt anlam, cümle içinde kullanma, flash kartlar- görseller, oyunlar, Türkçeye çevirme, hatırlatıcılar kullanma, vücut dili ve benzerlikler kurma tekniklerini kullandıkları görülmüştür. Bununla birlikte kelime öğretiminde tekrarlamaların kullanıldığı, kodlamalar yapıldığı ve sözcükler arası köprü-bağ kurulduğu verilerine de ulaşılmıştır.

Kelime öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

İD3: "...ben derslerimde kelimeler arasında bağ kurdurarak öğretme, kodlama, eş ve zıt anlamlarıyla öğretme, tekrarlama, cümle içerisinde kullanma, flash kartlarla oyunlar oynayarak, kelime oyunları ne bileyim çeviri yaptırma gibi bir çok yöntem ve teknik kullanmaktayım. Çünkü seviye olarak öğrencilere en çok hitap eden ve öğrenmeyi olumlu yönde etkileyen yöntemlerin bunlar olduğunu düşünüyorum..."

İD4: "...resimli sözlük ve beden dili. Benim en çok kullandıklarım. Kelime yapıları da bu kademedeki buna uygun. Çocukların da hoşuna gidiyor, gülüyorlar..."

İD5: "... tekrarlama anahtar sözcük bence. Ne kadar çok tekrarlama yaparsak o kadar iyi. Kelime oyunları çok işe yarıyor. Küçük kağıtlara yazdırıyorum ve torbaya ya da kutuya atıyoruz, kelime kutularına, ders

erken bittiyse kelime çekiyoruz oradan , oyunla devam ediyoruz. Hep oynayalım diyenler bile var. ”

İÖ1: “...flash kartları çok kullanıyorum ben, akıllı tahtada bunlar için uygulama var, görseller şahane. Kelimesine göre kodlamalar da işe yarıyor, kullanıyoruz hep. Oyunlar, şarkılar özellikle ya da kısa çizgifilmler. Cümle içinde nasıl kullanılıyor kelime net olarak görüyor öğrenci...”

Çizelge 11. Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler (Ortaokul)

TEMA	KODLAR	OD1	OD2	OD3	OD4	OD5	OD6	OÖ1	OÖ2
Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler	Resimli sözlük	X	X	X	X	X	X	X	X
	Köprü-bağ kurma			X			X		
	Kodlama	X							
	Eş anlam-zıt anlam	X	X	X	X	X	X	X	X
	Tekrarlama	X		X	X	X	X	X	X
	Cümle içinde kullanma	X	X	X	X	X	X	X	X
	Flash kartlar-görseller	X	X	X	X	X	X	X	X
	Oyunlar	X	X	X	X	X	X	X	X
	Çeviri	X	X	X	X	X	X	X	X
	Hatırlatıcılar	X	X	X	X	X	X	X	X
	Vücut dili	X	X	X	X	X	X	X	X
	Benzerlikler	X	X	X	X	X	X	X	X

Çizelge 11 incelendiğinde ortaokul kademesinde kelime öğretimi sırasında neredeyse araştırmadaki tüm öğretmenlerin pek çok teknikten faydalandığı görülmektedir. Yöntem ve Teknikler kategorisine ait on iki koda ulaşılmıştır. Ortaokul kademesinde derse giren İngilizce öğretmenlerinin kelime öğretiminde en çok resimli sözlükler, eş anlam- zıt anlam, cümle içinde kullanma, flash kartlar ve görseller, oyunlar, çeviri, hatırlatıcı ifadeler, vücut dili ve benzerlikleri kullandıkları görülmüştür. Bununla beraber köprü- bağ kurma ve kodlama tekniklerini de kullandıkları ifade edilmiştir.

Kelime öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

OD1: "...ben bir çok yolu deniyorum aslında. Mesela 5. Sınıflarla daha çok resimli sözlük kullanıyorum. Bazen de eğer cümle kurabiliyorlarsa cümle kurmalarını istiyorum. Rahat hatırlıyorlar böylelikle kelimeleri. Tabi 6,7 ve 8'ler de resimli sözlük onlara yeterli gelmiyor. Çok kısıtlı kelime var içinde. Onlar daha çok eş anlam-zıt anlam, çeviri, hatırlatıcıları kullanıyorlar. Benzerlikleri kullanıyoruz. 8. Sınıflar özellikle, kodlayarak daha hızlı oluyor öğrenmeleri. Mesela first, second, next, than, finally.... Lgs sorularında bu sıralama soruluyor. Biz de kodladık geçen sene bi dizi vardı ya, safiye, herkes konuşuyordu. Dedik ki; "Fasüyeleri Safiye Nasıl Toplayacak Fayanstan" ilk harflerinden sıralamayı hep hatırladılar artık..."

OD2: "...bu yıl 5. Ve 6. Sınıflara giriyorum ve bu sebeple yaş küçük olunca ben daha çok görseller ve vücut dilini kullanıyorum. Bazen de küçük oyunlar dahil ederek tüm öğrencilerin derse katılımını sağlıyorum. Çünkü tüm öğrencilerimi derse dahil etmediğimde bu öğrenciler diğerlerini de olumsuz yönde etkiliyor. Yani böyle olunca daha çok akılda kaldığını ve daha çok eğlendiklerini, motive olduklarını düşünüyorum. Hem yaptığımız quizlerde de başarının arttığını gözlemliyorum. Tabi diğer sınıf kademelerinde sadece bunlar yeterli kalmıyor. Çok çeşitlendiriyoruz, benzerlikler kuruyoruz, hatırlatıcılar, cümle içinde kullanım..."

OD3: "...yani şöyle hatırlatıcı şeyler kullanıyoruz işte mesela soru kelimeleri için what dedin gülüm? How are you ne var you? Where- nere, Who Who kim o? Gibi soru kelimeleri akılda kalsın diye, sonra when neyle bitiyor ne zamandır gibi böyle hatırlatıcı, akılda kalıcı köprülerle küçük küçük şeylerle onlarla daha eğlenceli çalışıyoruz yani..."

OD4: "...küçük sınıflarda resimlerde, görsellerden faydalanıyoruz daha kalıcı oluyor görsel hafızası olan çocuklar için, resimli sözlükler gibi. Ondan sonra eş anlamlı- zıt anlamlı birlikte çalışınca hatırlaması, çağrıştırması kolay oluyor onlar için. Birini hatırladığında diğerini de hatırlayabiliyor. Klasik yöntemleri de çok kullanıyoruz mesele Türkçe çevirisi, cümle içinde kullanma, tekrarlama ..."

OD5: "...daha çok hedef kelimeleri görsellerle destekleyerek veriyorum. Günlük hayattan, öğrencinin ana dilinden benzerlikleri kullanıyorum ve cümle içerisinde o kelimeyi görmelerini sağlıyorum. Bol bol tekrarla, hatırlatıcılarla yeni kelimeleri pekiştiriyoruz..."

Çizelge 12. Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler (Lise)

TEMA	KODLAR	LD1	LD2	LD3	LD4	LD5	LD6	LÖ1	LÖ2
Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler	Köprü-bağ kurma	X					X		
	Kodlama	X							
	Eş anlam-zıt anlam		X					X	X
Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler	Tekrarlama	X	X	X		X	X	X	X
	Cümle içinde kullanma	X	X	X	X	X	X	X	X
	Çeviri	X	X	X	X	X	X		
	Hatırlatıcılar	X	X	X	X	X	X	X	X
	Vücut dili		X			X		X	
	Benzerlikler	X	X	X	X	X	X	X	X

Çizelge 12'ye göre Lise kademesinde derse giren İngilizce öğretmenlerinin görüşme veri analizi sonucunda, yöntem ve teknikler kategorisinde sekiz adet koda ulaşılmıştır. Lise kademesinde derse giren İngilizce öğretmenleri en çok cümle içinde kullanma, hatırlatıcılar, benzerlikler, tekrarlar ve çeviri yöntemlerini kullandıkları, ayrıca, köprü-bağ kurma, kodlama, eş anlam- zıt anlam ve vücut dili gibi yöntemleri de kullandıkları ifade edilmiştir.

Kelime öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

LD1: "... yani biraz Türkçeyle uyumlu yaparak kafalarında, daha çok akıllarında kalsın diye köprü kuruyoruz. What ne demek, ne demek gibi.

LD3: "...Türkçesini de veriyoruz kelimenin, örnek cümle kuruyoruz. Benzeyen başka kelimeler varsa çok işe yarıyor, ilgilerini çekiyor sonrasında da hemen hatırlıyorlar hani şunu demiştik diye...tabi tekrarlamak önemli, hatırda kalması için. Cümle içinde kullanabiliyorsa öğrenmiş demektir aslında.

LD4: "... Türkçe'de de benzer bir kelime varsa işte o zaman o kelime bir daha unutulmuyor. O kelimeyi duyduğu anda hatırlıyor ilişkili kelimeyi..."

LD5: "... tekrar tekrar kullanma, çevirisini söyleme, cümle kurma, beden diliyle ifade etme kelimesine göre, o kelimeyi hatırlatacak ya da ona benzeyen başka kelimeler bularak o kelimeyi öğretme. Bunlar yani kullandıklarım genelde. Bu yaş grubu artık resimli sözlük falan kullanmıyor..."

4.1.4. "Metafor Kavramını Nasıl Açıklarsınız?" Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çizelge 13. Metafor Kavramı (İlkokul)

TEMA	KODLAR	İD1	İD2	İD3	İD4	İD5	İD6	İÖ1	İÖ2
Metafor Kavramı	Yaratıcı düşünce	X		X			X		X
	Benzetme	X	X	X	X	X	X	X	X
	Kolay hatırlama	X	X	X	X	X	X	X	X
	Anlam güçlendirme		X	X	X				
	Zengin bakış açısı	X					X		X

Araştırmaya katılan ilkokul kademesinde derse giren 8 İngilizce öğretmenin Metafor kavramına ilişkin görüşleri Çizelge 13. de olduğu gibidir. Metafor kategorisine ait beş kod elde edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda metafor kavramına ilişkin en çok benzetme ve kolay hatırlama ifadeleri kullanılmıştır. Ayrıca metafor kavramına ait yaratıcı düşünceyi geliştirdiği, zengin bir bakış açısı ile anlamı güçlendirdiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Metafor kavramına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

İÖ1: "...bence metafor yaratıcı düşünebilmedir. Benzetmeler kullanılır..."

İÖ2: "...kelime öğretiminde hatırlamaya yardımcı en çok kullanılan yöntemdir. Derslerde de oldukça sık başvuruyoruz. Bakış açısını geliştiriyor çocukların hem, hem de hatırlamalarını kolaylaştırıyor..."

İD6: "...metafor deyince aklıma benzetmeler geliyor. Derslerde kullanıyoruz hep, özellikle kelime bazında hatırlamalarına yardımcı oluyor... bazen öğrencilerden de çok değişik şeyler çıkıyor, hayal güçlerini geliştiriyorlar..."

İD5: "...benzetmedir. Bir şeyi başka bir şeye benzeterek yapıyor. Bir kelimeyi aynı anlamda başka bir kelime ile bir benzerliğini buluyoruz. Duck örneğin, vak vak duck diyoruz. Duck kelimesinin telaffuzunu hayvanın çıkardığı sese benzeterek söylediğimizde öğrenci unutmuyor bir daha. Ufkunu da açıyor hatta. Sesler, kelimeler daha geniş bakmaya başlıyor alıştıktan sonra..."

Çizelge 14. Metafor Kavramı (Ortaokul)

TEMA	KODLAR	OD1	OD2	OD3	OD4	OD5	OD6	OÖ1	OÖ2
Metafor Kavramı	Yaratıcı düşünce				X		X		
	Benzetme	X		X	X		X		X
	Kolay hatırlama	X		X		X		X	X
	Anlam güçlendirme		X	X	X	X			
	Zengin bakış açısı					X		X	
	Hikayeleştirme	X							
	Somatlaştırma					X			X
	Etkili teknik			X	X			X	

Metafor kavramı temasına yönelik ortaokul kademesinde derse giren sekiz İngilizce öğretmenine ait veri analizi sonucunda Çizelge 14'te bulunan sekiz koda ulaşılmıştır. Metaforu çoğu katılımcı, benzetme ve kolay hatırlamaya yardımcı bir öğe

olarak tanımlamıştır. Ayrıca anlamı ve yaratıcı düşünceyi güçlendirdiği, zengin bir bakış açısı sağlayarak somutlaştırdığı, hikayeleştirmelerin yapıldığı etkili bir teknik olarak görülmektedir.

Metafor kavramına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

OD1: "...metafor benzetme, bir şeyi başka bir şeyle ifade etme, yerine koyma diyebilirim.bunu da nasıl yapıyoruz? Ses özelliklerinden yani Türkçedeki mesela where- yer gibi ses bağdaştırıyoruz benzeri seslerle. Ya da olaylarla ve hikayeleştirme ile metaforları hep kullanıyoruz. Az önce de söylemişim ya, safiye karakterinden çıkarak hikayeleştirme ile olay sırası ifadelerini verdik mesela..."

OD3: "...köprü kurarak anlamını güçlendiriyoruz metaforlarla... çok etkiliyor çocukları, zaten akılda kalması için yapıyoruz. Bazen de seslerle yapıyoruz, sesleri benzetiyoruz. Mesela wash yıkama sesinin sonuna şiiiiş su sesi var, onu uzatıyoruz. Ya da snake kelimesinin başında ssssss yılan sesi var onu vurguluyoruz, anlamının üstüne basa basa veriyoruz. Başka ne vardı aklıma gelmiyor şimdi ama yani bazen de o anda yaratıyorum yani o anda kelimeyi öğretirken akılda kalıcı böyle metaforlar kullanıyoruz..."

OD4: "...metafor herhangi bir şeyi aslına benzeyen başka bir şeyle anlatmaktır. Anlatımı güçlendirmek için başvurduğumuz bir yöntemdir. Soyut kavramları somutlaştırıyoruz böylelikle, çocuğun kafasında şekilleniyor. Dolayısıyla kelimeyi hafızada tutmak açısından etkili bir tekniktir.kalıcı öğrenmeyi kolaylaştırıyor..."

OÖ2: "...benzetme sanatıdır...kavramı ya da kelimeyi somutlaştırarak, hatırlamayı da kolaylaştırıyor beraberinde..."

Çizelge 15. Metafor Kavramı (Lise)

TEMA	KODLAR	LD1	LD2	LD3	LD4	LD5	LD6	LÖ1	LÖ2
Metafor Kavramı	Yaratıcı düşünce		X	X					
	Benzetme	X			X	X		X	X
	Kolay hatırlama		X				X		
	Anlam güçlendirme	X	X				X		
	Somitlaştırma				X				X
	Etkili teknik	X			X	X	X		X

Çizelge 15. incelendiğinde lise kademesinde derse giren İngilizce öğretmenlerine göre metafor kavramı en çok benzetme ve etkili teknik olarak ifade edilmiştir. Bununla beraber yaratıcı düşüncüyü geliştirdiği, kolay hatırlamaya yardımcı olduğu, anlamı somutlaştırarak güçlendirdiği ifadelerine de ulaşılmıştır

Metafor kavramına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

LÖ1: "...metafor denince benim aklıma benzetme yaparak öğretme geliyor. Bence temel özelliği de bu. Yani şöyle söyleyeyim bilinmeyen konuyu bilinene benzeterek anlatmak. Türkçe ve İngilizce olarak kelime ya da ses benzetmeleri kurarak kullanıyorum ben genelde..."

LD4: "...metafor, bir durumu direk temel anlamıyla değil de başka şekilde anlatma biçimidir diye düşünüyorum. Daha çok benzetme yapılarak anlatma şeklidir. Temel özelliği de somutlaştırarak öğrettiği için akılda daha çok kalmasıdır. Çocuklar konuyu daha kolay öğrenebildikleri için de derste daha aktif oluyorlar. Daha çok zaten yeni kelime öğretirken kullanıyorum özellikle sıfatlar gibi soyut kavramlarda metafor kullanımı kelimeyi daha somut yapacağı için öğrenmede daha etkili oluyor bunun sonucu olarak..."

LD5: "... kelimeler, sesler ve çağrışımlarla akılda kalıcı hale getirmek diyebilirim. Mesela cut fiilinin 3 hali birlikte cut cut cut şeklinde söylendiğinde bıçağın kesmesine benziyor ve böyle akıllara geliyor. Mesela sonları aynı harfle bitiyor diye belirtiyorum. Where –yer gibi.. When- ne zaman gibi.. ses ve kelime benzerliğini kullanıyoruz genelde zaten. Bu ses benzerlikleri ile kelimeler o kadar akılda kalıcı oluyor ki, bir daha kolay kolay öğrencilik hayatı boyunca unutamıyor..."

LD6: "... anlamda güçlendiği için metaforla unutmak artık mümkün değil. İşleri çok kolaylaştırıyor ama etkilisini bulmak önemli..."

4.1.5. “ İngilizce dersinde kelime öğretimine metafor kullanımının katkıları konusunda düşünceleriniz nelerdir ?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çizelge 16. Metafor Kullanımının Katkıları (İlkokul)

TEMA	KODLAR	İD1	İD2	İD3	İD4	İD5	İD6	İÖ1	İÖ2
Metafor Kullanımının Katkıları	Derse katılım		X	X		X		X	
	Kolaylık Sağlama			X					X
	Etkili Öğretim				X			X	
	Eğlence	X			X	X		X	X
	Hafızada Kalıcılık	X	X			X	X		
	Başarı			X			X		

Çalışma grubunda bulunan 8 ilkokul kademesinde İngilizce dersine giren öğretmenin görüşme verilerinin analizi sonucunda, metafor kullanımının katkılarına yönelik olarak farklı ifadeler kullanılmıştır. Çizelge 16. incelendiğinde İngilizcede metafor kullanımına yönelik en çok eğlenceli oluşu, derse katılımı ve hafızada kalıcılığı arttırdığı, sonrasında ise başarıyı arttıran, kolaylık sağlayan ve etkili bir öğretim olduğuna yönelik görüşler ortaya çıkmıştır.

Metafor kullanımının katkılarına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

İÖ1: "...etkili oluyor çünkü dediğim gibi daha kolay hatırladıkları için, daha çok eğlendikleri için ve kendileri yeni metaforlar buldukça derse katılımları artıyor..."

İD1: "...ben faydalı olduğunu düşünüyorum. Hem dersin eğlenceli hale gelmesini hem de kalıcı öğrenmeyi sağlıyor..."

İD2: "...derse katılımı artırıyor. Zaten öncelikle kendileri metafor bulmaya çalışıyorlar. Tabi bulamadıkları zamanlar da oluyor. Bazen ben de her kelime için bulamıyorum ama en azından öğrenciler derse aktif bir şekilde katılıyorlar. Metaforları kendileri buldukları zaman daha kalıcı oluyor. Bu eserin sahibi benim diyorlar sanırım..."

İD3: "... bence metafor kullanımı kesinlikle kelime öğretimini kolaylaştırıyor. Öğrenci ne kadar fazla kelime öğrenebilirse o kadar çok derse katılıyor ve başarı artıyor..."

Çizelge 17. Metafor Kullanımının Katkıları (Ortaokul

TEMA	KODLAR	OD1	OD2	OD3	OD4	OD5	OD6	OÖ1	OÖ2
Metafor Kullanımının Katkıları	Özgüven Artışı				X		X	X	
	Olumlu Tutum	X	X	X	X		X	X	
	Başarı				X		X		
	Dikkat Çekme					X	X		
	Hafızada Kalıcılık	X	X	X		X			X
	Eğlence	X	X			X		X	X

Çalışma grubunda bulunan 8 ortaokul kademesinde İngilizce dersine giren öğretmenin görüşme verilerinin analizi sonucunda, metafor kullanımının katkılarına yönelik olarak farklı ifadeler kullanılmıştır. Çizelge 17. incelendiğinde İngilizcede metafor kullanımına yönelik en çok olumlu tutum sergilendiği, eğlenceli oluşu ve hafızada kalıcılığı arttırdığına, ayrıca özgüven artışı, başarı ve dikkat çekmeyi sağladığına yönelik görüşler ortaya çıkmıştır.

Metafor kullanımının katkılarına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

OD2: "...onları motive ediyor şimdi daha kalıcı olduğu için, o kelimeyi bağdaştırdığı için benzerleriyle ya da o kelimeyi daha kolay hatırlayabildikleri için o derste daha çok eğleniyorlar..."

OD4: "... metaforla öğretim kesinlikle kelime öğretimini kolaylaştırır. Öğrenci ne kadar çok kelime öğrenip kullanabiliyorsa özgüveni de o kadar artıyor. Bu da başarıyı ve derse bakışlarını olumlu yönde etkiliyor. Başarı arttıkça daha fazla katılıyorlar derse..."

OD5: "... kalıcı hale getiriyor. Bence duydukça, gördükçe, derste kullandıkça akıllarında kalıyor. Hoşlarına da gidiyor. Hatta onların bulduğu metaforları kullandığımda öğretmen benim bulduğum metaforu kullanıyor diyorlar ve dersi daha dikkatli dinliyor..."

OD6: "...derse olan ilgi ve motivasyonlarını arttırıyor. Derse hiç ilgisi olmayan bir öğrenci bile aaaaa ne yapıyorlar deyip, acaba ben de bulabilir miyim deyip kısa süreliğine

de olsa derse dikkatini verebiliyor. Tabi başarıyı da arttırıyor. Snavda bu kelime ile karşılaştığında aklına gelip soruyu çözebiliyor. Bir ortamda da bu kelimeyi kullanarak kendine olan güveni artırıyor. Bu da başarıyı arttırıyor...”

Çizelge 18. Metafor Kullanımının Katkıları (Lise)

TEMA	KODLAR	LD1	LD2	LD3	LD4	LD5	LD6	LÖ1	LÖ2
Metafor Kullanımının Katkıları	Dikkat Çekme				X	X		X	
	Derse Katılım	X	X		X		X	X	X
	Eğlence		X	X	X			X	X
	Olumlu Tutum				X		X		
	Hafızada Kalıcılık	X		X	X	X			
	Başarı		X		X	X		X	

Çizelge 18. incelendiğinde lise kademesinde derse giren İngilizce öğretmenlerinin metafor kullanımının katkılarına yönelik görüşlerine ait verilerin analizi sonucunda, lise grubunda metafor kullanımı en çok derse katılımı arttırdığı ve eğlenceli olduğu yönünde görüşler ortaya çıkmıştır. Analizlerin sonucunda hafızada kalıcılık, başarı, dikkat çekme ve olumlu tutum kodlarına da ulaşılmıştır.

Metafor kullanımının katkılarına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

LD4: “...kesinlikle dikkat çekicidir. Öğrencinin ana dilinden benzetmeler yapıldığı için dikkat çeker ve zihinsel bağlantılar kurmasını sağlar. Derse aktif katılmasını sağlar. Öğrenci sürece dahil oluyor ve katkı sağlıyor. Öğrenmeyi monotonluktan çıkarıp eğlenceli bir hale getirdiğini söyleyebiliriz. Bu şekilde de öğrencinin motivasyonu artar. Sürece dahil olan öğrencide doğal olarak öğrenilen bilgiler daha kalıcı hale gelir. Böylelikle kelime dağarcıklarının gelişimine katkısı oluyor aslında ve başarı da beraberinde geliyor...”

LD5: “...Türkçeyle bağdaşınca böyle biraz daha dikkatleri derse daha çok artırıyor. Daha çok kelime hafızada kalıyor. Yapılan denemelerde, sınavda yaptığımız değerlendirmelerde kelime bilgisi daha çok akılda. Öğrenci diyor ki mesela, hocam siz

şöyle demiştiniz o geldi aklıma hemen soruyu çözdüm. İlk başta anlamadım ama sonra aklıma geldi diyorlar... başarıyı da arttırıyor...”

LD6: “... derse olan ilgi, motivasyon ve katılımı arttırıyor...”

LÖ1:”... metafor kullanarak kelimeyi verdiğimde dikkati çekiyor tabi, daha katılımlı oluyor ders. Katıldıkça deneyim yaşadıkça zevk alıyor. Zevk aldıkça da başarıyor. Başardıkça zevk alıyor. Çok iç içe bunlar...”

4.1.6. “ Metaforların İngilizce dersinde kullanılmasının dezavantajları neler olabilir?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çizelge 19. Dezavantajlar (İlkokul)

TEMA	KODLAR	İD1	İD2	İD3	İD4	İD5	İD6	İÖ1	İÖ2
Dezavantajlar	Zaman Kaybı			X		X	X		
	Amaç Haline Getirme	X		X					
	İlginin Dağılması		X					X	
	Sınıf Yönetimini Zorlaştırma			X		X			X
	Özden Uzaklaşma		X						X
	Gürültü	X		X	X	X			

Çizelge 19. incelendiğinde, ilkokul kademesinde derse giren sekiz İngilizce öğretmeni derste metafor kullanımına yönelik en çok gürültü olduğu, zaman kaybına sebep olduğu, sınıf yönetimini zorlaştırdığı, konunun özünden uzaklaşılı bilindiği, amaç haline geldiğinde ilginin dağıldığını dezavantaj olarak ifade etmişlerdir.

Çizelge 20. Dezavantajlar (Ortaokul)

TEMA	KODLAR	OD1	OD2	OD3	OD4	OD5	OD6	OÖ1	OÖ2
Dezavantajlar	Zaman Kaybı		X	X					X
	Amaç Haline Getirme		X						
	İlginin Dağılması		X	X					
	Sınıf Yönetimini Zorlaştırma	X	X		X	X	X	X	
	Özden Uzaklaşma	X							X
	Gürültü		X			X			

Çizelge 20 incelendiğinde, Ortaokul kademesinde derse giren İngilizce öğretmenleri metaforların İngilizce dersinde kullanılmasının dezavantajları üzerine değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Sınıf yönetimini zorlaştırması, ders süresinde zaman kaybına yol açması, öğrencilerin dikkatlerinin konunun özünden saparak dağılması, sınıfta artan gürültü seviyesi ve öğrenme sürecinin asıl amacından saparak sadece metafor kullanımına odaklanması gibi dezavantajlar vurgulanmıştır. Bu olumsuzluklar, öğretmenlerin metafor kullanımını derslerinde daha etkin ve verimli hale getirmek için stratejik düzenlemeler yapmalarını gerektirebilir. Özellikle, dersin işleyişinde zaman yönetimini optimize etmek, dikkat dağıtıcı unsurları minimize etmek ve sınıf içi disiplini sağlamak için belirli yöntemlerin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin deneyimleri, metafor kullanımının potansiyel faydalarını maksimize etme ve olası dezavantajları asgariye indirme konusunda değerli bilgiler sunmaktadır.

Çizelge 21. Dezavantajlar (Lise)

TEMA	KODLAR	LD1	LD2	LD3	LD4	LD5	LD6	LÖ1	LÖ2
Dezavantajlar	Zaman Kaybı	X	X	X		X	X		X
	Amaç Haline Getirme	X		X		X			
	İlginin Dağılması	X			X		X		
	Sınıf Yönetimini Zorlaştırma		X	X				X	X
	Özden Uzaklaşma	X							
	Gürültü		X			X		X	

Lise kademesinde derse giren İngilizce öğretmenleri ile yapılan görüşme sonucunda elde edilen verilere göre en çok zaman kaybı, sınıf yönetimini zorlaştırma daha sonra, amaç haline getirme, ilginin dağılması ve özden uzaklaşma görüşlerine ulaşılmıştır.

Çizelge 19, Çizelge 20 ve Çizelge 21. incelendiğinde, Metaforların İngilizce dersinde kullanılmasının dezavantajlarına yönelik olarak tüm kademelerdeki öğretmenlerle yapılan görüşme sonucu elde edilen verilerde, aynı altı koda ulaşılmıştır. İlkokul, ortaokul ve lise kademesinde derse giren İngilizce öğretmenleri dezavantaj kategorisine ait; zaman kaybı, amaç haline getirme, ilginin dağılması, sınıf yönetimini zorlaştırma, özden uzaklaşma ve gürültü kodlarını ortak olarak kullanmışlardır.

Metaforların İngilizce dersinde kullanılmasının dezavantajlarına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

İD3: "...öğrenciler metafor bulmak için gereğinden fazla gürültü yapabiliyorlar. Bazen çok alakasız şeyler de bulabiliyorlar. Bu gibi durumlarda sınıf yönetimi konusunda sıkıntılar yaşıyoruz. Sınır çizmemiz lazım yani metafor bulmak için ayrıla süre çok fazla tutulursa zaman kaybına sebep olabilir... illa ki her kelimenin metaforu olacak diye bir

kural yok. Oldurmaya çalışmak zaman kaybına neden olabilir. Dolaylı olarak başarısızlığa da sürükleyebilir neden bulamıyorum diyerek. Motivasyonları da düşebilir, ilgileri de dağılır. Uygun olduğu durumlarda kullanıp çok da şartları zorlamamak gerekir...”

İÖ1: “...Bazen öğrenciler metafor bulmaya çalışırken nerede duracaklarını bilemiyorlar. Her kelimeye metafor bulmaya çalışıyorlar. Bazen zaman kaybı olabiliyor bu gibi durumlarda. Tamam artık yeter deyip onları konuya tekrar döndürme konusunda sıkıntı yaşayabiliyoruz. Bu da sınıf yönetimi konusunda sıkıntıya düşmemize neden olabiliyor... kendilerini her kelimeye metafor bulmak için zorladıklarında konu kayıyor bambaşka yerlere. Sonunda uydurma şeyler çıkıyor. Yapmalıyım, bulmalıyım diyerek her kelimeye metafor üretmeye çalışıyorlar...”

OD2: “...yani her yeni kelime ya da kavramla ilgili benzetme bulmak zor olabilir. Bu tarz durumlar dezavantajları arasında sayılabilir. Ayrıca sınıf içerisinde metafor üretirken bireysel, ikili ya da grup çalışmalarında sınıf yönetiminde bazı sıkıntılar yaratabilir. Daha çok karışıklık ve gürültü olabilir. Özellikle sınıf mevcudu fazla ise tam olarak öğrenme amacına ulaşamayabilir. Daha fazla zamana ihtiyaç duyulabilir bu zaman kaybı olarak bize döner... metafor üretirken bazen konudan uzaklaşabilmekte ve hatta konunun dışına çıkılabilmektedir. Dersi yeniden toplamak zor olabilir...bu sebeple bence metafor üretme bir araç olarak kullanılmalıdır çünkü eğer amacımız bu olursa metafor üretemeyen öğrenciler dersten uzaklaşır...”

OÖ2: “... Türkçe biraz fazla girince işin içine, dağılıyor yani. Çocuklar her şeyi Türkçeye bağlamaya çalışıyorlar. Konunun özünden çıkıyoruz yani...”

LD1: “...bence ilk olarak konunun özünden uzaklaşmasına neden olabilir. Yani öğrenci benzerlikler kurmaya çalışırken hedef kelimeden uzaklaşabilir. Bu durum aynı zamanda zaman kaybına da sebep olabilir. Eğer metafor üretmek amaç haline gelirse hedeflenen öğrenme gerçekleşmeyebilir, dersten kopmalar yaşanabilir. Bir amaç olarak değil de bir araç olarak kullanmak daha doğru olur diye düşünüyorum...”

LÖ1: “...aslında avantajları olduğu kadar dezavantajları da var. Mesela metafor kullanımı bazı öğrencilere hitap etmiyor bence. Her öğrenci o kelimeye uygun metafor bulamayabiliyor. Bu durumda derste sıkılmaya ve dersi dinlememeye başlıyor. Dersi dinlemeyen öğrenci de bir şekilde diğer öğrencileri rahatsız edici davranışlarda bulunuyor, gürültü oluyor yani. Bu gibi durumlarda sınıf yönetimi konusunda sıkıntılar olabiliyor...”

4.1.7. “ İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına yönelik önerileriniz nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çizelge 22. Etkili Kullanım (İlkokul)

TEMA	KODLAR	İD1	İD2	İD3	İD4	İD5	İD6	İÖ1	İÖ2
Etkili Kullanım	Yeterli Zaman Ayırma	X	X			X	X		X
	Doğru Yerde Kullanım			X			X		
	Sınır Koyma	X		X		X	X		
	Ön Çalışma	X	X	X	X	X	X	X	X

İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına yönelik yapılan görüşme sonucunda, araştırmaya katılan ilkokul kademesinde derse giren sekiz İngilizce öğretmenine ait verilerin analizi sonucu dört koda ulaşılmıştır. Etkili kullanım kategorisindeki bu kodlardan ön çalışma kodu araştırmadaki tüm öğretmenler tarafından ortak olarak kullanılmıştır. Ayrıca yeterli zaman ayırma, sınır koyma ve doğru yerde kullanım görüşlerine de ulaşılmıştır. Ulaşılan kodlar Çizelge 22. de gösterilmiştir.

İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

İD3: “...öğrenciler de öğretmenler de sınırlarını bildikleri sürece olumlu bir şekilde faydalanabiliriz... doğru yerde ve doğru zamanda kullanıldıkça etkili olur hatta en etkili olarak kelimelere ait metaforları, kazanımlara göre dersten önce bizim belirlememiz oluyor bence...”

İD5: “... yeterli zaman olursa ancak istediğimiz gibi bir sonuç alıyoruz. Rahat rahat pekişiyor, eğlenceli oluyor ama tabii sınır da koymak şart. Sınırlamanın en kolay yolu önceden hazırlanmış metaforlarla derse girmek. Yani hazır olunca sorunsuz işleniyor...”

İÖ1: "... hep kullandığımız metaforlar yeri gelince kullanıyoruz, çok etkili oluyor..."

İÖ2: "...yeterli zaman ayırmak etkili olması için gerekli bence. Zaman alıyor çünkü. Keyifli, etkili ama zaman alıyor, bu bir gerçek. O yüzden hazır olursa metaforlar, önceden çalışılabilir zümre olarak, hazır olarak kullanılırsa kayıplar en aza iniyor..."

Çizelge 23. Etkili Kullanım (Ortaokul)

TEMA	KODLAR	OD1	OD2	OD3	OD4	OD5	OD6	OÖ1	OÖ2
Etkili Kullanım	Yeterli Zaman Ayırma	X			X		X		X
	Doğru Yerde Kullanım					X			
	Sınır Koyma	X		X				X	
	Ön Çalışma	X	X	X	X	X	X	X	X
	Daha Çok Hedef Dil Kullanımı		X						

Çizelge 23. incelendiğinde ortaokul kademesinde İngilizce dersine giren tüm öğretmenlerin, etkili kullanım kategorisine ait ön çalışma kodunu kullandığı görülmüştür. Ayrıca yeterli zaman ayırma, sınır koyma, doğru yerde kullanım ve daha çok hedef dil kullanımı kodlarına da ulaşılmıştır.

İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

OD2: "...sürekli olarak Türkçeye bağlamamak. İngilizce-Türkçe benzetmeleri olabildiğince aza indirerek , İngilizce – İngilizce benzetmeler kullanılmaya çalışılmalı. Her an bulmak zor tabi tam istediğimiz gibi olsun o yüzden daha önceden hazır olarak derse girmek en iyisi..."

OD3: "...bence metaforu, konunun özünden ayrılmadan, özellikle sadece öğrenilmesi çok zor ya da çok önemli olan kelimelerle sınırlandırmak olabilir. Ayrıca her kelime için metafor üretmek imkansız... önceden hazırlanırsa ama o zaman işimiz çok kolaylaşıyor ders esnasında..."

OD4: "... aslında bence metafor için ayrı bir zaman ayırmamız gerekiyor. Metafor kullanımı hatta kelime öğretimi için ayrı bir zaman olmalı. Böyle olursa daha etkili olabilir. Öğretmenler bence metafor kullanımına daha fazla yer vermeliler derslerinde..."

OD5: "... doğru kelimeler için metafor üretilmeli, öyle olur olmaz hepsi için olmaz. Zaten bazıları oluyor bazıları mümkün değil olmuyor..."

Çizelge 24. Etkili Kullanım (Lise)

TEMA	KODLAR	LD1	LD2	LD3	LD4	LD5	LD6	LÖ1	LÖ2
Etkili Kullanım	Yeterli Zaman Ayırma	X		X			X		
	Sınır Koyma					X			
	Ön Çalışma	X	X	X	X			X	X
	Daha Çok Hedef Dil Kullanımı					X			

İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına yönelik yapılan görüşme sonucunda, araştırmaya katılan lise kademesinde derse giren sekiz İngilizce öğretmene ait verilerin analizi sonucu dört koda ulaşılmıştır. Etkili kullanım kategorisindeki bu kodlardan ön çalışma kodu araştırmadaki hemen hemen tüm öğretmenler tarafından kullanılmıştır. Bununla beraber yeterli zaman ayırma, sınır koyma ve daha çok hedef dil ulaşılan kodlar arasındadır.

İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

LD2: "...yani ön çalışmayla kelimelerle gelirse metafor konusunda kesinlikle daha etkili olabilir. Zaman tasarrufu sağlar. Sınıf yönetimini daha kolay hale getirir. Hatta öğrenciler de daha önceden hazırlanıp gelirse yaratıcılık seviyesi daha yüksek olabilir..."

LD3: "... onun için ayrı zaman gerekiyor. Yani amacına tam olarak hizmet edebilmesi için sadece 40 dak ders içinde hem kazanım verip hem yaratıcı etkinlikler yetiştirebiliyor. Nasıl yetişir? Önceden hazır olacak, planına göre hangi kazanımda

hangi kelimeler verilecek zaten hazır. Yıllardır aynı hep. Biliyoruz yani. Eğer hazır olursa, zaman kaybı olmadan, eğlenerek, keyifle dersler geçer...”

LD5: “... sonsuz bir etkinlik gibi oluyor bazen o yüzden hemen sınırlandırıyorum yoksa zorlaşıyor sınıfın kontrolü...bir de işin içine çok fazla ana dil girince çok kolay dağılıyor konu...”

LD6: “... zaman yaa, o çok engelliyor bazen bizi. Konu yetiştirmek için bazı etkinlikleri tamamlayamıyoruz.. metafor kullanımını da öyle, biraz zaman harcamak gerekiyor ki işe yarasın, öğrenci nasıl kullanıldığını, amacını , kolaylığını sindirebilsin. Öyle paldır küldür ders işlemeyi sevmiyorum ben. İçime sinsin istiyorum...”

4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

4.2.1. “İngilizcede kelime öğrenmenin önemine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Çizelge 25. Kelime Öğrenmenin Önemine Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar

TEMA	KODLAR	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE
Kelime Öğrenmenin Önemi	Katkı sağlar	X	X	X
	İlerlemeye Yardımcı	X	X	
	Temel taşıdır	X	X	
	Rahat İfade	X	X	X
	Başarı Artışı	X	X	X
	Akıcı Konuşma		X	
	İyi İletişim		X	X
	Özgüven Artışı		X	X
	Olmazsa Olmazı			X

Çalışma grubunda bulunan ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde derse giren İngilizce öğretmenlerinin kelime öğrenmenin önemine ilişkin kullandıkları ifadeler birbirine oldukça benzemekte ve pek çok ortak görüş bulunmaktadır. Kelime

öğrenmenin önemi üzerine tüm kademelere katkı sağladığı, rahat ifadeye olanak sağladığı, başarıyı arttırdığı sonucu ortaya çıkmış, ortaokul ve lise düzeyinde bunlara ek olarak da iyi iletişim kurmaya yardımcı olduğu ve özgüveni arttırdığı yönünde ortak görüşüne ulaşılmıştır. Verilerin analizi sonucunda İngilizcede kelime öğrenmenin tüm kademelerde oldukça önemli olduğu, kelimelerin alt kademelerde daha çok ilerlemeye yardımcı ve temel taşı olarak görülürken, düzey arttıkça bu kelimelerin çoğunlukla konuşma ve iletişimde kullanılmaya başlandığına yönelik görüşler ortaya çıkmıştır.

4.2.2. “Öğrencilerinizin İngilizce dersinde kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgileri nasıldır ?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Çizelge 26. Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

TEMA	KODLAR	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE
Kelime Öğretimine Yönelik Tutum ve İlgiler	Konuya bağlı değişiyor	X	X	X
	Sıkıntılı	X	X	X
	Zor	X	X	X
	İstekli	X	X	X
	Eğlenceli	X	X	X
	İlgili	X	X	X
	İlgisiz-Umursamaz	X	X	X
	Motivasyonlu		X	
	Özgüvenli		X	X
	Gereksiz		X	
	Meraklı		X	

Çizelge 26-devamı

Korku		X	
Aktif katılım			X
Önyargı			X

Çizelge 26. incelendiğinde kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgilere ilişkin öğretmen görüşlerine göre, bu temaya ait hem ilkokul hem ortaokul hem de lise kademesinde tutum ve ilgilerin konuya bağlı olarak değiştiği, kelime öğretiminin sıkıntılı, zor olarak görüldüğü, istekli, eğlenceli, ilgili ve umursamaz tutumların tüm kademelerde ortak olduğuna yönelik görüşler ortaya çıkmıştır. Bunlardan farklı olarak ortaokul kademesinde motivasyonlu, gereksiz, meraklı ve korku ifadeleri kullanılırken, lise kademesinde, özgüven, önyargı ve aktif katılım ifadeleri kullanılmıştır. Elde edilen bu bulgulara göre, sınıf düzeyi arttıkça kelime öğrenmeye karşı öğrencilerde tecrübeleri sonucu olumsuz önyargı ya da özgüven oluşabildiği söylenebilir.

4.2.3. “İngilizce dersinde kelime öğretiminde daha çok hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Çizelge 27. Kelime Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler Bakımından Benzerlik ve Farklılıklar

TEMA	KODLAR	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE
Kelime Öğretimine Yönelik Yöntem ve Teknikler	Resimli sözlük	X	X	
	Köprü-bağ kurma	X	X	X
	Kodlama	X	X	X
	Eş anlam- zıt anlam	X	X	X
	Tekrarlama	X	X	X

Çizelge 27-devamı

Cümle içinde kullanma	X	X	X
Flash kartlar-görseller	X	X	
Oyunlar	X	X	
Çeviri	X	X	X
Hatırlatıcılar	X	X	X
Vücut dili	X	X	X
Benzerlikler	X	X	X

Çizelge 27. incelendiğinde, kelime öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerde en fazla çeşidin ilkökul ve ortaokul kademesinde olduğu görülmektedir. Kelime öğretirken; resimli sözlük, köprü-bağ kurma, kodlama, eşanlam-zıt anlam, tekrarlama, cümle içinde kullanma, flash kartlar, oyunlar, çeviri, hatırlatıcılar, vücut dili ve benzerlikler gibi etkili tekniklerin kullanıldığı görülmüştür. Lise kademesinde ise kelime öğretiminde artık resimli sözlük, flash kartlar ya da oyunların kullanılmadığı görülmektedir.

4.2.4. “Metafor Kavramını Nasıl Açıklarsınız?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Çizelge 28. Metafor Kavramına Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar

TEMA	KODLAR	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE
Metafor Kavramı	Yaratıcı düşünme	X	X	X
	Benzetme	X	X	X
	Kolay hatırlama	X	X	X

Çizelge 28-devamı

Anlam güçlendirme	X	X	X
Zengin bakış açısı	X	X	
Hikayeleştirme		X	
Somutlaştırma		X	X
Etkili teknik		X	X

İlkokul, ortaokul ve lise kademesinde derse giren İngilizce öğretmenlerinin metafor kavramına yönelik görüşleri sonucunda sekiz farklı koda ulaşılmıştır. İlkokul kademesinde derse giren öğretmenler, metaforları yaratıcı düşünceyi teşvik eden araçlar, benzetme yapma imkanı, kolay hatırlama yöntemleri, anlamı güçlendirme araçları ve zengin bir bakış açısı sunma yöntemi olarak değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Ortaokul düzeyinde ise, öğretmenler bu ifadelere ek olarak hikayeleştirme, somutlaştırma ve etkili öğretim teknikleri olarak da metafor kullanımını vurgulamışlardır. Bu, öğrencilerin soyut kavramları daha somut ve anlaşılır hale getirmelerine yardımcı olan önemli bir stratejidir. Lise düzeyinde ise, zengin bakış açısı ve hikayeleştirme gibi kavramlar daha az vurgulanmıştır, bu da lise öğrencilerinin metaforları farklı bir kontekste ve daha eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirdiklerini gösteriyor olabilir. İlginç bir şekilde, metafor kullanımını konusunda en fazla kodun ortaokul düzeyinde görülmesi, bu eğitim kademesinde metaforların daha aktif kullanıldığını ve öğretmenlerin bu yöntemle daha fazla deneyime sahip olduklarını düşündürmektedir. Bu durum, ortaokul öğrencilerinin gelişim süreçlerinin metafor kullanımına daha açık olabileceğini ve bu öğretim yönteminin onların öğrenme ihtiyaçlarını karşılamada etkili olabileceğini göstermektedir.

4.2.5. “İngilizce dersinde kelime öğretimine metafor kullanımının katkıları konusunda düşünceleriniz nelerdir?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Çizelge 29. Metafor Kullanımının Katkılarına Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar

TEMA	KODLAR	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE	
Metafor Kullanımının Katkıları	Derse katılım	X		X	
	Kolaylık sağlama	X			
	Etkili öğretim	X			
	Eğlence	X	X	X	
	Hafızada kalıcılık	X	X		
	Başarı	X	X	X	
	Özgüven artışı			X	X
	Olumlu tutum			X	X
	Dikkat çekme			X	X

Çizelge 29. incelendiğinde, İngilizce derslerinde metaforların katkıları konusunda tüm kademeler, kelime öğretiminde metafor kullanıldığında dersin eğlenceli olduğu ve başarının arttığı ortak görüşüne vardığı görülmektedir. Bununla birlikte ilkokul kademesinde, derse katılımı arttırdığı, kelime öğretmede kolaylık sağladığı, etkili bir öğretim olduğu ve hafızada kalıcılığı arttırdığı görüşlerine de ulaşılmıştır. Ortaokul kademesinde, ilkokul kademesinde olduğu gibi kelime öğretiminin eğlenceli olduğu, hafızada kalıcı hale geldiği ve başarıyı arttırdığı ifadeleri görülmüştür. Lise kademesinde kelime öğretiminde metafor kullanımı ile ilkokul kademesindeki gibi derse katılımın arttığı görüşü ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte kelimelerin metaforlarla öğrenildiği zaman öğrencilerde özgüven artışı, olumlu tutum sergileme ve dikkat çekme gibi katkılarının olduğu ifadeleri de görülmektedir.

4.2.6. “Metaforların İngilizce dersinde kullanılmasının dezavantajları neler olabilir?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Çizelge 30. Dezavantajlara Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar

TEMA	KODLAR	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE
Dezavantajlar	Zaman kaybı	X	X	X
	Amaç haline getirme	X	X	X
	İlginin dağılması	X	X	X
	Sınıf yönetimini zorlaştırma	X	X	X
	Özden uzaklaşma	X	X	X
	Gürültü	X	X	X

Çizelge 30 incelendiğinde, İngilizce dersinde metaforların kullanılmasının dezavantajlarına ilişkin ilkökul, ortaokul ve lise kademesinde derse giren yirmi dört İngilizce öğretmeni ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlar, bazı önemli ortak noktaları göstermektedir. Öğretmenler, kelime öğretiminde metaforların kullanılması durumunda zaman kaybının yaşanabileceğini, öğrencilerin ders sürecinde metafor üretmeyi bir amaç haline getirmesi sonucunda dikkatlerinin dağılabileceğini ve bu durumun sınıf yönetimini zorlaştırabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca, metafor kullanımının aşırıya kaçması konunun özünden saptmaya neden olabilir ve bu da sınıf içinde gürültü artışına sebep olabilir. Bu tür bir durum, öğretmenlerin ders akışını kontrol etmekte güçlük çekmelerine ve öğrencilerin öğrenme hedeflerinden uzaklaşmalarına yol açabilir. Görüşmelerde öne çıkan bu görüşler, metafor kullanımının dikkatli bir şekilde planlanması ve uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin bu tür zorluklarla başa çıkabilmek için alternatif yöntemler ve stratejiler geliştirme ihtiyacı da bu görüşmelerde dile getirilmiştir.

4.2.7. “İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına yönelik önerileriniz nelerdir?” Sorusuna İlişkin İlkokul, Ortaokul ve Lise Düzeyinde Derse Giren Öğretmen Görüşleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Çizelge 31. Etkili Kullanıma Yönelik Benzerlik ve Farklılıklar

TEMA	KODLAR	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE
Etkili Kullanım	Yeterli zaman ayırma	X	X	X
	Doğru yerde kullanım	X	X	
	Sınır koyma	X	X	X
	Ön çalışma	X	X	X
	Daha çok hedef dil kullanımı			X

İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının etkili olmasına yönelik yapılan görüşme sonucunda tüm kademelerde derse giren İngilizce öğretmenlerinin neredeyse tamamı metaforları etkin bir şekilde derslerde kullanabilmek için yeterli zaman ayırmanın önemine, doğru yerlerde kullanımına, ders esnasında belirli sınırlar koyularak, ön çalışmalar sonucu derse hazır gelindiğinde ve ders sürecinde mümkün olduğunca fazla hedef dil kullanımı ile etkin bir yöntem olarak kullanılabileceği görüşüne ulaşmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

İngilizce öğretiminde metafor kullanımına yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmenlerle yapılan görüşme verilerinin analiziyle ilkökul, ortaokul ve lise kademesinde derse giren İngilizce öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucunda; İngilizce derslerinde kelime öğretimi her kademe de oldukça önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dil öğretimine katkı sağladığı, ilerlettiği, dil öğretiminin temelinde olduğu ve kelime öğrenmedeki başarı ile ders başarısının doğru orantılı olduğu, konuşmayı, ifadeyi ve iletişimi güçlendirdiği ve bunun sonucunda da öğrencilerin yabancı dil öğreniminde özgüvenlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kelime öğrenmeye yönelik ilgi ve tutumlar hakkındaki görüşlerin sonucunda ise; kademe arttıkça kelime öğrenmenin öğrenciler için zorlaştığı, yaş ilerledikçe eğlenceli olmaktan çıkarak sıkıntılı ve zor bir süreç haline geldiği, hatta öğrencilerin ilgisizleştiği ifade edilmiştir. Bu sebeple kelime öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin de değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Küçük yaş gruplarında daha çok görseller, flash kartlar ve oyunlar kullanılırken, yaş grubu arttıkça daha çok sözcüklerin kullanımı, cümle içinde örneklendirme, bağ kurma, eş anlam – zıt anlam ve çeviri gibi tekniklerin kullanıldığı ve başarılı olunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu sonuç, literatürde Cunningworth (1995)'ün de ifade ettiği gibi, sözcük öğrenmenin en iyi yolu, sözlükten anlam bulmak ya da kelime listeleri ezberlemek değil, sözcüklerin ilişkisel ve anlamsal bağlarının bulunması, eş anlam- zıt anlam birlikte verilmesi, birlikte sıkça kullanıldıkları sözcük ve sözcük gruplarıyla

öğrenilmesinin kelime listesi ezberlemekten daha faydalı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Metafor kavramına ilişkin olarak da; öğretmenler için bu kavram kolaylaştırıcı, hatırlamaya yardımcı, anlamı güçlendiren, zengin bir bakış açısına sahip, somutlaştıran ve aynı zamanda hikayeleştiren etkili bir teknik, yaratıcı bir düşünce olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Verilerin analizi sonucunda metaforlar aracılığı ile kelime öğretirken derse katılımın arttığı, kelimeyi hafızada tutma ve hatırlamanın kolaylaştığı, derslerin eğlenceli ve dikkat çekici hale geldiği ve bununla birlikte öğrencilerin olumlu tutum geliştirerek bu konuda daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Beşkardeş (2007)'in araştırmasının sonucuna göre, metafor tekniğinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ortalaması, kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ortalamasından daha yüksek çıkmıştır sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Bunların yanı sıra derslerde metafor kullanımı ile zaman kaybı olabileceği, kelimenin anlamından çok metaforun kendisinin amaç haline gelebileceği ve böylelikle ilginin dağılarak konunun özünden uzaklaşılabilineceği, gürültü olabileceği ve sınıf yönetiminde sıkıntılar yaşanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Metaforların etkili bir şekilde kullanımı için yeterli zamana ihtiyaç olduğu, doğru yerlerde ve belli sınırlar içinde metafor üretmenin daha etkili olabileceği ancak, eğer ön hazırlık yapılırsa, zaman sorununun ortadan kalktığı ve hedef dilin daha fazla kullanımı ile İngilizce öğretiminde tam verim alınabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Kelime öğretiminde metafor kullanımının İngilizce öğretimindeki etkililiğine yönelik ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde derslere giren İngilizce öğretmenlerinin görüşleri arasında büyük ölçüde benzerlikler saptanmıştır. Araştırmanın genel sonucu olarak öğretmen görüşlerine göre İngilizce öğretiminde metafor kullanımının etkili bir süreç olduğu ortaya konmuştur.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen öneriler “Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler” ve “Yapılacak Araştırmalar İçin Öneriler” olarak alt başlıklar halinde sunulmuştur.

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. İngilizce derslerinde kelime öğretiminde öğrencilerin başarısını arttırmak ve kelime öğrenmeye karşı olumlu tutum ve özgüven geliştirmek için kelime öğretiminde metafor kullanımını tercih edilmeli.

2. Yabancı dil öğretimi daha etkili ve eğlenceli hale getirilmelidir. Günümüz insanından beklenen yaratıcı bireyler olma özelliğini geliştirecek yeni yaklaşım, yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekmektedir. Metafor kullanarak kelimelerin öğretilmesi, eğitim sürecinde öğrencilerin derslere aktif olarak ve eğlenerek katılmalarını, öğrendiklerinin kalıcı olmasını sağlamaktadır.

3. Kelime öğretiminde metafor kullanımını her konu ya da her kelime için uygun olmayabilir. Bu nedenle, kazanımlara uygun öğrenme yöntem ve teknikleri seçilmelidir.

5.2.2. Yapılacak Araştırmalar İçin Öneriler

Bu araştırma kapsamında;

1. Araştırmada ulaşılan sonuçlar metafor tekniğinin faydalı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu açıdan bu teknik başka disiplinlere de uygulanarak sonuçları tartişılabilir.

2. Bu araştırma sonuçları İzmir’de bulunan ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan İngilizce ğretmenleri ile sınırlıdır. Farklı illerdeki farklı okullarda, okul öncesi ve yükseköğrenimde görev yapan öğretmenlerin görüşleri ile ilgili yeni çalışmalar üretilebilir.

KAYNAKÇA

- Acat, B. ve Ekinçi A. (2005). *Yapılandırmacı felsefe ve yeni müfredat programına etkileri XIV*. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, 28-30 Eylül 2005.
- Acat, B. ve Demiral, S. (2002). Sources of motivation in learning foreign language in Turkey. *Educational Administration in Theory and Practice*. (31), 312-329.
- Açıkgöz, K.Ü. (2011). *Aktif öğrenme*. İzmir: Biliş Yayınevi.
- Akbari, O. (2008). Teaching vocabulary items through contextualization and picture to elementary Iranian EFL students. *The Asian EFL Journal*, 10 (3), 53- 77.
- Alpar, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların önemi. *The Journal of Language and Linguistic Studies*, 9 (1), 95-106. <http://www.jlls.org/vol9no1/95-106.pdf>
- Arslan, M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, (171), 100-108.
- Atay, M. (2007). *İngilizce dersinde oyunlarla kelime öğretiminin okuduğunu anlamaya etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü..
- Aykaç, N. (2005). *Aktif öğretim yöntemleri*. Ankara:Naturel Yayınları.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Başaran, İ. (1998). *Eğitime giriş*. Ankara: Umut Yayım Dağıtım.
- Başören, M.T. (2015). *Drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Beşkardeş, S. (2007). *Üstün zekalı ve özel yetenekli öğrencilerin yabancı dil (ingilizce) öğretiminde metafor sisteminin uygulanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of*

Education, (29), 431-444.

Brown, H. D. (2001). *Teaching by principles*. London: Longman.

Bullough, R.V. and Stokes, D.K. (1994). Analyzing personal teaching metaphors in preservice teacher education as a means for encouraging professional development. *American Educational Research Journal*, Spring, 31, (1), 197-224.

Bulut, İ. (2003). *Çocuklara yabancı dil olarak İngilizce öğretimi ve çoklu zeka teorisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneyisel desenler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E.K. Akgün, Ö.E. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Ceylan, A. (2016). *Aile kavramına ilişkin metaforik algılarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Clark, V., Eschholz, P. and Rosa, A. (1985). *Language: introductory readings (4th ed.)*. New York: St. Martin's Press.

Creswell, J.W. (2009). *Research design, qualitative, quantitative and mixed methods*. 3rd edition. California: Sage Publications.

Cunningsworth, A. (1995). *Choosing your coursebook*. Macmillan. The British Council.

Çelebi, M. (2006). Türkiye’de anadil eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (21), 285-307 .

Çelikten, M. Doç.Dr. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (21), 269-283.

Çevik, H. (2006). *Çocuklara yabancı dil öğretiminde drama tekniğinin kullanılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demircan, Ö. (2002). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.

Demircan, Ö. (2007). *ELT methodology*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Demirkan, C. (2008). *Yabancı dil öğreniminin bireylerin sosyal yaşamına etkisi: Isparta'da öğretmenler üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (2007). *ELT methodology*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Demirel, Ö. (2011). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (1983). *Orta öğretim kurumlarında yabancı dil öğretimi ve sorunları*. Türk Eğitim Derneği Bilimsel Toplantısı 20-21 Haziran. Ankara:Şafak Matbaası.
- Dewey, J. (2010). *Education today (günümüzde eğitim)*. Ankara:Pegem Akademi.
- Doğan, M. (1996). Yabancı dil öğrenimi ve yabancı dilde öğretim. *Bilge dergisi* Güz, (10), 11-14.
- Doğançay, S. (1998). The spread of english in Turkey and its current sociolinguistic profile. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 19 (1), 23-39.
- Doğru, E. (2014). *Hayal aktivitelerinin üniversite öğrencilerinin İngilizce derslerine yönelik başarı, ilgi ve tutumları üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Duyar, M.S. (2001). *Accelerated word memory power*. Ankara : Mega Hafıza Eğitim Hizmetleri Limited Şirketi.
- Duyar, B. ve Özkan, R. (2020). Ortaokul öğrencilerinin İngilizce kavramına yönelik metaforik algılarının belirlenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 48 (2020/1), 286-323
- Ebbesson, J. (2012). Law, power and language: *Scandinavian studies in law*, 260-268.
- Fitz, C. T. and G. L. L. Morris (1987) *How to design program evaluation*. London, New Delhi : SAGE Publications.
- Foil, R., ve Alber, S. (2002). *Fun and effective ways to build your students' vocabulary. intervention in school and clinic*. *Intervention in School and Clinic*, 37 (3), 131-140.

- Genç, A. (2012). Türk iş dünyasının yabancı dil talebi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (42), 175-185.
- Gibbs, R. W., Bogdanovich, J. M., Sykes, J. R. and Barr, D. J. (1997). Metaphor in idiom comprehension. *Journal of memory and language*, 141–154 .
- Groth, R. E., and Bergner, J. A. (2005). Pre-service elementary school teachers' metaphors for the concept of statistical sample. *Statistics Education Research Journal*, 4 (2), 27-42.
- Guro, M., and Donmus, V. (2010). Metaphors created by prospective teachers related to the concept of "Social Network". *Procedia Social and Behavioral Sciences* 9 (2010), 1489-1496.
- Gürsel, M. ve Hesapçioğlu, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş* (4. Baskı). Konya:Eğitim Kitabevi.
- Güven, B. and Güven, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde metafor oluşturma becerilerine ilişkin nicel bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (2), 503-512.
- Hanbay, O. (2013). *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Harmer, J. (1991). *The practice of english language teaching*. London: Longman.
- Hazar, E. (2007). *İngilizce derslerinde resimlerle kelime öğretiminin başarıya etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Haznedar, B. and Uysal, H. (2010). *Handbook for teaching foreign languages to young learners in primary schools*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hengirmen, M. (1993). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. Ankara : Engin Yayınevi.
- Herron, C. (1982). Foreign language learning approaches as metaphor. *The Modern Language Journal*, 66 (3), 235-242.
- Işık, A. (2008). Yabancı dil eğitimimizdeki yanlışlar nereden kaynaklanıyor? *Journal of Language and Linguistic Studies*. 4 (2). <http://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/62>
- Jensen, F.N. (2006). Metaphors as a bridge to understanding educational and social contexts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5 (1).

- Joyce, B. and Weil, M. (1972). *Models of teaching*. USA : Allyn and Bacon Publishing.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kart, M. (2016). *Pedagojik formasyon öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kesen, A. (2010). Turkish EFL learners' metaphors with respect to English language coursebooks. *Research on Youth and Language*, 4 (1), 108-118.
- Kimsesiz, F. (2012). *Contributions of cognate words in Turkish and English to vocabulary teaching in EF*. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koçak, O. (2011). *Okul müdürlerinin; öğrencilik, öğretmenlik ve müdürlük dönemlerindeki okul yöneticiliğine ilişkin metaforik algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köktürk, F. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretimi ders kitaplarındaki söz varlığının durumu ve öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor- a practical introduction*. New York: Oxford University Press.
- Krashen, S. D. (1981). *Principles and practice in second language acquisition*, London: Prentice- Hall International (UK) Ltd.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Larrotta, C. (2011). Second language vocabulary learning and teaching: still a hot topic. *Journal of Adult Education Information* 40 (1), 111.
- Littlemore, J. (2001). Metaphoric competence: a language learning strength of students with a holistic cognitive style?. *TESOL Quarterly*. 35 (3), 459-491.
- Littlemore, J. (2004). What kind of training is required to help language students use metaphor-based strategies to work out the meaning of new vocabulary?. *Documentao de Estudos em Linguística Teórica e Aplicada DELTA*, 20 (2), 265-279.

- Littlewood, W. (1992). *Foreign and second language learning*. Cambridge: Cambridge University Press Cambridge Language Teaching Library.
- McDonough, J. and Shaw, C. (1996). *Materials and methods in ELT*. Oxford: Blackwell.
- M.E.B. Tebliğler Dergisi, Ekim 1997 (2481), 589
- Memiş, M.R. ve Erdem, M.D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8/9 (Summer 2013), 297-318.
- Merriam, S.B. (2013). *Qualitative research: a guide to design and implementation*. New York : John Wiley and Sons Inc.
- Merter, S. (2006). *Development of resource material for teaching English vocabulary*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Miao, Z.(2023). *English language teaching and linguistics studies*. ISSN 2640-9836. 5(2) www.scholink.org/ojs/index.php/eltls.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009). Ortaöğretim 12. sınıf fizik dersi öğretim programı. Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı. Yabancı dil eğitimi ve öğretimi yönetmeliği. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_1.html (Erişim tarihi:12.12.2023).
- Maoting, Yin. (2021). The application of conceptual metaphor to English vocabulary teaching. 10.26689/JCER.V5I4.20945 (4)
- Nikitina, L. and Furuoka, F. (2008). Measuring metaphors: a factor analysis of students' conceptions of language teachers. *Metaphor.de*. 15 (161), 180.
- Ören, E. (1996). *The practical English grammar for Turks*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Özmen, H. (2015). *Öğrenme kuramları ve fen bilimleri öğretimindeki uygulamaları*. (Edt. S. Çepni). *Kuramdan uygulamaya fen ve teknoloji eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, M. S. (2012). *İngiliz dili eğitiminde sınıf içi söylemde metafor kullanarak verilen dönütün etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara:

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Patton, M. Q. (1987) *How to use qualitative methods in evaluation*. California: SAGE Publications, Inc. Neyburn Park.

Peköz, B. (2009). *Teaching language skills*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Pinter, A. (2006). *Teaching young language learners*. Oxford:OUP.

Polat, S. (2010). *İlköğretim 6.-7. sınıf öğrencilerinin matematik kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Richards, JC. and Rodgers, TS. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Rodgers, T. S. (2001). *Language teaching methodology*, Online Resources: Digests, 1-7, <http://www.cal.org/resources/Digest/rodgers.html> (Erişim Tarihi: 29.05.2014)

Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 131-155.

Sarıçoban, A. (2006). *Instructional technologies and material design for foreign language teaching*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Schmitt, N. (2012). *Vocabulary in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Schwartz, M. S. and Fischer, K. W. (2006). Useful metaphors for tackling problems in teaching and learning. *On Campus*, 11 (1), 2-9.

Semerci, Ç. (2007). Program geliştirme” kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt:31 No:2 125-140.

Taşdemir, A. ve Taşdemir, M. (2011). *İlköğretim programı üzerine öğretmen metaforları*. Antalya: 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications.

Taşyapan, A. (2023). *İngilizce öğretmenlerinin yabancı dil öğretimine yönelik görüşleri ve kullandıkları metaforlar*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi.

- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Tosuncuoğlu, Y. D. D. İ. (2018). İngiliz dili ve edebiyatı bölümü öğrencilerinin “İngilizce” kavramına ilişkin metaforları . *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 22 (2) , 677-697 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/issue/38760/367485> (Erişim tarihi: 14.04.2023)
- Türk Dil Kurumu. (2015). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Thornbury, S. (1991). EFL and its metaphors. *ELT Journal* 45 (3), Oxford University Press.
- Uçar, S. (2012). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kelime öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerden haberdar olma ve kullanma sıklıkları düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wahyudi. (2007). *Using metaphors to explore teachers' perceptions of school science curriculum: an Indonesian lower secondary school case*. <http://www.recsam.edu.my/cosmed>.
- Watkins, C., Carnell, E., Lodge, C., Wagner, P. and Whalley, C. (2000). *Learning about learning resources for supporting effective learning*. London ve New York: Routledge Falmer.
- Wright, V. H., Sundberg, C. W., Yarbrough, S., Wilson, E. and Stallworth, B. J. (2002). Construction of teaching metaphors through the use of technology. *Electronic Journal for the Integration of Technology in Education*, 2 (1).
- Van Manen, M. (2007). Phenomenology and practice, 1 (1), 11 – 30.
- Yağız, O. (2004). *Metaphor as a mental phenomenon in language and language teaching*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yağız, O. ve Yiğiter, K. (2007). Dil, düşünce ve dil öğretimi ekseninde metafor. *KKEFD/JOKKEF* (16) 235-244.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*.

Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yousefi, M.H.Y. (2005). *Organizational metaphors*. Tehran, Iran: Department of Business Administration and Marketing Allameh Tabatabayi University.

Yule, G. (1994). *The study of language*. Australia: Cambridge University Press.

Zoghi, M. ve Mirzaei, M. (2014). A Comparative study of textual and visual contextualization on Iranian EFL learners' vocabulary learning. *International Journal of Basic and Applied Science*, 02 (03), 31-40

http-1:

<http://www.muzikliegitim.com/metafor.html>. (Erişim tarihi:12.12.2024)

EKLER

Ek-1. Görüşme Formu

GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, ben Nihan Selçioğlu ÖZGÖREN. İzmir – Menemen Şehit Kemal Orta Okulu'nda görev yapmaktayım. İngilizce derslerinde metafor kullanımını hakkında öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla bir araştırma yapıyorum. Bu araştırmanın diğer araştırmacılara ve öğretmen arkadaşlara ışık tutacağını ümit ediyorum.

Bu araştırma için İngilizce öğretmenleri ile görüşmeler yapıyorum. Yaptığım tüm görüşmelerde verilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacaktır.

Görüşmenin yirmi dakika süreceğini tahmin ediyorum. Sorunlar için önerebileceğiniz çözümleri, sorulardan sonra vurgularsanız sevinirim. İzin verirsiniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde hem zamanı daha iyi kullanabiliriz, hem de sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatı elde edebilirim.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Eğer sizin bana görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir soru varsa önce bunu yanıtlamak isterim. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

SORULAR

1. İngilizce de kelime öğrenmenin önemine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Sonda:

a) İngilizce öğrenmede kelime öğrenmenin katkısı nedir?

b) .....

2. Öğrencilerinizin İngilizce dersinde kelime öğretimine yönelik tutum ve ilgileri nasıldır?

Sonda:

a) İngilizce dersine yönelik ilgilerini nasıl değerlendirirsiniz?

b) Derse yönelik motivasyonlarını nasıl değerlendirirsiniz?

3. İngilizce dersinde kelime öğretiminde daha çok hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz? Neden?

4. Metafor kavramını nasıl açıklarsınız?

Sonda:

- a) Kavramın temel özellikleri nelerdir?
- b) Bir öğretim tekniği olarak nasıl kullanılabilir?

5. İngilizce dersinde kelime öğretiminin metafor kullanımının katkıları konusunda düşünceleriniz nelerdir?

Sonda:

- a) Öğrenci derse katılımını nasıl artırır?
- b) Öğrenmeyi kalıcı hale getirmesine katkıları nelerdir?
- c) Öğrenciler derse olan ilgi ve motivasyonlarına nasıl katkı sağlar?
- d) Başarıyı arttırmaya yönelik katkıları neler olabilir?

6. Metaforların İngilizce dersinde kullanılmasının dezavantajları neler olabilir?

Sonda:

- a) Sınıf yönetiminde hangi sorunlara neden olabilir?
- b) Zaman kaybına ilişkin olumsuzlukları neler olabilir?
- c) Konunun kolaylıkla dağılmasına olumsuz etkileri neler olabilir?
- d) Metafor üretmenin amaç haline gelmesi durumunda hangi sorunlar yaşanabilir?

7. İngilizce dersinde kelime öğretiminde metafor kullanımının daha etkili olmasına yönelik önerileriniz nelerdir?

Sonda:

- a) Öğretmenlere yönelik önerileriniz nelerdir?
- b) Öğrencilere yönelik önerileriniz nelerdir?

